ROMÂNIA 2035

PROGRAM COMPLET DE GUVERNARE ȘI IMPLEMENTARE

Plan operațional 2027-2035

Mai ieftin de trăit. Mai ieftin de făcut afaceri. Mai ieftin de guvernat.
Pregătim România pentru succesul următoarelor decenii.

Septembrie 2026

Obligații europene și implementare legală

Programul include obligațiile europene în reformele existente, cu registru public, responsabil, termen și dovadă. Dreptul obligatoriu, condițiile finanțării, recomandările și propunerile sunt separate. Obligațiile scadente se remediază imediat; programul de 100 de zile nu prelungește termenele legale.

Facturile mai mici se leagă de renovare, încălzire curată și mobilitate accesibilă; apa, pădurile și natura protejează agricultura și sănătatea. Accesul copiilor vulnerabili, al persoanelor cu dizabilități și al comunităților rurale este urmărit prin serviciile existente. Migrația și azilul au circuit legal distinct de întoarcerea diasporei.

Fiscal Lock respectă traiectoria europeană de cheltuieli nete. PNRR este urmărit pentru închidere și continuitatea angajamentelor existente, fără presupunerea unor granturi noi după termen. Ministerul Finanțelor verifică sursa și costul recurent, iar Consiliul Fiscal oferă evaluare independentă.

Implementarea păstrează autonomia universitară și locală, proprietatea, independența justiției, protecția datelor și concurența. Regula 60/40 se aplică veniturilor eligibile din programe viitoare în condiții legale stabilite înainte de finanțare. Niciun termen accelerat nu suspendă evaluarea de mediu sau drepturile publicului. Remunerația legală a inventatorului precede distribuția soldului eligibil 60/40.

Statutul documentului

Acesta este programul consolidat și autoritativ de guvernare și implementare România 2035. Produsele derivate - rezumatul executiv, planul public, primele 100 de zile, prezentarea, contractul de guvernare și reevaluarea strategică - explică sau secvențiază acest program, dar nu îl substituie.

Regula de bază este utilizarea cadrului existent înaintea construirii unuia nou: nu creăm instituție dacă una existentă poate executa cu mandat și date clare; nu creăm program dacă un instrument existent poate finanța rezultatul; investiția comercială folosește în primul rând capital privat/instrumente financiare; grantul rămâne pentru bun public, vulnerabilitate sau eșec de piață demonstrat.

Mai ieftin de trăit. Mai ieftin de făcut afaceri. Mai ieftin de guvernat.
Pregătim România pentru succesul următoarelor decenii.

Reguli obligatorii de proiectare

- Fiecare măsură are proprietar, instituție de execuție, termen, cost/sursă, cale juridică, date, KPI, risc și poartă de continuare.
- Economiile și veniturile proiectate nu se cheltuie înainte de realizare și verificare; permanent spending cere permanent funding.
- Orice intervenție este testată pentru efectul de multiplicare asupra gospodăriei, firmelor, capacității statului, investițiilor, R&D și riscului.
- Oprirea justificată a unui proiect neviabil este o formă de protejare a banului public.
- Drepturile, due process, protecția datelor, concurența, ajutorul de stat, achizițiile și obligațiile UE/NATO rămân limite de proiectare.

Rezumat executiv - de ce programul poate schimba capacitatea de guvernare

România 2035 pornește de la problema de coordonare: bani, legi, instituții și programe există adesea simultan, dar rezultatele nu sunt conectate. Programul transformă guvernarea într-un portofoliu de sisteme care folosesc aceleași date, aceleași capacități administrative și aceleași investiții pentru mai multe rezultate.

Forța programului este efectul de multiplicare. Transportul deschide locuire și muncă; childcare și elder care eliberează capacitate de muncă; energia fermă atrage industrie; activele moarte devin teren și R&D; cercetarea universitară produce competențe, manageri și IP; shared services permit localităților mici să acceseze specialiști pe care nu i-ar putea angaja individual.

Disciplina fiscală este integrată în mecanism. Fondurile UE și capitalul privat sunt folosite înainte de presiune suplimentară pe buget acolo unde instrumentul se potrivește, iar economiile devin surse doar după certificare. Scopul este ca servicii mai bune și un cost de viață mai mic să fie compatibile cu consolidarea fiscală, nu finanțate împotriva ei.

În primele 12-18 luni, rezultatele așteptate sunt în principal administrative și vizibile; în 2-5 ani, economice și regionale; în 5-10 ani, structurale. Nicio estimare macroeconomică punctuală nu este tratată ca promisiune înainte de modelare și baseline independent.

Cele șapte sisteme

Sistem	Componente	Rezultat
A. Stat Productiv	Statul ca Platformă; once-only; Inventarul Proceselor; shared services; STS/ADR; AI; Delivery; Audit	Capacitate administrativă mai mare la cost unitar mai mic.
B. Motorul de Oportunități și Capital	Opportunity Platform; map; Marketplace; Portfolio Builder; EU Liaison; Fast Permit; blueprints	Transformă nevoile și activele în proiecte investibile și finanțabile.
C. Capital Uman și Capacitate de Muncă	Educație; leadership; childcare; elder care; mobilitate; locuire; skills; diaspora	Mai mulți oameni pot lucra, iar absolvenții pot contribui și conduce.
D. Cercetare și Inovare	Applied Research Missions; interdisciplinary teams; TTO; IP; equipment sharing; reinvestment	Cunoaștere → prototip → client → companie/export → cercetare nouă.
E. Energie și Capacitate Industrială	Generare; rețea; stocare; flexibilitate; Value-per-MW; Mine2Value; dual-use	Energie fermă transformată în investiții productive și reziliență.
F. Dezvoltare Teritorială și Sectorială	România Recuperează; Complete Communities; AgroIntel; Lanț Scurt; turism; apă	Teren, active și resurse regionale transformate în servicii, locuri de muncă și capital.
G. Credibilitate Fiscală și Reinvestire	Fiscal Lock; spending reviews; certified savings; pay modifiers; compliance; capital gates	Păstrează sistemele sustenabile și reciclează câștigurile spre investiții/R&D.

Multiplicatori de ordinul doi

Multiplicator	Interacțiune	Efect
Opportunity-to-Execution Accelerator	Opportunity Platform + Stat Productiv + EU Funds	O nevoie validată devine proiect, finanțare, autorizare și livrare, cu handoff-uri măsurate.
Talent-to-Investment Flywheel	Skills/Labour + Opportunity Platform + Complete Communities	Investiția creează semnal de competențe; trainingul, locuirea și mobilitatea lărgesc bazinul de recrutare.
Energy-Ready Industrial Geography	Energy + Opportunity Platform + Mine2Value/România Recuperează	Siturile sunt selectate pe MW fermi, fibre, teren, transport, apă și workforce, nu pe marketing.
Research-to-National-Champion	University/R&D + Defence/Dual-Use + Innovation Procurement	Problemă → echipă → prototip → pilot → IP/licență/spinout → export → reinvestire.

Multiplicator	Interacțiune	Efect
Regional Growth Compounder	Complete Communities + Labour + Opportunity Platform	Populația nouă generează servicii și jobs; transportul mărește accesul la muncă; investiția urmează cererea.
Agricultural Value-Added Cluster	AgroIntel + Water/Energy + Opportunity/R&D	Sol și apă → cooperare → cold chain/processing → buyer/export → venit rural și AgTech.
Dead Capital → Productive & Intellectual Capital	România Recuperează + Opportunity Platform + R&D	Activele abandonate produc teren curat, investiție și venit net reinvestit în cercetare.
Fiscal Capacity Compounder	Admin Productivity + Fiscal Lock + EU leverage	Același leu public produce mai mult serviciu și mobilizează mai mult capital fără a inventa economii.
Management-Productivity Multiplier	University leadership + R&D teams + firms/state	Generații de specialiști practică leadership înainte de a primi formal oameni în subordine.
Diaspora-to-Cluster	Returnee matching + Skills + Opportunity/R&D	Experiența din diaspora este potrivită cu jobs, research și business gaps regionale.
Tourism-Rural Economy	Tourism + Farm-to-Shelf + Asset Recovery	Patrimoniul și curățenia cresc vizitatorii; visitor spend susține produse locale și IMM-uri.
Circular/Secure Manufacturing	Recovered materials + Industry/Defence + R&D	Recuperarea materialelor și cercetarea reduc dependențe și pot crea procesare strategică locală.

Foaia de parcurs pentru implementare - dependențe, legislație și ritm realist

România 2035 nu se implementează ca o listă de proiecte ministeriale lansate simultan. Reformele sunt secvențiate în funcție de dependențe: mai întâi regulile fiscale, capacitatea de execuție, datele și infrastructura administrativă; apoi reformele care reduc fricțiunea și generează economii; abia după aceea se scalează programele de capital, industriale și de cercetare. Principiul este simplu: nu lansăm o politică din aval înainte ca sistemele de care depinde să fie funcționale.

Regulile de secvențiere

- Reforme cu cost mic și efect de multiplicare înaintea programelor mari de capital.
- Arhitectura juridică și de date înaintea scalării naționale.
- Pilot înainte de mandat național atunci când există incertitudine tehnică sau operațională.
- Fiecare program dependent trebuie să aibă un trigger, un owner, o instituție receptoare, un SLA și un KPI de transfer.
- Timpurile legislative și de achiziție sunt planificate realist, nu după calendar politic.

Valul 0 - pregătire înainte de guvernare: T-180 până la Ziua 0

- Înainte de învestire se încheie acordul public al coaliției, se constituie consiliul cu cinci reprezentanți pentru fiecare partid participant și se convine repartizarea ministerelor în condițiile prevăzute la capitolul 38.

Se pregătesc inventarul legislativ, harta dependențelor, primele 10-15 pachete normative, baseline-ul fiscal și administrativ, modelul de date pentru Platforma Oportunităților, metodologia Inventarului Național al Proceselor, harta fondurilor UE, lista inițială România Recuperează, primele Misiuni de Cercetare Aplicată, standardul de mobilitate urbană și specificația AgroIntel. Un Legislative Delivery Book clasifică fiecare măsură după instrumentul necesar: ordin, HG, OUG, lege ordinară, lege organică, ajutor de stat, act local sau fără modificare legislativă.

Valul 1 - sistemul de operare al guvernării: Ziua 1-100

- PM Delivery Office și Cross-System Handoff Register funcționale.
- Fiscal Lock aplicat administrativ; proiectul statutar este depus.
- Rețeaua de Liaison pentru Fonduri Europene funcționează în ministere.
- Inventarul Național al Proceselor și Platforma Oportunităților pornesc în versiune MVP.
- Inventarul România Recuperează și piloții de shared services sunt ordonați.
- Pachetele pentru formalizarea afacerilor, GPO și indicatorii naționali de mobilitate sunt lansate legislativ.
- Se comandă datele de capacitate de rețea/zone industriale și se definesc primele Applied Research Missions.

Valul 2 - fricțiune redusă și economii: lunile 3-12

Încep implementarea regulii once-only, piloții de servicii comune, revizuirea sporurilor salariale publice, agregarea achizițiilor, formalizarea complet digitală a afacerilor și primele economii administrative măsurabile. Obiectivul este ca statul să elibereze bani și timp înainte de a cere buget suplimentar.

Valul 3 - multiplicatorii pentru firme și muncă: lunile 6-18

Se lansează rețeaua GPO non-profit, comunitățile de specialitate și serviciile de consiliere, Motorul Național de Cerere de Competențe, harta de childcare, cadrul de elder care, returnee matching și primele legături dintre investiții, competențe, transport și servicii.

Valul 4 - mobilitate, logistică, agricultură și costul vieții: lunile 6-24

Orașe în Mișcare intră în piloți de coridor; se aplică prioritatea pentru transport public, Optimize Before Build, Coridoare Libere, ferestre de livrare în afara congestiei, camere pe transport public și poliția locală, plus extinderea legală a probelor video cetățenești. În paralel pornesc primele apeluri pentru logistică electrică, piloții AgroIntel și portofoliile Lanț Scurt.

Valul 5 - energie, industrie, active și creștere regională: Anul 1-4

Modelul de cerere de energie, stratul de capacitate verificată în rețea, regulile use-it-or-lose-it, Value-per-MW, România Recuperează, Mine2Value și Comunități Complete devin infrastructura pentru investiții industriale și regionale. Proiectele de capital se scalează numai după ce finanțarea, utilitățile și capacitatea de execuție sunt credibile.

Valul 6 - cercetare, apărare și transformare structurală: Anul 1-10

Reforma universitară începe în primul an, primele cohorte complete intră în noul model din anul academic următor, iar Misiunile de Cercetare trec de la challenge la prototip, pilot, comercializare și export în intervale de 2-6 ani. Apărarea dual-use urmează aceeași logică de stage gates, testare și scalare competitivă.

Ipoteze realiste de timp pentru legislație și implementare

- Ordin de ministru: aproximativ 1-2 luni.
- Hotărâre de Guvern: aproximativ 2-4 luni.
- Lege ordinară simplă cu sprijin de coaliție: aproximativ 3-6 luni.
- Lege ordinară complexă: aproximativ 6-9 luni.
- Lege organică/structurală: aproximativ 6-12 luni.
- Reformă controversată cu risc CCR/reexaminare: aproximativ 9-18 luni.
- OUG: efect rapid, dar folosită numai pentru urgențe reale, cu risc juridic și parlamentar ulterior.
- Ajutor de stat block-exempted: aproximativ 2-4 luni pentru proiectare și lansare națională; notificare UE: de regulă 4-9+ luni.
- MVP IT major: 4-8 luni; scalare națională: 12-24 luni; infrastructură civilă majoră: 2-6 ani.

Lanțul critic de dependență

Fiscal Lock + PM Delivery Office → Process Inventory + EU Liaison + Opportunity Platform → shared services + once-only/digital foundations → formalizare + GPO + advisory ecosystem → Skills Engine + childcare/elder care + mobilitate → AgroIntel + active + date de rețea → programe de capital și oportunități industriale → R&D comercializat, dual-use și transformare pe termen lung.

Ce trebuie să fie vizibil până la finalul primului mandat

Până în Anul 4 trebuie să existe shared services reale, Platforma Oportunităților cu proiecte finanțate și livrate, GPO la scară, finalizarea ferestrei de formalizare, reduceri măsurate de timp administrativ, viteze și fiabilitate mai bune ale transportului public, primele park-and-ride justificate, logistică electrică semnificativă, AgroIntel aproape național, primele proiecte de cold-chain/procesare, active publice recuperate, situri energie-industrie investibile, primele comercializări R&D și piloți dual-use, capacitate de childcare crescută și un deficit clar mai mic.

Transparență, PSA și încredere pe parcursul implementării

Fiecare reformă cu obligații, sancțiuni, beneficii sau termene pentru public include un plan PSA. Mesajul obligatoriu este: ce se schimbă, de ce, cum te afectează, ce trebuie să faci, ce suport există, ce rezultat așteptăm și când îl vom raporta. Portalul public România 2035, administrat de PM Delivery Office, publică planul, statusul, rezultatele, întârzierile, eșecurile și corecțiile. Doctrina este: publicăm planul, publicăm statusul, publicăm rezultatul, publicăm eșecul, publicăm corecția.

Cuprins

1. Arhitectura de Execuție și Multiplicare
2. Platforma Națională a Oportunităților România 2035
3. Statul ca Platformă și Productivitatea Administrativă
4. Servicii Administrative Comune, Back Office și Capacitate Locală
5. Rețeaua de Liaison pentru Fonduri Europene
6. Regula de Disciplină Fiscală și Credibilitatea Finanțelor Publice
7. Salarizare Publică, Modificatori și Guvernanța Întreprinderilor de Stat

8. Formalizare, ANAF Digital și Drepturile Contribuabilului
9. Siguranța Gospodăriei: Coș Esențial, Medicamente și Navetă
10. Lanț Transparent: Prețuri Comparabile fără Control Administrativ al Marjelor
11. Concurență Loială, Anti-Contrabandă și Taxarea Externalităților
12. Cumpărăm Împreună, SBSIA și Creșterea Firmelor Românești
13. Childcare ca Infrastructură Economică
14. Îngrijire Aproape: Elder Care și Independență Acasă
15. Capacitatea Efectivă de Muncă și Motorul Național de Cerere de Competențe
16. Acasă în România: Întoarcere, Reintegrare și Potrivire Economică
17. Școli Sigure, Clasa a XII-a, VET și Pedagogie Modernă
18. Universități: Proiecte Interdisciplinare și Leadership Aplicat
19. Misiuni de Cercetare Aplicată și Pipeline Cercetare-la-Piață
20. IP Public, Comercializare și Reinvestirea Valorii în Cercetare
21. Sănătate Integrată, Prevenție, Acces Rural și Sănătate Mintală
22. Programul Național de Serviciu Civic și Leadership (PNSCL)
23. Fast Permit, Protecția Cumpărătorului și Oferta de Locuințe
24. Comunități Complete și Creștere Regională
25. Construim o Dată și Drumuri Sigure
26. Acoperiș Solar fără Avans și Eficiență Distribuită
27. Sistem Energetic Productiv: Rețea, Stocare și Valoare pe MW
28. Independență Energetică și Coridorul Marea Neagră-Carpați-Europa Centrală
29. Mine2Value: Mine Închise pentru Compute, Industrie și Infrastructură Strategică
30. AgroIntel România: Inteligență Agricolă, Cooperative și Tehnologie
31. Lanț Scurt, Procesare, Logistică și Piață Agroalimentară
32. Securitatea Apei și Adaptarea Climatică
33. România Recuperează: Active Publice, Brownfields și Reinvestire în R&D
34. România Curată, Patrimoniu, Turism și Economie Locală
35. Justiție, Integritate și Predictibilitate
36. Apărare, Dual-Use, Protecție Civilă și Export Tehnologic
37. Cybersecuritate, Guvernanță Digitală și Protecția Copiilor Online
38. Reformă Democratică Durabilă și Instituții Greu de Întors
39. Conectivitate Națională: Rutier, Feroviar, Portuar, Aeroportuar și Aviație Generală
40. Mediu, Deșeuri, Apă Urbană și Economie Circulară
41. Industrie cu Valoare Adăugată, Clustere și Scaleup European
42. Anexa A - Harta celor 60 de transferuri inter-sistem
43. Anexa B - Reguli comune de finanțare, drepturi și continuare
44. Anexa C - Obligații europene și calendar
45. Anexa D - Cadrul de constituționalitate și implementare legală

1. Arhitectura de Execuție și Multiplicare

Vizibilitate centrală, responsabilitate distribuită: fiecare rezultat devine intrarea următoarei reforme.

România 2035 tratează guvernarea ca pe un sistem de fluxuri, nu ca pe o colecție de ministere. O politică nu este considerată livrată atunci când instituția de linie își încheie raportul, ci atunci când rezultatul util ajunge la instituția, piața sau comunitatea care trebuie să îl transforme în următorul rezultat. De aceea, interfețele dintre inițiative sunt administrate explicit.

Pentru fiecare transfer material dintre sisteme există un singur proprietar responsabil, un eveniment sau set de date care declanșează acțiunea, un destinatar, un termen de serviciu și un indicator care demonstrează finalizarea. Unitatea de Livrare a Prim-Ministrului menține Registrul Transferurilor Inter-Sistem, dar nu preia execuția ministerelor și nu dobândește competențe juridice autonome.

Arhitectura urmărește șapte sisteme: Stat Productiv; Motorul de Oportunități și Capital; Capital Uman și Capacitate de Muncă; Cercetare și Inovare; Energie și Capacitate Industrială; Dezvoltare Teritorială/Sectorială; Credibilitate Fiscală și Reinvestire. Indicatorii transversali sunt Rata de Finalizare a Transferurilor și Conversia pe Întreg Lanțul.

Măsuri-cheie

- Registru guvernamental al transferurilor inter-sistem: trigger, proprietar, destinatar, termen, stare și KPI.
- SLA implicite: confirmare date ~5 zile lucrătoare; înregistrare oportunitate ~15 zile după validare; screening UE 15-30 zile; răspuns tehnic interministerial ~30 zile unde analiza de inginerie nu justifică mai mult; evaluare competențe după investiție calificată ~30 zile.
- 60 de transferuri majore acoperă oportunități, finanțare UE, competențe, servicii de îngrijire, comunități, agricultură, energie, active, cercetare, apărare, turism, digitalizare și disciplină fiscală.
- Evenimente standardizate și date reutilizabile permit automatizarea handoff-urilor; lipsa răspunsului devine vizibilă.
- PM Delivery Office escaladează dependențele blocate către premier și cabinet, fără a substitui ministerul competent.
- Raportare pe funnel: identificat → validat → finanțat → livrat → rezultat, nu doar activitate administrativă.

Testul de Impact Tangibil

Fiecare inițiativă majoră trebuie să demonstreze ce se schimbă în viața cetățeanului sau în costul firmei, care este baseline-ul, ce rezultat măsurabil trebuie obținut în 24/48 de luni, cât rezultat este cumpărat per leu public și ce trigger obligă redesign-ul sau oprirea. Succesul nu este „platformă lansată”, „mașini cumpărate” sau „buget absorbit”, ci minute economisite, costuri reduse, locuri de muncă sustenabile, investiții livrate și servicii mai bune.

Încredere, transparență și comunicare publică

Refacerea încrederii în guvern este obiectiv de guvernanță. Fiecare reformă importantă are briefing public, owner, status, deadline, KPI și rezultat publicat. Guvernul diferențiază explicit între planificat, aprobat, finanțat, în implementare, livrat și rezultat verificat. Întârzierile și eșecurile nu se ascund: sunt explicate, iar măsura corectivă este publicată.

- Doctrina de încredere: explică înainte de a acționa → arată regula → arată motivul → publică ținta → raportează rezultatul → recunoaște eșecul → corectează public.
- PSA-urile sunt instrument de implementare: fiecare campanie spune explicit că măsura face parte din România 2035, ce este, de ce se face, ce trebuie să facă publicul, rezultatul așteptat și când va fi raportat.
- Reprezentanții guvernamentali folosesc briefing-uri factuale comune și sunt încurajați să explice public coerent ce se face, de ce și cu ce impact așteptat.
- Comunicarea finanțată public rămâne factuală, non-partizană și orientată spre interes public, nu spre promovarea persoanelor sau partidelor.

Portalul public România 2035

PM Delivery Office menține pe site-ul Guvernului pagina oficială a programului și un dashboard de implementare. Pentru fiecare reformă sunt publicate obiectivul, owner-ul, baza legală, finanțarea, stadiul,

milestone-urile, KPI, baseline/target/actual, dependențele și următoarea acțiune. Portalul păstrează istoricul atunci când o măsură este redesignată sau oprită și publică explicit ce a funcționat, ce nu a funcționat și cum este corectat.

- Actualizare operațională cel puțin lunar; sinteză trimestrială; raport anual cu verificare independentă.
- Date deschise/API unde este legal; filtre pe minister, județ/regiune, domeniu și stadiu.
- Portalul este sursa factuală unică folosită de reprezentanții guvernamentali și este aliniat cu Cross-System Handoff Register.

Garanții și limite

- Fără nouă super-agenție; responsabilitatea rămâne la instituția competentă.
- Instituțiile independente, instanțele și autoritățile de reglementare își păstrează atribuțiile legale.
- Datele sensibile și clasificate folosesc niveluri de acces corespunzătoare.

Responsabilitate, cale juridică și finanțare

Element	Conținut
Proprietar politic / coordonator	Prim-ministrul / PM Delivery Office pentru performanța inter-sistem; proprietarul sectorial pentru fiecare rezultat.
Instituții de execuție	Ministerele și agențiile existente; ADR/STS pentru interoperabilitate sigură; MF, MIPE, MDLPA, Educație/Cercetare, Muncă/ANOFM, Energie/ANRE/Transelectrica, MADR, Economie/Industrie, Transport, Mediu/Apele Române, MApN/MAI-IGSU, după caz.
Calea juridică	HG/decizie de guvern pentru regulile de coordonare și raportare; acte sectoriale numai acolo unde este necesar pentru schimb de date, termene sau competențe.
Finanțare	În principal capacitate administrativă existentă, infrastructură digitală comună și fonduri UE pentru interoperabilitate/capacitate.
Ce reutilizăm	PM Delivery Office, registre administrative, ADR, STS, sisteme ministeriale și mecanisme de raportare existente.

Indicatori, riscuri și multiplicatori

Indicatori-cheie	Riscuri principale	Contramăsuri
Rata de Finalizare a Transferurilor; % handoff-uri în SLA; Conversie pe Întreg Lanțul; număr de blocaje escaladate și rezolvate; timp de la trigger la rezultat	micro-management central; raportare formală fără rezultat; dublarea sistemelor ministeriale	rol de monitorizare, nu aprobare universală; KPI de conversie, nu număr de task-uri; API/interoperabilitate peste sursele autoritative existente

Legături de multiplicare

- Orice program sectorial poate alimenta Platforma de Oportunități, finanțarea UE, Skills Demand și R&D fără proiecte paralele.
- Auditul detectează pierderea dintre două verigi, nu doar eșecul intern al unui minister.

Secvențiere și poarta de continuare

- 0-100 zile: bază de referință, responsabil, inventar/date, audit juridic și primele proiecte-pilot unde sunt necesare.
- Anul 1: prime rezultate, cost real, blocaje documentate și publicarea indicatorilor.
- Anii 2-4: scalare numai pentru componentele care trec poarta de rezultat și de finanțare.
- Anii 5-10: integrare în funcționarea normală, retragerea structurilor temporare și audit periodic.

Continuarea cere publicarea rezultatului, costului, finanțării, impactului și legalității. Componenta neviabilă se oprește.

Integrarea europeană și condițiile legale

Registrul obligațiilor europene folosește PM Delivery și rețeaua MIPE existente. În 30 de zile inventariază actele aplicabile, transpunerile, angajamentele de finanțare și dosarele de infringement; în 60 de zile ministerele validează articolele, termenele și probele; în 100 de zile publică remedierea costată. Termenele legale deja scadente se remediază imediat, fără a aștepta aceste ținte administrative. Recomandările și propunerile UE au statut distinct.

2. Platforma Națională a Oportunităților România 2035

Un singur motor de date pentru nevoi, oportunități și proiecte - de la lipsa unei creșe până la un sit industrial de 100 MW.

Harta Națională a Oportunităților și Marketplace-ul sunt două interfețe ale aceleiași platforme. Orice nevoie publică validată, activ reutilizabil, deficit de capacitate sau investiție privată posibilă trebuie transformată într-o înregistrare individuală standardizată, nu lăsată într-un raport sectorial.

Platforma separă clar Nevoia, Oportunitatea și Proiectul. Statul poate identifica faptul că o regiune nu are suficient frig agricol, fără a garanta profitabilitatea unei anumite investiții; un investitor poate propune proiectul, asumând riscul comercial. Fiecare câmp critic are sursă, nivel de încredere, dată de verificare și termen de revalidare.

Motorul de portofolii grupează oportunități mici pe geografie, tehnologie, structură de finanțare sau risc, astfel încât sute de acoperișuri, renovări, creșe, stații de încărcare sau depozite să devină investibile fără a necesita proprietate comună.

Măsuri-cheie

- Regula de înregistrare: orice oportunitate publică materială se publică sau se exclude motivat.
- Stări de ciclu de viață: identificat, în validare, fezabilitate, pregătit de investiție, piață, finanțare/autorizare, livrare, operațional, închis/eșuat.
- Niveluri de încredere: verificat, indicativ, propus; fiecare cu autoritatea sursă și data revalidării.
- Interfețe: hartă GIS, Marketplace, Funding Screen, bibliotecă de blueprint-uri, workspace investitor și workspace autoritate.
- Screening automat inițial pentru fonduri UE/naționale, validat de rețeaua de liaison.
- Portfolio Builder pentru agregarea cererii mici și creșterea bancabilității.
- Niveluri de acces: public, investitor autentificat, restricționat guvernamental, clasificat.
- Integrare cu active, energie, agricultură, locuire, childcare/elder care, turism, R&D, diaspora și competențe.

Garanții și limite

- Date publice nu constituie garanție de profit.
- Achiziția, concesiunea, autorizarea și ajutorul de stat rămân procese juridice distincte.
- Activele sensibile de apărare/securitate nu intră în harta publică.

Responsabilitate, cale juridică și finanțare

Element	Conținut
Proprietar politic / coordonator	PM Delivery Office pentru modelul comun; ministerul/autoritatea care identifică nevoia rămâne proprietarul datelor sectoriale.
Instituții de execuție	ADR/STS pentru platformă sigură; ministere, UAT-uri și centre județene pentru date; MIPE pentru funding screen.
Calea juridică	Standarde de date, interoperabilitate și transparență prin HG/ordine; procesele de atribuire rămân sub legislația achizițiilor/concesiunilor/ajutorului de stat.
Finanțare	Digitalizare UE/național; cost administrativ comun; investițiile comerciale sunt finanțate separat de investitori.

Element	Conținut
Ce reutilizăm	GIS și registre existente, eID/interoperabilitate, portaluri de finanțare, sisteme ministeriale.

Indicatori, riscuri și multiplicatori

Indicatori-cheie	Riscuri principale	Contramăsuri
% oportunități eligibile înregistrate; timp validare→listare; % date revalidate la termen; € capital privat/UE mobilizat; rata de conversie oportunitate→livrare; pondere capital mobilizat în afara București-Ilfov	hartă de marketing fără tranzacții; date învechite; captură politică a listărilor	cicluri de viață și KPI de conversie; proveniență/expirare; criterii obiective și audit public

Legături de multiplicare

- Transformă rezultatele AgroIntel, România Recuperează, comunităților, energiei și hărților de servicii în pipeline de investiții.
- Leagă investiția de finanțare, competențe și autorizare în același flux.

Secvențiere și poarta de continuare

- 0-100 zile: bază de referință, responsabil, inventar/date, audit juridic și primele proiecte-pilot unde sunt necesare.
- Anul 1: prime rezultate, cost real, blocaje documentate și publicarea indicatorilor.
- Anii 2-4: scalare numai pentru componentele care trec poarta de rezultat și de finanțare.
- Anii 5-10: integrare în funcționarea normală, retragerea structurilor temporare și audit periodic.

Continuarea sau extinderea cere publicarea rezultatului, costului real, sursei de finanțare, efectului asupra gospodăriilor/economiei și compatibilității juridice. Componenta neviabilă se oprește.

Integrarea europeană și condițiile legale

Fiecare oportunitate include eligibilitatea juridică, cerințele de mediu și accesibilitate, costurile de operare și sursa europeană efectiv disponibilă. Platforma nu acordă drepturi la autorizație, teren sau grant. Publicarea datelor respectă GDPR, secretul comercial și securitatea infrastructurii; criteriile de acces nu discriminează operatorii eligibili din piața unică.

3. Statul ca Platformă și Productivitatea Administrativă

Elimină → Simplifică → Standardizează → Partajează → Digitalizează → Automatizează → Abia apoi aplică AI.

Digitalizarea nu este scopul. Scopul este reducerea timpului, costului și erorilor pentru cetățean, firmă și administrație. O procedură inutilă nu devine utilă pentru că a fost mutată online, iar un proces prost automatizat rămâne un proces prost.

Statul ca Platformă separă atribuțiile suverane și expertiza de domeniu de capabilitățile comune: identitate, documente, plăți, notificări, HR, salarizare, procurement tooling, cazuri, analytics, securitate și automatizare. Capabilitățile comune sunt reutilizate, dar decizia legală și responsabilitatea rămân la instituția competentă.

Inventarul Național al Proceselor Administrative pune în ordine reforma: volume, documente, ore de muncă, cost, timp, rework, date duplicate și sisteme legacy. Se atacă mai întâi povara cea mai mare, nu proiectul IT cel mai vizibil.

Măsuri-cheie

- Principiul once-only: datele verificate deja de stat nu sunt cerute din nou fără motiv legal.
- Inventarul Național al Proceselor Administrative cu bază legală, inputs, sisteme, volum, ore/cost, timp, rework, burden și statut digital.
- Componente comune naționale pentru identitate, workflow, notificări, plăți, audit, analytics și AI.
- Agenți AI pentru procurement, pre-screen tehnic, fonduri UE, documente, accounting/payroll, GIS, cyber și servicii cetățenești.
- Plan obligatoriu de retragere a sistemului și procesului vechi; proiectul nu este complet la go-live.
- Plan de captare a productivității: backlog, redeploy, vacancy attrition, overtime reduction sau economie fiscală verificată.
- STS furnizează infrastructură/secure compute/conectivitate/IAM/logging/reference architecture în limitele legale; ADR coordonează interoperabilitatea.

Garanții și limite

- AI nu ia nesupravegheat decizii discreționare cu efect asupra drepturilor.
- Human review, audit logs, protecția datelor, securitate și cale de contestare.
- Arhitectură federată: standard comun, segmentare și reziliență, nu un sistem monolitic.

Responsabilitate, cale juridică și finanțare

Element	Conținut
Proprietar politic / coordonator	Secretariatul General al Guvernului / ADR pentru catalog și standarde; ministerul competent pentru proces; STS pentru stratul tehnic sigur în limitele mandatului.
Instituții de execuție	Ministere, ADR, STS, shared services naționale/județene.
Calea juridică	Interoperabilitate, once-only, protecția datelor, arhivare și proceduri; simplificare legislativă înainte de automatizare.
Finanțare	Active PNRR deja realizate și mentenanță finanțată legal; programe cohesion/digital eligibile; bugete IT consolidate; economii certificate reintrate în cadrul fiscal.
Ce reutilizăm	eID, cloud guvernamental, registre autoritative, sisteme

Element	Conținut
	ANAF/CNAS/SIIIR etc.

Indicatori, riscuri și multiplicatori

Indicatori-cheie	Riscuri principale	Contramăsuri
documente eliminate; minute/click-uri per serviciu; cost/tranzacție; timp median și P90; rework/error; % date preluate automat; sisteme legacy retrase; ore eliberate și destinația lor	mega-platformă fragilă; automatizarea birocrației inutile; cyber concentration risk	API/modular/federated; secvența obligatorie de redesign; zero trust, segmentare, DR și testare independentă

Legături de multiplicare

- Reduce costurile tuturor celorlalte misiuni.
- Once-only + Opportunity Platform permite autorizare și investiții fără baze paralele.

Secvențiere și poarta de continuare

- 0-100 zile: bază de referință, responsabil, inventar/date, audit juridic și primele proiecte-pilot unde sunt necesare.
- Anul 1: prime rezultate, cost real, blocaje documentate și publicarea indicatorilor.
- Anii 2-4: scalare numai pentru componentele care trec poarta de rezultat și de finanțare.
- Anii 5-10: integrare în funcționarea normală, retragerea structurilor temporare și audit periodic.

Continuarea sau extinderea cere publicarea rezultatului, costului real, sursei de finanțare, efectului asupra gospodăriilor/economiei și compatibilității juridice. Componenta neviabilă se oprește.

Integrarea europeană și condițiile legale

Once-only înseamnă reutilizare legală pe rol și scop, cu jurnal de acces, termene de păstrare și drept de rectificare. Pentru date sensibile se verifică separat condițiile GDPR. ADR și ministerele pregătesc portofelul european de identitate, serviciile transfrontaliere și interoperabilitatea cerută de dreptul UE; rămâne un canal asistat accesibil. Sistemele AI sunt clasificate înainte de achiziție, cu evaluările, documentația și controlul uman cerute categoriei lor. ANCOM și autoritățile competente urmăresc acoperirea 5G, inclusiv banda 3,4–3,8 GHz, prin drepturi de spectru, concurență și investiții eligibile; serviciile rurale și infrastructura critică au indicatori de acoperire și calitate.

4. Servicii Administrative Comune, Back Office și Capacitate Locală

Nu desființăm satul. Desființăm birocrația duplicată.

Fragmentarea administrativă produce simultan două probleme: cost mare pentru funcții repetitive și lipsă de specialiști acolo unde sunt cu adevărat necesari. O comună mică nu poate menține rezonabil procurement, inginerie, GIS, cyber, fonduri UE, juridic, urbanism și payroll la același nivel cu un municipiu mare.

România 2035 folosește centre județene de servicii comune, nepartizane și nonprofit, care prestează la tarife transparente de cost. Autoritățile locale păstrează identitatea democratică, politica și bugetul; centrul execută profesionist funcțiile specializate și repetitive.

La nivel central, One Government Back Office consolidează administrația de bază - procurement framework, finance/AP/AR, HRIS, payroll, beneficii, flotă, active, software și travel - fără să extragă expertiza de misiune din ministere.

Măsuri-cheie

- Audit Național de Eficiență a Administrației Locale: populație, personal, payroll, venituri proprii, transferuri, cost administrativ/locuitor, investiții, UE, volume de servicii și demografie.
- Centre județene: achiziții, ingineri/project managers, GIS, cyber/IT, fonduri UE, juridic, planificare, accounting/payroll, technical/architectural review.
- Tarife publice standard, preferabil pe unitate de serviciu și cu benchmarking față de FTE intern.
- Pool-uri județene de echipamente; verificarea utilizării înainte de cumpărare.
- Agregare interjudețeană/națională pentru software, echipamente, vehicule, servicii, asigurări și cyber.
- Merit-based recruitment, SLA public, recuzare/conflict, audit și egalitate de serviciu indiferent de controlul politic.
- Prioritizare transparentă: urgență/siguranță → termen UE → pipeline normal → advisory.

Responsabilitate, cale juridică și finanțare

Element	Conținut
Proprietar politic / coordonator	MDLPA pentru arhitectura locală; MF/SGG pentru back-office central; autoritățile locale pentru decizii democratice.
Instituții de execuție	Consilii județene/UAT, centre de servicii comune, instituții centrale existente.
Calea juridică	Cadru pentru consorții/servicii comune, cost recovery, merit și interoperabilitate; fără fuziuni forțate ca premisă.
Finanțare	Tarife cost-recovery, fonduri de modernizare/UE, economii din consolidare și procurement.
Ce reutilizăm	Structuri județene, consorții/intercomunitare, framework-uri de achiziții, registre și platforme comune.

Indicatori, riscuri și multiplicatori

Indicatori-cheie	Riscuri principale	Contramăsuri
cost administrativ/locuitor; timp serviciu; tarif vs FTE echivalent; utilizarea echipamentelor; € procurement savings; rata absorbției UE; satisfacția UAT-urilor	centru devine bottleneck; captură politică județeană; orașele mari consumă capacitatea	SLA/cozi publice; merit și audit; prioritizare și capacitate tarifată

Legături de multiplicare

- Face Platforma de Oportunități utilizabilă și de comune mici.
- Crește absorbția UE fără sute de structuri duplicate.

Secvențiere și poarta de continuare

- 0-100 zile: bază de referință, responsabil, inventar/date, audit juridic și primele proiecte-pilot unde sunt necesare.
- Anul 1: prime rezultate, cost real, blocaje documentate și publicarea indicatorilor.
- Anii 2-4: scalare numai pentru componentele care trec poarta de rezultat și de finanțare.
- Anii 5-10: integrare în funcționarea normală, retragerea structurilor temporare și audit periodic.

Continuarea sau extinderea cere publicarea rezultatului, costului real, sursei de finanțare, efectului asupra gospodăriilor/economiei și compatibilității juridice. Componenta neviabilă se oprește.

Integrarea europeană și condițiile legale

Serviciile comune păstrează autonomia locală, titularul competenței și responsabilitatea pentru date. Autoritățile mici primesc capacitate juridică și tehnică pentru achiziții, raportări UE și accesibilitate. Transferul sau reorganizarea personalului respectă statutul funcției publice, dialogul social și drepturile existente; economia trebuie demonstrată după costurile de tranziție.

5. Rețeaua de Liaison pentru Fonduri Europene

Oportunitatea întâi, finanțarea potrivită imediat după - nu proiecte inventate ca să urmărească un apel.

România 2035 transformă fondurile europene dintr-un exercițiu separat de proiectare într-un filtru permanent aplicat investițiilor și reformelor. Fiecare minister are o capacitate de liaison conectată la ministerul responsabil cu fondurile europene, iar aceeași logică intră în PM Delivery Office și echipele de misiune.

Liaison-ul nu decide politica sectorială. Rolul lui este să cunoască programele, termenele, eligibilitatea, procurement-ul și cofinanțarea suficient de devreme pentru ca o investiție bună să nu fie plătită integral din bugetul național din lipsă de coordonare.

Orice investiție materială primește un EU Funding Screen. Dacă finanțare europeană eligibilă există, dar nu este urmărită, instituția explică public motivul. Absorbția nu este KPI suficient; rezultatul și costul de operare după grant contează.

Măsuri-cheie

- Celulă liaison în fiecare minister de linie și în misiunile majore.
- Metodologie comună MIPE: maparea nevoii la apel, eligibilitate, calendar, cofinanțare, achiziții, ajutor de stat.
- Pipeline național de proiecte fundabile și pachete cross-ministry.
- Dashboard: nevoie → proiect → contribuție UE → cofinanțare → aprobare/respingere → procurement → implementare → rezultat.
- Post-EU Fiscal Sustainability Test pentru costurile recurente după grant.

Responsabilitate, cale juridică și finanțare

Element	Conținut
Proprietar politic / coordonator	Ministerul responsabil cu fondurile europene (MIPE funcțional).
Instituții de execuție	Celulele liaison din ministere, PM Delivery Office, beneficiari/UAT-uri.
Calea juridică	Mandate și standarde administrative; regulile programelor UE, achizițiilor, ajutorului de stat și cofinanțării.
Finanțare	Asistență tehnică UE și bugete instituționale; finanțarea proiectului după instrumentul aplicabil.
Ce reutilizăm	MySMIS/portaluri și structurile de management existente.

Indicatori, riscuri și multiplicatori

Indicatori-cheie	Riscuri principale	Contramăsuri
% oportunități screenate; timp screening; € UE mobilizat; cofinanțare națională/€ rezultat; % proiecte cu cost post-grant finanțat; rata proiectelor livrate, nu doar contractate	goană după apeluri; fragmentare între programe; active fără buget de operare	problemă/proiect înainte de finanțare; pipeline comun; Post-EU test

Legături de multiplicare

- Multiplică bugetul național în energie, agricultură, brownfields, universități, turism și administrație.

Secvențiere și poarta de continuare

- 0-100 zile: bază de referință, responsabil, inventar/date, audit juridic și primele proiecte-pilot unde sunt necesare.
- Anul 1: prime rezultate, cost real, blocaje documentate și publicarea indicatorilor.
- Anii 2-4: scalare numai pentru componentele care trec poarta de rezultat și de finanțare.
- Anii 5-10: integrare în funcționarea normală, retragerea structurilor temporare și audit periodic.

Continuarea sau extinderea cere publicarea rezultatului, costului real, sursei de finanțare, efectului asupra gospodăriilor/economiei și compatibilității juridice. Componenta neviabilă se oprește.

Integrarea europeană și condițiile legale

PNRR este tratat ca portofoliu de închidere, audit și păstrare a reformelor și activelor realizate, nu ca sursă nouă pentru proiecte în 2027–2035. Termenul general pentru jaloane și ținte a fost 31 august 2026. MIPE verifică fiecare decizie, cerere și condiție aplicabilă. Noile portofolii folosesc programe eligibile și bugete aprobate; cadrul financiar după 2027 și instrumentele încă propuse nu sunt venit garantat.

6. Regula de Disciplină Fiscală și Credibilitatea Finanțelor Publice

Nicio cheltuială permanentă fără finanțare permanentă; nicio economie imaginară cheltuită înainte de verificare.

Credibilitatea fiscală nu este o promisiune de dobânzi mici, ci reducerea riscului față de alternativa fără reformă. România 2035 aplică o regulă simplă: fiecare măsură importantă își arată costul în anul 1 și anul 5, sursa, efectul pe deficit/datorie, personalul, eligibilitatea UE și data de revizuire.

Programul separă cheltuiala structurală recurentă de investiția temporară. Activele vândute, dividendele excepționale sau alte windfall-uri nu finanțează salarii și drepturi permanente. Economiile prognozate devin sursă fiscală doar după ce sunt măsurate și certificate ca recurente.

Consolidarea nu trebuie să distrugă tocmai investițiile care cresc baza fiscală. Proiectele cu randament ridicat și cofinanțare UE trec prin Capital Productivity Gate și pot fi protejate, în timp ce cheltuiala curentă structurală este revizuită prin Expenditure Productivity Reviews.

Măsuri-cheie

- Fiscal Compliance Certificate pentru legi și decizii majore: An 1/An 5, personal, deficit/datorie, sursă, EU, sunset, sensibilitate, compliance.
- Clasificare structural vs investiție.
- Annual Expenditure Productivity Reviews: RON → outcome.
- Certified Structural Savings; forecast savings nu susțin permanent spending.
- Tax Compliance Revenue Confidence Ladder: colectat / high-confidence recurring / probable / aspirational.
- Debt Resilience: maturity, refinancing, FX, interest/revenue, investor concentration.
- Capital Productivity Gate pentru investiții mari.
- Fiscal Predictability Standard pentru taxe/reglementare.
- Five-Year Fiscal Resilience Framework cu scenarii.
- Fiscal Credibility Dashboard și publicarea explicită a excepțiilor Fiscal Lock.
- Fiscal Council primește date devreme și emite opinii publice, independent.

Regula de Redresare Fiscală și Dividenda Fiscală

Până când deficitul este sustenabil sub 3% din PIB, minimum două treimi din fiecare câștig fiscal net recurent nou și certificat se duc la reducerea deficitului. Maximum o treime poate finanța reduceri țintite de povară, servicii recurente esențiale sau reforme structurale cu randament mare. Veniturile one-off, vânzările de active și windfall-urile nu finanțează cheltuieli permanente.

După doi ani consecutivi cu deficit sub 3%, traiectorie a datoriei stabilă sau descendentă și evaluare independentă a Consiliului Fiscal că îmbunătățirea este structurală, Guvernul propune și Parlamentul aprobă legal Dividenda Fiscală numai în spațiul permis de cadrul fiscal european. Prima utilizare este reducerea costului contribuțiilor sociale pentru munca formală, cu prioritate pentru veniturile mici și medii, fără subfinanțarea sistemelor sociale. Orice reducere permanentă are sursă recurentă verificată.

- Câștiguri permanente → reduceri permanente ale poverii muncii; performanța fiscală temporară poate susține doar rebate-uri one-off limitate, nu drepturi permanente.
- Fiscal Dashboard arată public deficitul, trigger-ul, economiile structurale certificate, traiectoria datoriei și spațiul estimat pentru următoarea treaptă a Dividendei Fiscale.

Dividenda reală a gospodăriei

Programul măsoară anual, pentru gospodării reprezentative, efectul cumulat asupra energiei, alimentelor/logisticii, navetei, timpului pierdut, childcare, birocrației, medicamentelor și taxelor. Rezultatul este

prezentat ca RON-echivalent și ore recuperate, folosind metodologie transparentă și validare independentă. Obiectivul este creșterea vieții disponibile reale, nu doar transferuri bugetare.

Garanții și limite

- Consolidarea protejează investițiile cu randament și cofinanțarea UE.
- Nu se promite o scădere mecanică a randamentelor sau ratelor private.
- Măsurile temporare de criză au sunset și evaluare.

Responsabilitate, cale juridică și finanțare

Element	Conținut
Proprietar politic / coordonator	Ministerul Finanțelor; Fiscal Council ca evaluator independent; Cabinet/Parlament pentru decizie.
Instituții de execuție	MF, ministere ordonatoare, PM Delivery, Fiscal Council, Curtea de Conturi/audit.
Calea juridică	Legea responsabilității fiscal-bugetare și regulile bugetare modificate unde necesar; certificatul obligatoriu în circuitul actelor majore.
Finanțare	Măsura este cadrul de finanțare; implementarea administrativă din bugete existente.
Ce reutilizăm	Consiliul Fiscal, procesele bugetare, spending reviews, raportarea datoriei și fondurile UE.

Indicatori, riscuri și multiplicatori

Indicatori-cheie	Riscuri principale	Contramăsuri
deficit structural; debt/GDP; interest/revenue; maturitate medie; certified recurring savings; Fiscal Lock overrides; € UE leverage; capital projects on-time/on-budget	austeritate prociclică; economii inventate; excepții politice repetate	cadru pe 5 ani/scenarii; certificare independentă; publicarea și votarea excepției

Legături de multiplicare

- Transformă economiile administrative și conformarea fiscală în spațiu real, nu promisiuni.
- Crește capacitatea de răspuns la șocuri și protejează investiția productivă.

Secvențiere și poarta de continuare

- 0-100 zile: bază de referință, responsabil, inventar/date, audit juridic și primele proiecte-pilot unde sunt necesare.
- Anul 1: prime rezultate, cost real, blocaje documentate și publicarea indicatorilor.
- Anii 2-4: scalare numai pentru componentele care trec poarta de rezultat și de finanțare.
- Anii 5-10: integrare în funcționarea normală, retragerea structurilor temporare și audit periodic.

Continuarea sau extinderea cere publicarea rezultatului, costului real, sursei de finanțare, efectului asupra gospodăriilor/economiei și compatibilității juridice. Componenta neviabilă se oprește.

Integrarea europeană și condițiile legale

Fiscal Lock respectă prioritar traiectoria de cheltuieli nete stabilită de Consiliu în procedura de deficit excesiv, planul fiscal-structural și regulile naționale. Reducerile de taxe sunt incluse în testul european relevant. Regula două treimi pentru deficit și maximum o treime pentru beneficii nu creează spațiu peste plafon. MF întocmește certificatul; Consiliul Fiscal emite evaluarea independentă, fără a înlocui decizia Guvernului și Parlamentului. Pregătirea pentru euro urmărește convergența și independența BNR, fără dată arbitrară.

7. Salarizare Publică, Modificatori și Guvernanța Întreprinderilor de Stat

Compensația urmează munca, riscul real, responsabilitatea și raritatea competenței - nu simpla apartenență la o instituție.

Salarizarea publică trebuie să fie suficient de competitivă pentru competență, dar și inteligibilă pentru contribuabil și echitabilă între roluri comparabile. România 2035 supune tuturor modificatorilor de salariu - sporuri, risc, condiții speciale, indemnizații și alte adaosuri - unei revizuiri pe activitatea reală a postului.

Un spor justificat pentru expunere efectivă, muncă periculoasă, raritate sau responsabilitate este păstrat. Un spor automat, moștenit, duplicat sau acordat tuturor angajaților unei instituții fără legătură cu sarcina individuală este eliminat sau redesenat prin tranziție legală.

Aceeași disciplină se aplică întreprinderilor de stat: board profesionist, obiective de serviciu, remunerație comparabilă și rezultate publice. Reforma nu confundă proprietatea publică cu scutirea de la performanță.

Măsuri-cheie

- Audit obligatoriu al tuturor modificatorilor în administrația centrală/locală, instituții publice și SOE unde cadrul permite.
- Catalog național transparent: categorie, eligibilitate, formulă, plafon, bază legală, frecvență de revalidare.
- Interdicție de stacking/dublă compensare pentru aceeași condiție.
- Raportare agregată: cheltuială cu modificatori și pondere în payroll.
- Tranziții conforme cu dreptul muncii, contractele colective și drepturile dobândite, fără clawback arbitrar.
- SOE: board meritocratic, conflict disclosure, service KPIs, procurement/compensation transparency și recovery-funding milestones.

Responsabilitate, cale juridică și finanțare

Element	Conținut
Proprietar politic / coordonator	Ministerul Muncii + Ministerul Finanțelor; ministerul tutelar pentru SOE.
Instituții de execuție	Toate instituțiile angajatoare, ANFP unde relevant, MF, audit intern/extern, AMEPIP/structurile de guvernanță corporativă aplicabile.
Calea juridică	Audit al legii-cadru de salarizare și actelor sectoriale; respectarea Constituției, muncii, negocierii colective și jurisprudenței.
Finanțare	Reformă de structură; economiile certificate intră în cadrul fiscal, nu se pre-cheltuie.
Ce reutilizăm	Sistemele payroll/HRIS, registre de personal și guvernanța corporativă existentă.

Indicatori, riscuri și multiplicatori

Indicatori-cheie	Riscuri principale	Contramăsuri
% modificatori revalidați; cheltuială	tăieri arbitrare; litigii; demotivare în roluri	criterii role-based și probe; tranziție și

Indicatori-cheie	Riscuri principale	Contramăsuri
modificatori/payroll; număr categorii duplicate eliminate; retenția rolurilor rare; SOE service outcomes; remuneration-to-performance transparency	periculoase/rare	consultare; păstrarea compensației justificate

Legături de multiplicare

- Crește echitatea și credibilitatea Fiscal Lock.
- HRIS și shared payroll fac analiza comparabilă pe întreg statul.

Secvențiere și poarta de continuare

- 0-100 zile: bază de referință, responsabil, inventar/date, audit juridic și primele proiecte-pilot unde sunt necesare.
- Anul 1: prime rezultate, cost real, blocaje documentate și publicarea indicatorilor.
- Anii 2-4: scalare numai pentru componentele care trec poarta de rezultat și de finanțare.
- Anii 5-10: integrare în funcționarea normală, retragerea structurilor temporare și audit periodic.

Continuarea sau extinderea cere publicarea rezultatului, costului real, sursei de finanțare, efectului asupra gospodăriilor/economiei și compatibilității juridice. Componenta neviabilă se oprește.

Integrarea europeană și condițiile legale

Revizuirea salarizării și pensiilor generale și speciale are impact bugetar, tranziție prospectivă și test de egalitate și proporționalitate, cu respectarea jurisprudenței CCR și a independenței justiției. Se verifică transparența salarială și dialogul social. Guvernanța întreprinderilor de stat păstrează selecția profesională, funcția de proprietar separată de reglementare și obligațiile PNRR deja asumate; consiliul coaliției nu numește discreționar funcționari sau administratori.

8. Formalizare, ANAF Digital și Drepturile Contribuabilului

Frauda mare înaintea hărțuirii contribuabilului corect; tranziție înaintea sancțiunii, apoi reguli ferme.

O bază fiscală largă și corect aplicată este preferabilă unor cote mai mari plătite de un grup tot mai îngust. România 2035 continuă digitalizarea ANAF și analiza de risc, dar o leagă de drepturi procedurale clare pentru persoana și firma conformă.

Datele din e-Factura, case de marcat, vamă și alte surse sunt folosite pentru detectarea rețelelor și anomaliilor, nu pentru sancțiuni automate netransparente. Deciziile cu efect juridic au explicație, control uman, audit trail, corectare și contestare.

În domeniile unde conformarea a fost istoric dificilă, simplificarea și o perioadă de tranziție pot preceda enforcement-ul. După termen, aplicarea devine consecventă și predictibilă.

Măsuri-cheie

- Risk-based enforcement orientat spre fraudă mare, carusele, contrabandă și evaziune organizată.
- Taxpayer Rights Charter: motivare, acces la date relevante, corectare, human review, contestație și redresare.
- Simplificarea onboarding-ului și ghidaj înaintea enforcement-ului unde legislația se schimbă material.
- AI/analytics pentru anomalii cu validare umană și bias/error monitoring.
- Interoperabilitate ANAF cu registre autoritative, once-only.
- Publicarea timpilor de soluționare, reversărilor la contestație și costului conformării.

Fereastra de formalizare și înregistrarea integral digitală

Înregistrarea unei afaceri trebuie să fie integral digitală, simplă și once-only: datele deja deținute de stat sunt precompletate, iar onboarding-ul conectează automat firma la fiscalitate, e-Factura, registrele de muncă și serviciile relevante. Pentru activitatea informală obișnuită se deschide o fereastră de formalizare de un an: 500 lei în zilele 1-90, 1.000 lei în zilele 91-180, 2.000 lei în zilele 181-365. După un an, continuarea activității neînregistrate este tratată ca abatere administrativă agravată, cu amendă de două ori mai mare decât sancțiunea normală pentru operare neînregistrată, plus controale ANAF/Inspecția Muncii bazate pe risc.

Regimul redus nu șterge frauda fiscală serioasă, TVA/rețineri colectate și nevirate, încălcări grave de securitate a muncii, spălare de bani sau fapte penale. PSA-ul de lansare explică clar fereastra, costul de intrare în legalitate, beneficiile și consecințele după expirare.

Portalul de raportare ANAF

ANAF oferă un canal digital prin care consumatori, angajați și concurenți pot semnala activități economice aparent nedeclarate. Sesizarea este un semnal de risc, nu o dovadă automată. Sancțiunea cere verificare independentă prin date fiscale, e-Factura/e-VAT, registre de muncă, inspecție sau alte probe legale. Raportările rău-intenționate sunt descurajate, iar identitatea raportorului este protejată conform legii.

Beneficiile intrării în economia legală

Orice firmă legalizată și eligibilă intră imediat în ecosistemul Cumpărăm Împreună și comunitățile de specialitate. Firmele formalizate în fereastra de un an primesc automat 3 ore de consiliere profesională individuală, fără cerere separată. Costul este acoperit prioritar din veniturile programului de formalizare, în limitele Fiscal Lock.

Responsabilitate, cale juridică și finanțare

Element	Conținut
Proprietar politic / coordonator	Ministerul Finanțelor / ANAF.
Instituții de execuție	ANAF, Vamă, alte autorități fiscale, ADR/STS pentru infrastructură, instanțe/contestații conform legii.
Calea juridică	Cod fiscal/procedură fiscală, e-Factura, protecția datelor și due process; audit MJ/CCR unde este necesar.
Finanțare	Buget ANAF/UE digitalizare; venituri suplimentare tratate conservator prin Confidence Ladder.
Ce reutilizăm	e-Factura, SAF-T, case electronice, registre fiscale și vamale.

Indicatori, riscuri și multiplicatori

Indicatori-cheie	Riscuri principale	Contramăsuri
tax gap estimat; yield/risk case; timp de contestație; rata deciziilor corectate/anulate; cost de conformare; major fraud recovered	false positives; over-enforcement firme mici; dependență de estimări optimiste	human review și appeal; risk thresholds/proporționalitate; Fiscal Lock permite doar venit verificat/high-confidence

Legături de multiplicare

- Venit mai bun + mai puțină birocrație întăresc credibilitatea fiscală fără majorări generale de taxe.

Secvențiere și poarta de continuare

- 0-100 zile: bază de referință, responsabil, inventar/date, audit juridic și primele proiecte-pilot unde sunt necesare.
- Anul 1: prime rezultate, cost real, blocaje documentate și publicarea indicatorilor.
- Anii 2-4: scalare numai pentru componentele care trec poarta de rezultat și de finanțare.
- Anii 5-10: integrare în funcționarea normală, retragerea structurilor temporare și audit periodic.

Continuarea sau extinderea cere publicarea rezultatului, costului real, sursei de finanțare, efectului asupra gospodăriilor/economiei și compatibilității juridice. Componenta neviabilă se oprește.

Integrarea europeană și condițiile legale

Plățile de 500, 1.000 și 2.000 lei reprezintă mecanismul propus de înlocuire a sancțiunilor administrative eligibile pentru intrarea în legalitate. Impozitele legal datorate rămân exigibile, cu declarare simplificată și eșalonare în condițiile legii. Nu se instituie amnistie penală sau ștergere automată de TVA ori rețineri. Dublarea amenzii după fereastră cere modificare legală expresă, limite proporționale, criterii de individualizare și contestație.

9. Siguranța Gospodăriei: Coș Esențial, Medicamente și Navetă

Reducerea costului vieții este sustenabilă numai dacă este finanțată, măsurată și construită pe ofertă, concurență și transparență.

Costul vieții este primul test de legitimitate al reformei. Programul folosește fiscalitate redusă pentru bunuri esențiale numai în limita legală și fiscală, transparența prețurilor, concurență și creșterea ofertei; plafonările generale rămân instrument excepțional de urgență.

Ținta pentru coșul esențial este TVA cât mai redusă, inclusiv 0% unde cadrul european permite și unde sursa permanentă este identificată, pentru alimente de bază și apă potabilă de gospodărie. Implementarea este condiționată de analiza pass-through și de Fiscal Lock.

Medicamentele esențiale folosesc generice, reference pricing, achiziții centralizate și comparație de preț. Naveta devine mai ieftină prin abonamente de transport public suportate de angajator și tratament fiscal țintit, în locul unor subvenții generale pentru combustibil.

Măsuri-cheie

- Definirea coșului esențial și a mecanismului fiscal în limitele Directivei TVA și ale bugetului.
- Monitor de preț și competiție înainte/după modificarea taxei; revizuire dacă beneficiul nu ajunge la consumator.
- TVA redusă/alte instrumente pentru medicamente esențiale unde legal; generice, reference pricing și central procurement.
- Incentive pentru employer public-transport passes și commuting relief țintit.
- Măsuri temporare de criză au eligibilitate, cost, expiry și publicarea beneficiarilor agregat.

Responsabilitate, cale juridică și finanțare

Element	Conținut
Proprietar politic / coordonator	Ministerul Finanțelor + Economie/Concurență pentru prețuri; Sănătate/CNAS pentru medicamente; Transport/Muncă pentru navetă.
Instituții de execuție	MF, Consiliul Concurenței, ANPC, MS/CNAS, autorități transport.
Calea juridică	TVA și ajutor de stat verificate UE; legislație fiscală și de achiziții; evitarea discriminării.
Finanțare	Numai surse permanente pentru reduceri permanente; temporar din envelope publicat și sunset.
Ce reutilizăm	Date fiscale/e-Factura, CNAS, platforme de preț și transport existente.

Indicatori, riscuri și multiplicatori

Indicatori-cheie	Riscuri principale	Contramăsuri
preț coș esențial; pass-through; cheltuială medicamente/gospodărie; generic share; navetă cost/venit; cost fiscal real	beneficiu capturat în marjă; subvenție regresivă; deficit permanent	monitorizare/concurență; eligibilitate țintită; Fiscal Lock și sunset

Legături de multiplicare

- Leagă costul vieții de Lanț Scurt, energie, locuire și transport, nu doar de taxe.

Secvențiere și poarta de continuare

- 0-100 zile: bază de referință, responsabil, inventar/date, audit juridic și primele proiecte-pilot unde sunt necesare.
- Anul 1: prime rezultate, cost real, blocaje documentate și publicarea indicatorilor.
- Anii 2-4: scalare numai pentru componentele care trec poarta de rezultat și de finanțare.
- Anii 5-10: integrare în funcționarea normală, retragerea structurilor temporare și audit periodic.

Continuarea sau extinderea cere publicarea rezultatului, costului real, sursei de finanțare, efectului asupra gospodăriilor/economiei și compatibilității juridice. Componenta neviabilă se oprește.

Integrarea europeană și condițiile legale

TVA redusă sau zero se stabilește numai pentru categorii eligibile, în limitele articolului 98 și anexei III a Directivei TVA, după verificarea cotelor deja folosite și a costului recurent. Ajutorul pentru gospodării vulnerabile se corelează cu protecția socială și Planul Social pentru Climă. Se preferă reducerea durabilă a facturilor prin eficiență, acces la servicii și mobilitate; orice sprijin temporar are țintire și termen de încetare.

10. Lanț Transparent: Prețuri Comparabile fără Control Administrativ al Marjelor

Vedem unde se formează prețul fără să publicăm factura comercială și fără să transformăm statul în administrator de adaosuri.

Consumatorul are nevoie de prețuri comparabile, iar guvernul are nevoie de semnale atunci când o piață nu funcționează. România 2035 folosește date fiscale și comerciale agregate pentru a modela evoluția producător-angro-retail la produsele esențiale, fără a publica markup-ul unei facturi individuale.

La raft, unitatea standard și afișarea clară a prețului final și unitar, incluzând TVA și taxele, fac comparația mai simplă. Prețul înainte de taxe poate fi afișat suplimentar. În agricultură, Farm Gate-to-Shelf Transparency Index arată evoluția producător, wholesale și retail, fără plafon de preț.

Datele sunt folosite pentru competition screening și informarea consumatorului. O creștere mare de marjă este un semnal de analiză, nu probă automată de încălcare.

Măsuri-cheie

- Standard national de unit-price pentru categorii comparabile și afișare clară a taxelor.
- Transparent Supply Chain pe date e-Factura/fiscale agregate.
- Farm Gate-to-Shelf Index pentru alimente-cheie.
- Dashboard public pe categorii/zone, cu protecția secretului comercial.
- Trigger către Consiliul Concurenței numai pe bază de probe și analiză.

Responsabilitate, cale juridică și finanțare

Element	Conținut
Proprietar politic / coordonator	Ministerul Economiei / Consiliul Concurenței, cu MF pentru sursele fiscale.
Instituții de execuție	ANPC, Consiliul Concurenței, ANAF, MADR pentru componenta agricolă.
Calea juridică	Protecția secretelor comerciale, GDPR, concurență și e-Factura; date individuale nepublice.
Finanțare	Infrastructură de date comună; cost redus față de noi mecanisme de control al prețurilor.
Ce reutilizăm	e-Factura, case de marcat, statistici INS, date MADR/retail publice.

Indicatori, riscuri și multiplicatori

Indicatori-cheie	Riscuri principale	Contramăsuri
acoperire categorii; utilizare comparator; spread producător-retail; număr investigații justificate; preț/unitate dispersion	interpretare greșită a marjelor; expunere comercială; price-fixing prin transparență excesivă	agregare/lag/thresholds; governanță date; Consiliul Concurenței validează designul

Legături de multiplicare

- Întărește Farm-to-Shelf și măsurarea pass-through-ului fiscal.

Secvențiere și poarta de continuare

- 0-100 zile: bază de referință, responsabil, inventar/date, audit juridic și primele proiecte-pilot unde sunt necesare.
- Anul 1: prime rezultate, cost real, blocaje documentate și publicarea indicatorilor.
- Anii 2-4: scalare numai pentru componentele care trec poarta de rezultat și de finanțare.
- Anii 5-10: integrare în funcționarea normală, retragerea structurilor temporare și audit periodic.

Continuarea sau extinderea cere publicarea rezultatului, costului real, sursei de finanțare, efectului asupra gospodăriilor/economiei și compatibilității juridice. Componenta neviabilă se oprește.

Integrarea europeană și condițiile legale

Prețul final și prețul pe unitate, incluzând TVA și toate taxele aplicabile, rămân clar și vizibil afișate. Prețul înainte de taxe poate fi informație suplimentară, fără a înlocui prețul plătit de consumator. Indicii publici folosesc agregare și întârziere adecvate pentru a evita facilitarea coordonării prețurilor; ANPC și Consiliul Concurenței verifică designul.

11. Concurență Loială, Anti-Contrabandă și Taxarea Externalităților

Firmele conforme nu trebuie să concureze cu evaziunea; taxarea de sănătate și jocuri este folosită transparent, nu ca înlocuitor al disciplinei fiscale.

Piața corectă cere aplicarea regulilor împotriva contrabandei și economiei informale care erodează baza fiscală și avantajul firmelor conforme. Tutunul și alcoolul primesc enforcement gradat și coordonat cu Vama/ANAF/poliția, nu doar creșteri nominale de acciză.

Accizele pot internaliza costuri de sănătate, dar programul respinge soluții arbitrare precum TVA de 35%. Pentru jocuri, accentul cade pe taxa operatorului corelată cu GGR/profitabilitate și integritatea pieței, nu pe taxarea jucătorului ca instrument principal de venit.

Orice majorare este evaluată și pentru riscul de contrabandă, substituție și venit efectiv, nu doar pentru randamentul static pe hârtie.

Măsuri-cheie

- Risk-based anti-contraband tasking și sancțiuni gradate.
- Modelarea elasticității/contrabandei înainte de schimbări mari de acciză.
- Gambling operator levy orientat GGR/profitabilitate, protecție consumator și AML.
- Publicarea veniturilor reale și costului enforcement-ului.

Responsabilitate, cale juridică și finanțare

Element	Conținut
Proprietar politic / coordonator	Ministerul Finanțelor / ANAF / Autoritatea Vamală; autoritatea de reglementare a jocurilor; MAI pentru enforcement.
Instituții de execuție	ANAF, Vamă, Poliție, autorități sectoriale.
Calea juridică	Cod fiscal, accize UE, AML, jocuri și proporționalitate sancțiuni.
Finanțare	Venituri fiscale; nu se consideră sursă permanentă peste scenariul prudent.
Ce reutilizăm	Structuri de control existente și date fiscale/vamale.

Indicatori, riscuri și multiplicatori

Indicatori-cheie	Riscuri principale	Contramăsuri
market share illicit; revenue vs forecast; enforcement yield; problem gambling indicators; cost de control	contrabandă crescută; regressive burden; estimări statice false	scenarii și enforcement; măsuri sănătate/renunțare; Confidence Ladder

Legături de multiplicare

- Protejează firmele conforme și finanțele fără taxarea generală a muncii.

Secvențiere și poarta de continuare

- 0-100 zile: bază de referință, responsabil, inventar/date, audit juridic și primele proiecte-pilot unde sunt necesare.
- Anul 1: prime rezultate, cost real, blocaje documentate și publicarea indicatorilor.
- Anii 2-4: scalare numai pentru componentele care trec poarta de rezultat și de finanțare.
- Anii 5-10: integrare în funcționarea normală, retragerea structurilor temporare și audit periodic.

Continuarea sau extinderea cere publicarea rezultatului, costului real, sursei de finanțare, efectului asupra gospodăriilor/economiei și compatibilității juridice. Componenta neviabilă se oprește.

Integrarea europeană și condițiile legale

Vama și ANAF leagă combaterea fraudei de obligațiile vamale, accize, AML și CBAM aplicabile operatorului. Regimul CBAM definitiv funcționează din 2026, cu praguri și excepții legale distincte. Orice taxă nouă are analiză de legalitate, concurență, comportament și efect distributiv; sancțiunile se bazează pe probe și pe dreptul la apărare.

12. Cumpărăm Împreună, SBSIA și Creșterea Firmelor Românești

IMM-ul nu trebuie să fie mare ca să cumpere, să exporte sau să acceseze expertiză ca o firmă mare.

Productivitatea firmelor mici este limitată nu doar de capital, ci și de puterea de cumpărare, expertiză, procese și acces la piețe. Cumpărăm Împreună creează grupuri de achiziții prin camere și alte structuri eligibile, fără a condiționa participarea de calitatea de membru.

SBSIA furnizează shared services, mentorat, digitalizare, procurement readiness, export și finance. Modelul de 1% pay-it-forward este plafonat, limitat în timp și declanșat numai după succes definit; eșecul de afaceri nu produce datorie personală automată.

Blueprint-urile din Platforma de Oportunități reduc costul de pornire pentru afaceri standardizabile, iar Scaleup Fast Lane folosește instituții existente pentru a sprijini firmele care se extind european fără a inventa un nou aparat administrativ.

Măsuri-cheie

- GPO-uri pentru IMM-uri, cu eligibilitate obiectivă: înregistrare fiscală validă, e-Factura/compliance, criterii non-arbitrare.
- SBSIA cu servicii partajate și 1% pay-it-forward după praguri de succes.
- Investment Blueprints pentru childcare, elder care, energie, agro, tourism, servicii etc.
- Export consortia, garanții, EIB/EIF și venture co-investment competitive.
- Coordonare 28th-Regime/scaleup prin grup interministerial existent (Economie, Justiție, Finanțe, Muncă, ADR), nu agenție nouă dacă nu este necesară.
- Publicarea private leverage, survival, exports, productivity și admin cost.

Arhitectura GPO: rețea non-profit, nu serviciu de achiziții al statului

Cumpărăm Împreună funcționează ca rețea federată de GPO-uri non-profit, operată în principal prin Camerele de Comerț județene și coordonare națională CCIR. Apartenența la Cameră nu este condiție de acces. Statul stabilește cadrul legal, transparența, concurența și auditul, dar nu negociază contractele private. Alte GPO-uri non-profit acreditate pot concura pe aceleași reguli, pentru a evita un monopol instituțional.

- Nivel județean/regional pentru nevoi locale și member support; agregare națională pentru electricitate, telecom, software/cloud, asigurări, charging/fuel, echipamente și plăți unde scala aduce preț mai bun.
- GPO-ul poate reține până la 1% din valoarea contractelor ca service contribution transparent pentru personal, tehnologie, cyber, procurement, contract management, analytics, advisory și comunități de specialitate.
- Fiecare membru vede exact cât a primit/reținut GPO-ul din contractele sale; rebate-urile, comisioanele și beneficiile furnizorilor sunt raportate integral. Fără hidden commissions.
- GPO-urile publică anual situații financiare auditate, volum de procurement, contribuții/rebate-uri, costuri, salarii, tehnologie, servicii pentru membri și rezerve.

Comunități de specialitate și consiliere

GPO-ul are obligația de a identifica nevoile membrilor din cereri, sondaje, date agregate de cumpărare și întrebările comunităților. Comunitățile pe industrie și funcție oferă Q&A moderat, webinarii, office hours și acces la profesioniști acreditați. Răspunsurile reutilizabile devin knowledge base. Microîntreprinderile primesc acces subvenționat, iar firmele mai mari folosesc co-plată sau plată proprie.

Venitul GPO finanțează sustenabil personalul și tehnologia necesară, iar firmele nou formalizate primesc cele 3 ore inițiale din alocarea de formalizare. Succesul se măsoară prin economii nete pentru membri, participare, calitatea contractelor, supraviețuire și capacitate mai bună de business - nu prin volumul de comisioane.

Responsabilitate, cale juridică și finanțare

Element	Conținut
Proprietar politic / coordonator	Ministerul Economiei/Antreprenoriat; Consiliul Concurenței pentru designul GPO; camere ca facilitatori eligibili.
Instituții de execuție	Economie, camere, EIF/EIB/garantare, ADR/ANAF, agenții de export existente.
Calea juridică	Concurență, achiziții private, ajutor de stat, AML, drept societar european/național.
Finanțare	Cotizații/fee de grup unde potrivit, capital privat, instrumente financiare; grant doar market failure demonstrat.
Ce reutilizăm	Camere, fonduri de garantare, Enterprise Europe Network și programe SME existente.

Indicatori, riscuri și multiplicatori

Indicatori-cheie	Riscuri principale	Contramăsuri
economii GPO; export revenue; productivity; firm survival; private leverage; pay-it-forward recycled; time-to-start	cartelizare cumpărători; captură de grant; consultanță fără outcome	Concurență review; selecție transparentă; outcome-based continuation

Legături de multiplicare

- Blueprint + Opportunity Platform transformă deficitul de servicii în cerere pentru IMM-uri.
- GPO reduce costul inclusiv pentru solar și echipamente agricole.

Secvențiere și poarta de continuare

- 0-100 zile: bază de referință, responsabil, inventar/date, audit juridic și primele proiecte-pilot unde sunt necesare.
- Anul 1: prime rezultate, cost real, blocaje documentate și publicarea indicatorilor.
- Anii 2-4: scalare numai pentru componentele care trec poarta de rezultat și de finanțare.
- Anii 5-10: integrare în funcționarea normală, retragerea structurilor temporare și audit periodic.

Continuarea sau extinderea cere publicarea rezultatului, costului real, sursei de finanțare, efectului asupra gospodăriilor/economiei și compatibilității juridice. Componenta neviabilă se oprește.

Integrarea europeană și condițiile legale

GPO păstrează participarea voluntară și concurența, fără schimb de informații comerciale sensibile nejustificat. Schemele IMM și achizițiile folosesc criterii transparente, accesibile operatorilor eligibili, fără cote generale de origine românească. Se verifică ajutorul de stat, de minimis, cumulul, beneficiarul real și dubla finanțare. Sprijinul pentru export include standarde, servicii transfrontaliere, recunoașterea calificărilor și finanțare disponibilă în piața unică. Huburile europene de inovare digitală existente sprijină maturitatea digitală a IMM, testarea înainte de investiție și competențele; nu se creează o agenție paralelă și sprijinul respectă regulile ajutorului de stat.

13. Childcare ca Infrastructură Economică

Un loc de creșă poate fi simultan investiție în copil, venit pentru familie și capacitate de muncă pentru economie.

România 2035 tratează lipsa childcare-ului ca pe un blocaj de dezvoltare, nu doar ca pe o problemă socială. Harta națională compară copiii, capacitatea autorizată, ocuparea, listele de așteptare, catchment-ul real și prognoza, astfel încât deficitul să fie măsurat în locuri neacoperite accesibile, nu în statistici abstracte.

Statul publică blueprint-uri standard pentru unități de 20, 40, 60 și 100 de locuri, cu plan funcțional, personal, autorizări, echipamente, igienă, financiar și contracte-model. Providerii privați, ONG, angajatori, municipalități și formulele mixte primesc prima oportunitate de a răspunde; investiția publică directă intervine când piața nu poate livra.

Politica este măsurată și prin orele de muncă deblocate sau păstrate. Cheltuielile eligibile pot primi tratament pre-tax sau deducere/beneficiu echivalent, cu plafon, fără dublă finanțare și numai după validare fiscală și juridică.

Măsuri-cheie

- Hartă geospațială nevoie/capacitate, catchment și wait-list unde datele permit.
- Blueprint-uri de 20/40/60/100 locuri.
- Finanțare reciclabilă zero/foarte redusă pentru zone verificate de deficit sever; componentă iertabilă numai în zone foarte sărace dacă accesibilitatea de preț este păstrată.
- Formare gratuită educator/asistent prin VET, reconversie și universități.
- Capacity trigger: ofertă privată/ONG/angajator/municipal/mix; public build dacă nu răspunde.
- Tratament fiscal țintit pentru cheltuieli autorizate, cu caps și no double-dipping.
- Integrare cu Complete Communities și Opportunity Platform.

Garanții și limite

- Standardele de calitate și protecția copilului nu se relaxează pentru viteză.
- Nu presupunem că orice părinte trebuie să intre în muncă; măsurăm capacitatea, nu coerciția.
- Subvenția de ofertă este condiționată de deficit și rezultat.

Responsabilitate, cale juridică și finanțare

Element	Conținut
Proprietar politic / coordonator	Ministerul responsabil pentru Familie/Educație timpurie, în coordonare cu Muncă și MDLPA.
Instituții de execuție	UAT-uri, inspectorate/structuri educație, furnizori autorizați, ANOFM/VET/universități.
Calea juridică	Autorizare/educație timpurie, fiscalitate, ajutor de stat și protecția copilului; verificare UE/națională.
Finanțare	ESF+/ERDF/PNRR assets existente, instrumente financiare, capital privat și bugete locale/naționale pentru market failure.
Ce reutilizăm	Capacități educație timpurie, formare profesională, GIS și

Element	Conținut
	Opportunity Platform.

Indicatori, riscuri și multiplicatori

Indicatori-cheie	Riscuri principale	Contramăsuri
locuri neacoperite/catchment; timp de acces; occupancy; cost/loc; labour-hours unlocked/preserved; return-to-work disposable income; quality/safety indicators	clădiri fără personal; capacitate în loc greșit; tax benefit fără additionality	staffing plan și training; map-based triggers; additionality evaluation

Legături de multiplicare

- Childcare → participare la muncă → venit → bază fiscală → cerere locală.
- Complete Communities folosește trigger-ele de capacitate înainte de ocupare.

Secvențiere și poarta de continuare

- 0-100 zile: bază de referință, responsabil, inventar/date, audit juridic și primele proiecte-pilot unde sunt necesare.
- Anul 1: prime rezultate, cost real, blocaje documentate și publicarea indicatorilor.
- Anii 2-4: scalare numai pentru componentele care trec poarta de rezultat și de finanțare.
- Anii 5-10: integrare în funcționarea normală, retragerea structurilor temporare și audit periodic.

Continuarea sau extinderea cere publicarea rezultatului, costului real, sursei de finanțare, efectului asupra gospodăriilor/economiei și compatibilității juridice. Componenta neviabilă se oprește.

Integrarea europeană și condițiile legale

Capacitatea de îngrijire servește participarea la muncă și accesul copilului vulnerabil, inclusiv copilul cu dizabilități. Garanția de Oportunitate se corelează cu Garanția europeană pentru copii prin servicii existente: educație timpurie, sănătate, alimentație și locuire adecvată. Se măsoară accesul efectiv și costul pentru familie; echilibrul muncă–viață și concediile legale sunt păstrate.

14. Îngrijire Aproape: Elder Care și Independență Acasă

Mai multă autonomie pentru seniori, mai puțină presiune pe familie și spital, mai multă capacitate de muncă pentru aparținători.

Îmbătrânirea populației cere o piață de servicii de îngrijire mai diversă, nu doar instituții rezidențiale. România 2035 mapează nevoia și capacitatea pentru home care, day centres, assisted living, respite, rehabilitation, meal/home support și dementia care.

Guvernul creează standarde, licensing digital one-stop, blueprint-uri și formare gratuită pentru caregiving, geriatric support, rehab și management. Modelul este market-enabling: private, ONG, employer/family/community providers pot construi capacitate în condiții de calitate și inspecție.

Un sistem național interoperabil de butoane de alarmă/wearables și monitorizare la domiciliu conectează seniorul la familie/provider/call-centre după model concurențial, nu monopol. Costurile eligibile pot primi tratament fiscal țintit după validare.

Măsuri-cheie

- Hartă națională a nevoii și capacității de îngrijire.
- Blueprint-uri pentru home-care agency, assisted living, residential, day/respite, rehabilitation, dementia, meals/home support.
- One-stop digital licensing cu termene garantate.
- Formare gratuită de caregiver și management.
- Provider marketplace cu capacitate, locație, inspecții, calificări, accessibility și quality indicators.
- Home-care-first și microbusiness legitim simplificat; clinical care păstrează standardele clinice.
- Sistem low-cost de alarmă/monitorizare, interoperabil, cyber/privacy.
- Studiu separat pentru LTC insurance/property-based private finance cu anti-exploitation safeguards.
- Măsurarea unpaid-care hours displaced și labour-hours preserved.

Garanții și limite

- Nu este entitlement nelimitat nou.
- Protecție anti-abuz financiar și fizic.
- Dispozitivele nu înlocuiesc îngrijirea umană necesară.

Responsabilitate, cale juridică și finanțare

Element	Conținut
Proprietar politic / coordonator	Ministerul Muncii / servicii sociale, cu Ministerul Sănătății pentru componente clinice.
Instituții de execuție	DGASPC/UAT, furnizori autorizați, MS/CNAS unde clinic, ANOFM/formare.
Calea juridică	Servicii sociale, sănătate, licențiere, date personale, fiscalitate și consumer protection.
Finanțare	ESF+/regional, capital privat, contribuții utilizator/familie, instrumente financiare; ajutor public țintit numai vulnerabilitate/market failure.
Ce reutilizăm	Servicii sociale existente, call-centres/112 doar unde legal și funcțional, Opportunity Platform.

Indicatori, riscuri și multiplicatori

Indicatori-cheie	Riscuri principale	Contramăsuri
home-care capacity; days safely at home; hospital avoidable utilization; unpaid care hours displaced; labour-hours preserved; response time alarm; inspection quality	provider quality variance; fraud/exploitation; tech false reassurance	licensing/inspection transparent; consumer safeguards; clinical escalation protocols

Legături de multiplicare

- Elder care → labour supply → household income.
- HealthTech mission → wearables/robotics → commercialization.

Secvențiere și poarta de continuare

- 0-100 zile: bază de referință, responsabil, inventar/date, audit juridic și primele proiecte-pilot unde sunt necesare.
- Anul 1: prime rezultate, cost real, blocaje documentate și publicarea indicatorilor.
- Anii 2-4: scalare numai pentru componentele care trec poarta de rezultat și de finanțare.
- Anii 5-10: integrare în funcționarea normală, retragerea structurilor temporare și audit periodic.

Continuarea sau extinderea cere publicarea rezultatului, costului real, sursei de finanțare, efectului asupra gospodăriilor/economiei și compatibilității juridice. Componenta neviabilă se oprește.

Integrarea europeană și condițiile legale

Îngrijirea de lungă durată este integrată cu serviciile sociale și de sănătate, cu sprijin pentru îngrijitor și alegerea persoanei. Se urmărește viața independentă a persoanelor cu dizabilități și prevenirea instituționalizării evitabile, nu doar ocuparea locurilor. Standardele, protecția împotriva abuzului și costul recurent sunt condiții de extindere.

15. Capacitatea Efectivă de Muncă și Motorul Național de Cerere de Competențe

Nu măsurăm doar câți oameni există, ci câți pot ajunge, pot lucra, au competențele cerute și pentru care munca merită financiar.

Piața muncii este limitată de mai multe fricțiuni simultan: îngrijire, transport, locuire, sănătate, skills mismatch, lipsa flexibilității și diferența mică dintre venitul din muncă și costurile participării. România 2035 introduce un diagnostic comun - Effective Labour Capacity Index - fără a-l transforma într-un instrument de control social.

Effective Return-to-Work Test calculează pentru gospodării reprezentative venitul disponibil suplimentar după taxe/contribuții, childcare, navetă și schimbarea beneficiilor. Dacă revenirea la muncă nu merită, problema este identificată înainte de a cheltui mai mult pe programe izolate.

National Skills Demand Engine combină vacancy data, investițiile credibile din Opportunity Platform, demografia și supply regional pentru a genera semnale VET/universități/retraining. Când o fabrică sau un data center intră în finanțare, competențele devin task cu termen, nu o surpriză la inaugurare.

Măsuri-cheie

- Effective Labour Capacity Index: participation, hours, underemployment, care, commute, skills mismatch, healthy working-life și vacancy mismatch.
- Effective Return-to-Work Test pentru household archetypes.
- National Skills Demand Engine: vacancies + investment pipeline + demographics + training output.
- Jobs reachable within 45/60 minutes KPI pentru mobilitate/housing.
- Experienced Worker Retention: preventive health, flexible work, digital/reskill, adaptations, less physical roles, mentorship.
- Remote/hybrid eligibility în job matching și returnee matching.
- Additionality evaluation pentru childcare, elder care, commuting și training.

Responsabilitate, cale juridică și finanțare

Element	Conținut
Proprietar politic / coordonator	Ministerul Muncii / ANOFM, cu Educație, Transport, MDLPA și Sănătate.
Instituții de execuție	ANOFM, INS/data agencies, VET/universități, UAT/metropolitan transport, employers.
Calea juridică	Schimb de date agregat, protecția datelor, reguli de ocupare/formare și fiscalitate.
Finanțare	ESF+, ALMP, bugete de formare; ajustările fiscale trec Fiscal Lock.
Ce reutilizăm	ANOFM/vacancy data, Opportunity Platform, registre educație și transport.

Indicatori, riscuri și multiplicatori

Indicatori-cheie	Riscuri principale	Contramăsuri
employment/participation by group; hours	index interpretat coercitiv; training pe	diagnostic agregat, nu eligibility coerciv;

Indicatori-cheie	Riscuri principale	Contramăsuri
worked; vacancy fill time; return-to-work gain; training placement; jobs reachable; older-worker retention	joburi care nu apar; forecast error	investment maturity thresholds; annual backtesting

Legături de multiplicare

- Transformă fiecare investiție într-un semnal de competențe.
- Care + transport + housing devin infrastructură de muncă.

Secvențiere și poarta de continuare

- 0-100 zile: bază de referință, responsabil, inventar/date, audit juridic și primele proiecte-pilot unde sunt necesare.
- Anul 1: prime rezultate, cost real, blocaje documentate și publicarea indicatorilor.
- Anii 2-4: scalare numai pentru componentele care trec poarta de rezultat și de finanțare.
- Anii 5-10: integrare în funcționarea normală, retragerea structurilor temporare și audit periodic.

Continuarea sau extinderea cere publicarea rezultatului, costului real, sursei de finanțare, efectului asupra gospodăriilor/economiei și compatibilității juridice. Componenta neviabilă se oprește.

Integrarea europeană și condițiile legale

Motorul de competențe include adulți slab calificați, persoane cu dizabilități, femei, tineri fără ocupație și comunități rurale sau marginalizate. ANOFM conectează formarea la cerere și la servicii accesibile, fără condiționarea nelegală a drepturilor de asistență. Se verifică recunoașterea calificărilor, sănătatea și securitatea muncii, negocierea colectivă și tratamentul egal. KPI urmărește ocupare durabilă și venit real.

16. Acasă în România: Întoarcere, Reintegrare și Potrivire Economică

Statul nu plătește mutarea; statul elimină birocrația și face vizibil locul unde experiența returnatului se potrivește economiei.

Diaspora nu are nevoie de un bonus de mutare pentru a decide dacă România este locul potrivit. Are nevoie ca documentele, familia, calificările, școala copiilor, sănătatea, taxele și oportunitățile profesionale să nu devină un proiect birocratic de luni de zile.

Programul oferă un singur caz familial și un coordonator, inclusiv prin ambasade și consulate, cu traduceri și procesare administrativă gratuite. Cetățenia membrilor eligibili este facilitată procedural în limitele legii; soțul străin nu primește automat cetățenie, iar cerințele de fond și securitate rămân.

Componenta economică leagă CV-ul, calificările, limbile, locația, work model și aspirațiile salariale de joburi, proiecte de investiții, research missions și startup opportunities. Nu există garanție de job, doar matching de calitate.

Măsuri-cheie

- Central Office/funcție de coordonare reintegrare folosind instituție existentă; servicii prin ambasade/consulate.
- One-family/one-case officer.
- Coordonare civil status, CNP, ID/passport, tax/residence, health, school/childcare, qualifications, pensions/social security, business, customs relief.
- Free online Romanian/reintegration classes pentru spouses/children și school bridge.
- Duty/tax relief pentru bunuri personale eligibile la transferul reședinței, nu pentru transfer financiar general.
- Returnee Skills Matching Layer în Opportunity Platform.
- Employers pot publica diaspora-suitable vacancies; datele agregate informează Skills Demand.

Garanții și limite

- Fără cash relocation, grants sau reimbursements de mutare.
- Fără cetățenie automată; doar facilitare administrativă în cadrul legii.
- Fără tratament fiscal privilegiat pentru avere financiară transferată.

Responsabilitate, cale juridică și finanțare

Element	Conținut
Proprietar politic / coordonator	MAE pentru intrare/caz extern; Muncă/ANOFM pentru matching; MAI/Justiție/Educație/Sănătate/MF pe competențele lor.
Instituții de execuție	Ambasade/consulate, ANC/MAI, ANOFM, CNAS, inspectorate/universități, ANAF/Vamă.
Calea juridică	Cetățenie, civil status, imigrație/residence, recunoaștere calificări, coordonare socială UE și vamă.
Finanțare	Capacitate administrativă/UE; fără buget de stimulente de relocare.
Ce reutilizăm	Servicii consulare, ANOFM, platforme de recunoaștere și

Element	Conținut
	Opportunity Platform.

Indicatori, riscuri și multiplicatori

Indicatori-cheie	Riscuri principale	Contramăsuri
case completion time; duplicate documents eliminated; qualification recognition time; qualified matches/returnee; placement/startup/research participation; family school integration	promisiuni de job; fragmentare între instituții; percepție de favoritism	matching fără garanție; one-case SLA/handoff register; aceleași reguli materiale pentru drepturi

Legături de multiplicare

- Diaspora → skills gaps → research/industry clusters → regional development.

Secvențiere și poarta de continuare

- 0-100 zile: bază de referință, responsabil, inventar/date, audit juridic și primele proiecte-pilot unde sunt necesare.
- Anul 1: prime rezultate, cost real, blocaje documentate și publicarea indicatorilor.
- Anii 2-4: scalare numai pentru componentele care trec poarta de rezultat și de finanțare.
- Anii 5-10: integrare în funcționarea normală, retragerea structurilor temporare și audit periodic.

Continuarea sau extinderea cere publicarea rezultatului, costului real, sursei de finanțare, efectului asupra gospodăriilor/economiei și compatibilității juridice. Componenta neviabilă se oprește.

Integrarea europeană și condițiile legale

Întoarcerea diasporei păstrează un circuit propriu. Separat, MAI/IGI gestionează migrația legală, azilul și frontiera conform Pactului UE aplicabil din 12 iunie 2026, cu identificare, securitate, condiții de primire, protecția minorilor și căi de atac. Forma contribuției României la solidaritatea europeană este decisă legal, fără cote inventate în program. Recrutarea legală și integrarea lingvistică/profesională completează capacitatea de muncă fără exploatare.

17. Școli Sigure, Clasa a XII-a, VET și Pedagogie Modernă

Siguranță vizibilă și competențe reale: școala trebuie să ducă la viață independentă, studiu sau muncă, nu doar la o diplomă.

Educația păstrează două misiuni simultan: formarea profundă și protecția copilului. Safe School Compact stabilește un serviciu minim național pentru violență, bullying, droguri, risc de auto-vătămare și incidente grave, cu prevenție și consiliere înaintea măsurilor intruzive.

Clasa a XII-a devine standardul de finalizare, cu rute academice și profesionale mai flexibile, anti-abandon și legături reale cu angajatorii. VET se conectează la National Skills Demand Engine, astfel încât locurile finanțate să urmeze deficitul real și investițiile credibile.

Profesorii primesc dezvoltare în pedagogie digitală și utilizarea responsabilă a AI. Modelul 5% pentru dezvoltare profesională + până la 5% performanță rămâne legat de competență aplicată, progres, incluziune și contribuție profesională, nu doar de scoruri brute la examene.

Măsuri-cheie

- Safe School: safeguarding lead, protocol, confidential reporting, parent notification, escalation police-health-child protection, aggregate climate KPIs.
- Măsurile intruzive au bază legală, necesitate, proporționalitate, privacy și evidence-of-effectiveness.
- Grade 12 completion standard și anti-dropout pathways.
- VET/apprenticeships legate de Skills Demand Engine.
- Digital pedagogy certification și teacher incentives 5%+5% cu moderare.
- Rural/disadvantaged schools primesc timp, echipamente și coaching pentru a nu lărgi gap-ul.
- Financial/digital/civic practical competencies integrate în curriculum unde potrivit.

Responsabilitate, cale juridică și finanțare

Element	Conținut
Proprietar politic / coordonator	Ministerul Educației și Cercetării.
Instituții de execuție	Inspectorate, școli, autorități locale, poliție/health/DGASPC pentru incidents, employers/VET.
Calea juridică	Legea educației, protecția copilului/date, muncă, calificări și ordine ministeriale.
Finanțare	ESF+/educație, buget național, fonduri siguranță/prevenție și infrastructură.
Ce reutilizăm	SIIIR/MATE, programe anti-dropout, VET/apprenticeship, school counsellors.

Indicatori, riscuri și multiplicatori

Indicatori-cheie	Riscuri principale	Contramăsuri
completion Grade 12; dropout; graduate employment; VET placement; incidents and response time; attendance/wellbeing; teacher certification/performance	metric gaming; surveillance excess; VET fără employer demand	indicatori multipli/moderation; privacy/proportionality; Skills Demand trigger

Legături de multiplicare

- Education feeds university leadership, labour supply și R&D.
- Safe schools reduce social/health costs and improve attendance.

Secvențiere și poarta de continuare

- 0-100 zile: bază de referință, responsabil, inventar/date, audit juridic și primele proiecte-pilot unde sunt necesare.
- Anul 1: prime rezultate, cost real, blocaje documentate și publicarea indicatorilor.
- Anii 2-4: scalare numai pentru componentele care trec poarta de rezultat și de finanțare.
- Anii 5-10: integrare în funcționarea normală, retragerea structurilor temporare și audit periodic.

Continuarea sau extinderea cere publicarea rezultatului, costului real, sursei de finanțare, efectului asupra gospodăriilor/economiei și compatibilității juridice. Componenta neviabilă se oprește.

Integrarea europeană și condițiile legale

Prioritatea este competența de bază și reducerea abandonului, inclusiv în rural și comunități marginalizate, prin MATE/PNRAS și servicii coordonate. Cerințele sunt accesibile elevilor cu dizabilități și păstrează rutele profesionale echivalente. Stimulentele 5%+5% se proiectează prin cadrul legal de salarizare, buget și dialog social, cu indicatori moderați și fără penalizarea școlilor care preiau elevi cu dificultăți.

18. Universități: Proiecte Interdisciplinare și Leadership Aplicat

Licența construiește profunzime și teamwork; masterul și doctoratul adaugă probleme interdisciplinare reale și experiență de management.

Universitățile publice primesc un mandat de a crește proiectele interdisciplinare care folosesc resurse și cunoaștere din minimum două domenii și care nu pot fi rezolvate credibil de o singură disciplină. Scopul este systems thinking, comunicare între profesii și experiență reală, nu elective cosmetice.

La licență, prioritatea rămâne subject-matter mastery și teamwork solid. Se construiesc bazele gândirii interdisciplinare și proiecte selectate, mai ales în anii târzii, fără quota rigidă care să dilueze competența de bază. La master și doctorat, circa 30% din workload/credits trebuie să fie autentic proiect/interdisciplinar acolo unde domeniul permite.

Echipele sunt verticale: studenții de licență târzie contribuie ca membri, masteranzii conduc workstreams, doctoranzii conduc proiecte/research, sub supraveghere academică. La începutul masterului/doctoratului, managementul people/team este predat ad initio și aplicat apoi în proiecte.

Măsuri-cheie

- Proiect calificat = problemă complexă, ≥2 domenii, interdependență reală, outcome comun și evaluare individuală + team.
- Ministerul Educației ține registrul/portfolio: problemă, domenii, team, deliverables, outcomes, partner, budget, schedule, success metrics.
- Independent/peer review pentru a elimina proiectele checkbox.
- Inter-university projects și shared studios/labs.
- Master/PhD: management foundation - delegation, planning, feedback, conflict, motivation, performance, ethics, budgets, decision-making, team dynamics.
- Leadership roles rotative; 360-degree feedback de la juniors, peers, supervisor și external partner unde potrivit.
- High-quality failure poate primi evaluare bună dacă metoda, integritatea, learning și management au fost solide.
- EU liaison screen pentru proiecte aprobate; proiectul bun precede finanțarea.

Garanții și limite

- Regulated-profession core și accreditation nu sunt diluate.
- Studentul nu este evaluat doar pe team outcome; contribuția proprie rămâne obligatorie.
- Nu se optimizează pentru completion-rate prin proiecte triviale.

Responsabilitate, cale juridică și finanțare

Element	Conținut
Proprietar politic / coordonator	Ministerul Educației și Cercetării; universitatea pentru curriculum și execuție academică.
Instituții de execuție	Rectorate, facultăți, școli doctorale, parteneri publici/privați/ONG, MIPE liaison.
Calea juridică	ECTS/Bologna, accreditation, autonomie universitară, profesii reglementate și IP/ethics.
Finanțare	Bugete universitare, granturi competitive, Erasmus+/Horizon/European Universities/cohesion, cofinanțare

Element	Conținut
	partener unde comercial.
Ce reutilizăm	Curricula, practica, doctorate, research labs, Applied Research Missions.

Indicatori, riscuri și multiplicatori

Indicatori-cheie	Riscuri principale	Contramăsuri
% Master/PhD workload proiect autentic; cross-faculty/inter-university teams; leadership 360° score; external deliverables; graduate employment/management progression; publications/prototypes/commercialization	checkbox interdisciplinarity; slăbirea subject depth; free labour	approval criteria/outcome audit; Bachelor core protected; commercial work compensated

Legături de multiplicare

- Produce management layer pentru firme, stat și R&D.
- Proiectele naționale devin simultan training și cercetare.

Secvențiere și poarta de continuare

- 0-100 zile: bază de referință, responsabil, inventar/date, audit juridic și primele proiecte-pilot unde sunt necesare.
- Anul 1: prime rezultate, cost real, blocaje documentate și publicarea indicatorilor.
- Anii 2-4: scalare numai pentru componentele care trec poarta de rezultat și de finanțare.
- Anii 5-10: integrare în funcționarea normală, retragerea structurilor temporare și audit periodic.

Continuarea sau extinderea cere publicarea rezultatului, costului real, sursei de finanțare, efectului asupra gospodăriilor/economiei și compatibilității juridice. Componenta neviabilă se oprește.

Integrarea europeană și condițiile legale

Obiectivul de aproximativ 30% muncă interdisciplinară la master/doctorat se aplică prin decizii academice și standarde de acreditare, cu echivalențe potrivite domeniului. Autonomia universitară prevăzută la art. 32 alin. (6) rămâne garantată; ministerul nu prescrie unilateral curricula sau credite doctorale. Finanțarea poate recompensa rezultate documentate, respectând libertatea academică, cercetarea fundamentală și integritatea științifică.

19. Misiuni de Cercetare Aplicată și Pipeline Cercetare-la-Piață

Statul publică problema; cercetarea alege metoda; rezultatul bun primește o cale competitivă spre testare, client și piață.

Programul de Misiuni de Cercetare Aplicată publică probleme naționale concrete - apă, seism, agricultură, sănătate, AI, energie, transport, robotică, dual-use - fără a prescrie concluzia științifică. Universități, institute, studenți și companii pot concura și colabora pe soluții.

Research-to-Market Pipeline clasifică rezultatele: cunoaștere fundamentală; cercetare suplimentară; proof/prototype; transfer către industrie; spinout; public deployment. Stage gates decid continuarea, schimbarea sau oprirea, iar negative results sunt păstrate în repository când pot fi publicate.

Fundamental research rămâne protejată. Comercializarea este o cale suplimentară, nu definiția exclusivă a valorii academice. Shared Technology Transfer Network oferă patent/IP, licensing, valuation, startup, EU finance și industry scouting fără a obliga fiecare universitate să dubleze specialiști rari.

Măsuri-cheie

- Research & Innovation Challenges în Opportunity Platform pentru stat, companii, spitale, UAT, ONG.
- Shared TTO hub-and-network; local innovation contact + specialiști regional/național.
- National Model Research Collaboration/IP Agreements înainte de work.
- Competitive innovation pilot/pre-commercial procurement/innovation partnerships - fair path, fără contract garantat.
- National Research Capability & Equipment layer cu labs/equipment/capacity/accreditation.
- Shared expensive research equipment și utilization review înainte de new purchase.
- Mission Results Repository inclusiv negative results legal publishable.
- Stage gates: research → proof → prototype → validated → pilot customer → commercialization → scale/export.
- EU Funds Liaison screen pentru Horizon/EIC/Digital/EDF etc.

Garanții și limite

- Fundamental research protejată.
- Students not free commercial labour; work beyond educational/research scope requires co-finance/compensation.
- Academic publication freedom balanced transparently with legitimate IP/security obligations.

Responsabilitate, cale juridică și finanțare

Element	Conținut
Proprietar politic / coordonator	Ministerul Educației și Cercetării pentru missions/research policy; universities/institutes pentru science; Economy/sector ministry pentru demand/adoption.
Instituții de execuție	Universități, institute, shared TTO, sector ministries, MIPE liaison, public procurers.
Calea juridică	Research ethics, IP, state aid, procurement, data, security/export control where applicable.
Finanțare	Horizon/EIC/EDF/other EU + national ring-fenced R&D + industry co-financing by maturity stage.

Element	Conținut
Ce reutilizăm	Existing labs, grant agencies, procurement mechanisms, university structures.

Indicatori, riscuri și multiplicatori

Indicatori-cheie	Riscuri principale	Contramăsuri
challenge→project time; prototype rate; pilot rate; licensing/spinout; industry-funded research; EU funds won; equipment utilization; public deployment/export	publication-only output; TTO bureaucracy; eternal subsidy	commercialization classification; shared expertise; stage gates + rising private cofinance

Legături de multiplicare

- University projects produce graduates + managers + IP + public solutions in one cycle.

Secvențiere și poarta de continuare

- 0-100 zile: bază de referință, responsabil, inventar/date, audit juridic și primele proiecte-pilot unde sunt necesare.
- Anul 1: prime rezultate, cost real, blocaje documentate și publicarea indicatorilor.
- Anii 2-4: scalare numai pentru componentele care trec poarta de rezultat și de finanțare.
- Anii 5-10: integrare în funcționarea normală, retragerea structurilor temporare și audit periodic.

Continuarea sau extinderea cere publicarea rezultatului, costului real, sursei de finanțare, efectului asupra gospodăriilor/economiei și compatibilității juridice. Componenta neviabilă se oprește.

Integrarea europeană și condițiile legale

Misiunile de cercetare folosesc selecție competitivă, evaluare independentă și finanțare multianuală credibilă, fără a elimina cercetarea fundamentală. Participarea la Horizon Europe și parteneriate europene se leagă de capacitate reală și cofinanțare. Integritatea, etica, accesul deschis permis și regulile de securitate/export se stabilesc înaintea lucrului; rezultatul nu se confundă cu numărul brevetelor.

20. IP Public, Comercializare și Reinvestirea Valorii în Cercetare

Când cercetarea publică produce valoare comercială, contribuabilii, universitatea și creatorii participă la rezultat, iar banii alimentează următoarea generație de cercetare.

Pentru cercetarea universitară ghidată și finanțată public, IP-ul generat este deținut de universitate dacă nu există o structură legală diferită stabilită înainte. Drepturile de inventator sunt juridice, nu onorifice: numai inventatorii reali sunt indicați pe brevete; ceilalți contributori sunt recunoscuți corect în proiecte, publicații sau acknowledgments.

Comercializarea nu înseamnă obligatoriu vânzare. Universitatea și Shared TTO pot selecta vânzare, licență exclusivă/neexclusivă, milestones/royalties, spinout sau alt model pe termeni de piață, pentru a maximiza valoarea pe termen lung și a evita transferul sub preț către o companie privată.

Din soldul eligibil al viitoarelor programe publice, după costurile directe auditate și rezervarea și plata remunerației legale a inventatorilor, 60% intră în fondul național de reinvestire R&D și 40% rămâne universității, în condițiile legale stabilite înainte de finanțare. Contributorii primesc remunerația legală și convenită; studenții cu contribuție substanțială pot primi compensarea taxei aferente sau premiu/bursă echivalentă. Drepturile și contractele existente sunt păstrate.

Măsuri-cheie

- Ownership/background/foreground/inventor/publication/confidentiality/commercialization/value-sharing stabilite înainte de work.
- Market-value defensibility și competition/state-aid compliance pentru transfer privat.
- Sold eligibil = venit minus costuri directe rezonabile auditate și remunerația legală rezervată a inventatorilor.
- 60% fond național R&D ring-fenced; 40% university general research/strategic funds. Aplicare prospectivă pentru venitul eligibil, cu autonomie universitară și drepturi existente păstrate.
- Cota de 40% a universității poate finanța laboratoare, echipamente, personal, cercetare studențească, TTO și infrastructură interdisciplinară. Remunerația legală a inventatorilor se plătește înaintea împărțirii soldului eligibil 60/40.
- Mandatory transparent minimum inventor/researcher participation; exact formula benchmarked/legal validated.
- Qualifying substantive students: tuition offset/reimbursement sau equivalent award, nu nominal participants.
- Public traceability a proceeds/distribution/reinvestment, subject to commercial confidentiality.

Responsabilitate, cale juridică și finanțare

Element	Conținut
Proprietar politic / coordonator	Universitatea pentru IP; Ministerul Educației/Cercetării + MF pentru cadrul de repartizare; Shared TTO pentru tranzacție.
Instituții de execuție	Universități, TTO network, patent office/professionals, MF, research fund administrator existent.
Calea juridică	Employee inventions, patents, copyright, state aid, procurement, taxation, university finance; legal validation before enactment.
Finanțare	Autofinanțare din commercialization; national R&D share nu revine la general expenditure.
Ce reutilizăm	University IP rules, grant agencies, TTOs și research budgets.

Element	Conținut

Indicatori, riscuri și multiplicatori

Indicatori-cheie	Riscuri principale	Contramăsuri
net proceeds; % market-valued transactions; 60/40 distribution timeliness; student/researcher reward rate; reinvestment-to-new-projects; royalty/spinout return	under-valuation; inventorship disputes; universities prefer short sale to long value	independent valuation/shared TTO; pre-work agreements; licensing/spinout alternatives and governance

Legături de multiplicare

- Dead public assets → R&D fund; successful R&D → more R&D.

Secvențiere și poarta de continuare

- 0-100 zile: bază de referință, responsabil, inventar/date, audit juridic și primele proiecte-pilot unde sunt necesare.
- Anul 1: prime rezultate, cost real, blocaje documentate și publicarea indicatorilor.
- Anii 2-4: scalare numai pentru componentele care trec poarta de rezultat și de finanțare.
- Anii 5-10: integrare în funcționarea normală, retragerea structurilor temporare și audit periodic.

Continuarea sau extinderea cere publicarea rezultatului, costului real, sursei de finanțare, efectului asupra gospodăriilor/economiei și compatibilității juridice. Componenta neviabilă se oprește.

Integrarea europeană și condițiile legale

Regula 60% național și 40% universitate privește venitul net eligibil al viitoarelor programe publice cu condiții legale clare convenite înainte de finanțare. Nu transferă retroactiv IP sau venituri deja dobândite și nu încalcă obligațiile granturilor, ale partenerilor ori drepturile inventatorilor. Activele și contractele existente se tratează potrivit legii sau prin acord valid. Legislația și acordurile păstrează autonomia universitară și remunerația contributorilor. Remunerația legală a inventatorilor se rezervă și se plătește înaintea împărțirii soldului eligibil 60/40; pentru cazurile art. 11 din Legea nr. 83/2014 se respectă minimum 30% din venitul definit de lege. Contractele nu reduc acest minimum prin calcularea lui doar asupra cotei universității.

21. Sănătate Integrată, Prevenție, Acces Rural și Sănătate Mintală

Sănătatea este simultan serviciu esențial, capital uman și infrastructură de reziliență.

Reforma sănătății conectează dosarul medical, CNAS, rețetele și trimiterile digitale cu medicina de familie, prevenția, telemedicina și accesul rural. Obiectivul nu este o bază de date mare, ci un traseu de pacient mai simplu și mai puțin dependent de urgență.

Seniorii primesc trasee clare și legături cu Îngrijire Aproape. Sănătatea mintală se mută progresiv dintr-un model predominant spitalicesc spre screening în primary care, outpatient/community, psihoterapie accesibilă, child/adolescent, addiction și crisis pathways.

Măsurarea include healthy working-life și avoidable hospital use, legând sănătatea de Labour-Supply Multiplier fără a reduce pacientul la productivitate economică.

Măsuri-cheie

- Integrated patient record/interoperable access, digital referrals/prescriptions.
- CNAS transparency pe cost/outcomes unde legal.
- Primary care/prevention, rural access și telemedicine pilots.
- Senior pathways legate de home care/elder monitoring.
- Mental health/community outpatient, child/adolescent, addiction, suicide prevention/crisis și workplace pathways.
- Emergency resilience și stock/logistics interoperability.
- University HealthTech missions pentru monitoring, assistive tech și analytics cu clinical validation.

Responsabilitate, cale juridică și finanțare

Element	Conținut
Proprietar politic / coordonator	Ministerul Sănătății / CNAS.
Instituții de execuție	CNAS, DSP, hospitals, GPs, local health services, universities, emergency services.
Calea juridică	Health laws, CNAS contracts, GDPR/medical secrecy, medical device and telemedicine rules.
Finanțare	Health budget, EU4Health/cohesion/PNRR assets, outcome-based reprioritization.
Ce reutilizăm	PIAS/SIUI, existing provider networks, rural/telemedicine programmes.

Indicatori, riscuri și multiplicatori

Indicatori-cheie	Riscuri principale	Contramăsuri
wait/access time; preventive coverage; avoidable admissions; rural gap; mental-	IT project without workflow change; rural	process redesign and legacy retirement; workforce incentives/training;

Indicatori-cheie	Riscuri principale	Contramăsuri
health outpatient access; healthy working-life; patient-reported outcomes	workforce shortage; privacy breach	security/privacy architecture

Legături de multiplicare

- Health improves older-worker retention and reduces family care burden.
- HealthTech becomes R&D/commercialization pipeline.

Secvențiere și poarta de continuare

- 0-100 zile: bază de referință, responsabil, inventar/date, audit juridic și primele proiecte-pilot unde sunt necesare.
- Anul 1: prime rezultate, cost real, blocaje documentate și publicarea indicatorilor.
- Anii 2-4: scalare numai pentru componentele care trec poarta de rezultat și de finanțare.
- Anii 5-10: integrare în funcționarea normală, retragerea structurilor temporare și audit periodic.

Continuarea sau extinderea cere publicarea rezultatului, costului real, sursei de finanțare, efectului asupra gospodăriilor/economiei și compatibilității juridice. Componenta neviabilă se oprește.

Integrarea europeană și condițiile legale

Prevenția și medicina primară, mai ales în rural, se conectează cu servicii sociale, screening, vaccinare conform politicilor de sănătate și sănătate mintală. MS coordonează One Health și rezistența antimicrobiană cu agricultura și mediul. Digitalizarea pregătește EHDS în fazele legale, cu acces pentru pacient, interoperabilitate și utilizare secundară autorizată; datele medicale nu devin un registru public sau acces liber pentru alte instituții.

22. Programul Național de Serviciu Civic și Leadership (PNSCL)

Voluntar, civil, plătit și orientat spre competențe utile - nu o formă mascată de serviciu obligatoriu.

PNSCL oferă tinerilor și adulților un traseu voluntar și plătit de serviciu în sănătate, urgențe, comunități, cyber, leadership, protecție civilă și alte domenii unde munca poate fi structurată sigur. Scopul este competență, experiență și reziliență civică.

Programul nu substituie personalul calificat și nu transformă participanții în forță de muncă ieftină. Fiecare track are training, supervision, scope și limite clare, iar activitățile profesionale reglementate rămân la profesioniști.

Participarea poate deveni punte către VET, universitate, jobs sau civil protection, cu certificarea competențelor dobândite.

Măsuri-cheie

- Tracks civile voluntare și plătite.
- Training standard, safeguarding și supervision.
- Micro-credentials/recunoașterea competențelor.
- Link cu IGSU, health/community, cyber/administration și leadership.
- No substitution of regulated professional roles.
- Outcome reporting: completion, employment/education transition, readiness skills.

Responsabilitate, cale juridică și finanțare

Element	Conținut
Proprietar politic / coordonator	Guvernul/ministerul responsabil de tineret/muncă, cu MAI-IGSU și ministerele gazdă.
Instituții de execuție	Instituții publice/ONG acreditate/servicii de urgență după track.
Calea juridică	Muncă, voluntariat/serviciu civic, youth protection, health&safety, regulated professions.
Finanțare	ESF+/youth/employment, buget program; plătit și plafonat.
Ce reutilizăm	ANOFM, IGSU, youth programmes, VET/training.

Indicatori, riscuri și multiplicatori

Indicatori-cheie	Riscuri principale	Contramăsuri
participation/completion; skills certified; employment/education transition; participant safety; host satisfaction	substitution low-cost labour; politicization; compulsion by incentives	scope limits/audit; nonpartisan governance; voluntary participation clear

Legături de multiplicare

- Construiește civic resilience și entry-level experience pentru Skills Demand.

Secvențiere și poarta de continuare

- 0-100 zile: bază de referință, responsabil, inventar/date, audit juridic și primele proiecte-pilot unde sunt necesare.
- Anul 1: prime rezultate, cost real, blocaje documentate și publicarea indicatorilor.
- Anii 2-4: scalare numai pentru componentele care trec poarta de rezultat și de finanțare.
- Anii 5-10: integrare în funcționarea normală, retragerea structurilor temporare și audit periodic.

Continuarea sau extinderea cere publicarea rezultatului, costului real, sursei de finanțare, efectului asupra gospodăriilor/economiei și compatibilității juridice. Componenta neviabilă se oprește.

Integrarea europeană și condițiile legale

Serviciul civil rămâne voluntar și plătit, cu protecția minorilor, standarde de muncă și formare, asigurare și drept de retragere în condițiile contractului. Nu substituie posturi permanente și nu oferă acces neautorizat la date sensibile sau profesii reglementate. Competențele de protecție civilă folosesc standardele instituțiilor competente și exerciții de pregătire comunitară.

23. Fast Permit, Protecția Cumpărătorului și Oferta de Locuințe

Dosar complet = termen previzibil; oferta crește prin teren și infrastructură, nu prin plafonarea permanentă a prețului.

Accesibilitatea locuirii nu poate fi rezolvată durabil numai prin stimularea cererii. România 2035 crește oferta: documentație standardizată, decizie țintă în 14 zile după confirmarea completitudinii pentru categoriile care pot fi procesate astfel, escaladare transparentă și land pipeline cu utilități.

Permisul rapid nu înseamnă standard tehnic redus. Înseamnă că autoritatea decide complet, motivat și în termen, iar verificările de siguranță, urbanism, mediu și patrimoniu sunt păstrate. Shared engineering/architectural review ajută UAT-urile care nu au specialiști suficienți.

Pentru cumpărătorii off-plan, dezvoltatorul trebuie să demonstreze structura de finanțare și milestone-urile, iar mecanismele de protecție reduc riscul ca avansurile familiilor să finanțeze proiecte insuficient capitalizate.

Măsuri-cheie

- Confirmarea completitudinii dosarului și cronometru public de decizie.
- Țintă 14 zile pentru categoriile standard după completeness, cu excepții tehnice motivate.
- Digital submission/status și single request for missing information unde posibil.
- Shared technical review pentru localități fără capacitate.
- Infrastructure-ready land pipeline și targeted upzoning/mixed-use lângă transport.
- Protecții off-plan: disclosure finanțare, escrow/garantare sau mecanisme echivalente legal proiectate, milestones și plan pentru proiect eșuat.
- No blanket rent/price controls ca instrument structural.

Responsabilitate, cale juridică și finanțare

Element	Conținut
Proprietar politic / coordonator	MDLPA și UAT-urile; autoritățile sectoriale pentru avizele lor.
Instituții de execuție	Primării/consilii, shared services, cadastru/utility authorities, consumer protection.
Calea juridică	Urbanism/construcții, cadastru, consumer protection, insolvency/escrow, mediu/patrimoniu.
Finanțare	Taxe de autorizare proporționale, digitalizare UE; infrastructură prin mix local/național/UE/development contribution unde legal.
Ce reutilizăm	e-permitting, cadastru, GIS, shared review.

Indicatori, riscuri și multiplicatori

Indicatori-cheie	Riscuri principale	Contramăsuri
permit median/P90; first-time-complete rate; housing units permitted/completed; buyer losses/off-plan failures; serviced land available	speed lowers quality; developer gaming; infrastructure lag	risk-tiered review; financial disclosure/guarantees; Infrastructure-Before-Volume

Legături de multiplicare

- Fast Permit amplifică Opportunity Platform și Complete Communities.

Secvențiere și poarta de continuare

- 0-100 zile: bază de referință, responsabil, inventar/date, audit juridic și primele proiecte-pilot unde sunt necesare.
- Anul 1: prime rezultate, cost real, blocaje documentate și publicarea indicatorilor.
- Anii 2-4: scalare numai pentru componentele care trec poarta de rezultat și de finanțare.
- Anii 5-10: integrare în funcționarea normală, retragerea structurilor temporare și audit periodic.

Continuarea sau extinderea cere publicarea rezultatului, costului real, sursei de finanțare, efectului asupra gospodăriilor/economiei și compatibilității juridice. Componenta neviabilă se oprește.

Integrarea europeană și condițiile legale

Ținta de 14 zile privește numai dosare complete și categorii standard eligibile după modificarea legală necesară. Nu reduce termene obligatorii pentru evaluarea impactului, Natura 2000, patrimoniu, consultare sau siguranță și nu creează aprobare tacită pentru proiecte cu risc. Locuirea și clădirile noi respectă EPBD, accesibilitatea și siguranța; oferta privată se completează cu intervenții costate pentru supraaglomerare, locuire socială și persoane fără adăpost.

24. Comunități Complete și Creștere Regională

Construim noduri și coridoare funcționale, nu suburbii-dormitor în cercuri de 40 km.

Metropolitan Mobility & Housing Access extinde piața reală a locuirii și muncii prin coridoare de transport și infrastructură, nu printr-o rază arbitrară. Terenul mai ieftin devine util numai dacă gospodăria poate ajunge la job și servicii fără costuri ascunse de timp și automobile.

Fiecare nod primește Growth Area Readiness Score: mobilitate, utilități, childcare/școli/sănătate/elder care, housing capacity, employment/commercial, mediu și riscuri. Categoria A este ready, B după investiții definite, C rezervă pe termen lung, D nepotrivit pentru creștere majoră.

Dezvoltarea urmează Infrastructure-Before-Volume și stage gates. Existing settlements și brownfields sunt analizate înainte de greenfield. Populația proiectată declanșează capacity reviews, iar lipsurile devin oportunități publicate pentru providerii publici/privați/ONG.

Măsuri-cheie

- Coridor/nod, nu radial sprawl.
- Infrastructure-Before-Volume: transport/utilități finanțate, operaționale sau contractually credible înainte de volum mare.
- Growth Area Readiness A/B/C/D.
- Population-triggered childcare, education, primary health, elder care, transit, utilities, emergency capacity.
- Mixed-use employment/commercial capacity, nu bedroom suburbs.
- Housing Supply Response Rule lângă investiții mari de accesibilitate.
- Combined Housing + Mobility Affordability Index.
- Existing Settlement/Brownfield First Screen.
- Metropolitan Growth Compacts între UAT-uri, fără fuziune forțată.
- Growth stage gates: designation → infrastructure → initial → demand/outcome review → expand/pause/cancel.
- Principiu de development infrastructure contribution/value capture transparent; formula după test juridic/fiscal separat.

Orașe în Mișcare - Mobilitate Urbană Fluidă

Obiectivul nu este free-flow nelimitat pentru autoturisme, ci mișcare urbană predictibilă și de mare capacitate: transport public, persoane, servicii de urgență, marfă esențială și deplasări auto necesare. MDLPA stabilește standardele și condițiile de finanțare; municipalitățile și structurile metropolitane aleg soluția tehnică prin PMUD.

- Headline KPI: Reliable Access Time la muncă, educație, sănătate și servicii. KPI secundari: viteza comercială a transportului public, 95th percentile travel time, joburi în 45/60 minute, persoane/oră, freight time/tonne-km, delay pentru urgențe și accidente grave.
- Optimize Before Build: înainte de overpass/road expansion se testează signal timing, one-way, turn restrictions, lane reassignment, transit priority, access/parking management și junction redesign.
- Park-and-ride primește finanțare numai dacă există transit frecvent, avantaj de timp, cerere demonstrată și efect real de interceptare înainte de intrarea în zona congestionată.

Ferestre de livrare și Coridoare Libere

Livrările urbane de rutină sunt mutate în afara ferestrelor locale de congestie când este operațional posibil, cu excepții înguste pentru medicamente urgente, sânge, intervenții de urgență, utilități critice și situații similare. Orașele definesc intervalele pe baza datelor, furnizează loading bays și aplică standarde de livrare silențioasă în zone rezidențiale.

Oprirea sau staționarea fără drept pe o bandă activă, bandă de autobuz, traseu de tramvai, coridor strategic sau acces de urgență devine abatere de mobilitate cu sancțiuni agravante. Luminile de avarie nu creează drept de oprire. Pentru prima abatere non-periculoasă se poate da avertisment scris educativ, înregistrat în sistem; abaterile ulterioare sunt sancționate progresiv. Situațiile periculoase sau blocarea accesului de urgență se sancționează imediat.

Camere și probe cetățenești

Autobuzele/transportul public și mașinile poliției locale pot colecta probe video pentru abateri din competența legală, cu rutare către Poliția Română pentru celelalte. Portalul MAI/e-SAR/e-SIGUR se extinde legal pentru video de la dashcam privind abateri obiectiv demonstrabile. Filmarea trebuie să permită identificarea vehiculului, a timpului și a locului; geotagging este preferat, nu obligatoriu dacă locația poate fi dovedită altfel. Orice sancțiune necesită review uman și due process.

PSA-ul înainte de enforcement explică regula, perioada de educație, camerele, dreptul de contestație și principiul că avariile nu legalizează oprirea. KPI-ul tangibil: minute de întârziere ale transportului public și traficului eliminate prin enforcement.

Transport public asistat de angajator

Angajatorii pot finanța sau subvenționa fiscal eficient abonamente locale/metropolitane, commuter rail și park-and-ride integrat, în limite plafonate și fără dublă compensare. Măsura este voluntară pentru angajator și vizează reducerea costului real de navetă și extinderea pieței de muncă accesibile.

- Pachete corporate și achiziție comună între angajatori pentru parcuri industriale/business parks; transit operatorul poate introduce rute/frecvențe atunci când există cerere agregată garantată.
- Pentru shift workers sunt permise rute timpurii/târzii sau feeder services bazate pe cerere.
- KPI: cost lunar de navetă, modal share, timp de navetă, joburi în 45/60 minute și cost fiscal per commuter nou regulat.

Responsabilitate, cale juridică și finanțare

Element	Conținut
Proprietar politic / coordonator	MDLPA; UAT/metropolitan compacts pentru implementare; Transport pentru infrastructura majoră.
Instituții de execuție	UAT-uri, consilii județene/shared services, transport operators, utilities, Education/Health/Labour.
Calea juridică	Urbanism, transport, utilities, local finance, development contributions/value capture după validare.
Finanțare	EU/cohesion/regional, local/național, private development contribution unde legal și proporțional.
Ce reutilizăm	Existing settlements, brownfields, transport projects, utility plans.

Indicatori, riscuri și multiplicatori

Indicatori-cheie	Riscuri principale	Contramăsuri
jobs reachable 45/60 min; housing+mobility affordability; housing capacity around nodes; service capacity vs population; modal share; private capital per public leu	sprawl; transit raises land price only; services late; speculative new cities	readiness/stage gates; housing supply response; population triggers; evidence of demand

Legături de multiplicare

- Labour supply + investment attraction + housing affordability într-un singur spatial system.

Secvențiere și poarta de continuare

- 0-100 zile: bază de referință, responsabil, inventar/date, audit juridic și primele proiecte-pilot unde sunt necesare.
- Anul 1: prime rezultate, cost real, blocaje documentate și publicarea indicatorilor.
- Anii 2-4: scalare numai pentru componentele care trec poarta de rezultat și de finanțare.
- Anii 5-10: integrare în funcționarea normală, retragerea structurilor temporare și audit periodic.

Continuarea sau extinderea cere publicarea rezultatului, costului real, sursei de finanțare, efectului asupra gospodăriilor/economiei și compatibilității juridice. Componenta neviabilă se oprește.

Integrarea europeană și condițiile legale

Comunitățile complete includ accesibilitate, renovarea locuințelor ineficiente și transport accesibil pentru persoane cu venit mic sau mobilitate redusă. Implementarea EPBD și Planul Social pentru Climă sunt conectate la facturi și navetă. Camerele și probele video au bază legală, necesitate, minimizarea datelor, păstrare limitată și verificare, cu contestație și fără recunoaștere biometrică generalizată.

25. Construim o Dată și Drumuri Sigure

Înainte de ultimul strat de asfalt verificăm utilitățile, drenajul, trotuarul, ciclismul, fibra, iluminatul și siguranța.

România cheltuie prea mult atunci când aceeași stradă este deschisă succesiv de apă, canalizare, energie, telecom și apoi reparată pentru siguranță rutieră. Build Once / Dig Once coordonează programele și creează GIS as-built, spare ducts și calendare comune.

Drumuri Sigure tratează infrastructura, nu doar comportamentul. Trotuarele și alternativele pietonale, semnalizarea văzută la distanța utilă, vizibilitatea semaforului, trecerile, intersecțiile, school zones și black spots sunt prioritizate după risc și lives saved per leu.

Undergrounding este prioritar inițial în localități >50.000 și în noile drumuri, unde cost/benefit și infrastructura permit, fără a transforma regula într-un standard rigid aplicat orbește ruralului.

Măsuri-cheie

- Plan multi-utility înainte de lucrări majore și GIS as-built obligatoriu.
- Spare ducts și coordonare fibre/energie/apă/sewer/drainage unde justificat.
- Undergrounding prioritizat în zone urbane și all-new roads conform standardului.
- National Road Hazard Registry: cetățeni, poliție, administratori și feeds suportate Waze/Google unde oficial posibil.
- Black-spot analysis și interventions ranked by expected safety benefit/RON.
- Pedestrian continuity, cycling protected unde fluxul justifică, school zones, intersections/roundabouts, sign/traffic-light sightline audits.
- Administratorul drumului are termen și status pentru hazard verificat.

Responsabilitate, cale juridică și finanțare

Element	Conținut
Proprietar politic / coordonator	Ministerul Transporturilor pentru standarde naționale; administratori drum/UAT pentru execuție; MDLPA pentru urban/local.
Instituții de execuție	CNAIR/CFR unde relevant, UAT, utilities, poliție rutieră, shared engineering/GIS.
Calea juridică	OG 43/1997 și norme tehnice/road-safety audit, utility coordination, data/reporting; proiect normativ indică exact articolele după audit juridic.
Finanțare	Transport/cohesion/Anghel Saligny eligibil/local/utility co-investment; lucrări coordonate reduc lifecycle cost.
Ce reutilizăm	Strategia rutieră, programe de infrastructură, GIS și utility works.

Indicatori, riscuri și multiplicatori

Indicatori-cheie	Riscuri principale	Contramăsuri
repeat excavations; km complete-corridor; fatalities/serious injuries; hazard closure time; defect recurrence; cost/km lifecycle	coordination delays urgent work; data false reports; overbuild ducts	emergency exception; trust score/verification; demand-based design

Legături de multiplicare

- Aceeași excavare livrează mobilitate, siguranță, digital, energie și reziliență.

Secvențiere și poarta de continuare

- 0-100 zile: bază de referință, responsabil, inventar/date, audit juridic și primele proiecte-pilot unde sunt necesare.
- Anul 1: prime rezultate, cost real, blocaje documentate și publicarea indicatorilor.
- Anii 2-4: scalare numai pentru componentele care trec poarta de rezultat și de finanțare.
- Anii 5-10: integrare în funcționarea normală, retragerea structurilor temporare și audit periodic.

Continuarea sau extinderea cere publicarea rezultatului, costului real, sursei de finanțare, efectului asupra gospodăriilor/economiei și compatibilității juridice. Componenta neviabilă se oprește.

Integrarea europeană și condițiile legale

Build Once integrează siguranța rutieră, accesibilitatea, infrastructura de încărcare și cerințele TEN-T/AFIR aplicabile traseului, după cerere verificată și analiza ciclului de viață. Optimizarea înainte de construire nu amână reparațiile obligatorii de siguranță. Achizițiile și exproprierea păstrează concurența, evaluarea de mediu și despăgubirea legală.

26. Acoperiș Solar fără Avans și Eficiență Distribuită

Suprafața nefolosită devine activ energetic; capitalul privat finanțează unde proiectul produce venit și economie.

Programul transformă acoperișuri, parcări și alte suprafețe potrivite ale blocurilor, firmelor și instituțiilor în portofolii investibile. Proprietarul nu trebuie să avanseze costul: operatorul privat finanțează, instalează, operează și întreține în schimbul unei structuri contractuale competitive.

Registrul suprafețelor publice și Romania Solar Buyers Alliance/GPO creează cerere predictibilă și reduce costul echipamentelor, finanțării și instalării. Blocul Solar și Casa Eficientă leagă producția locală de renovare și eficiență, astfel încât gospodăria să reducă atât prețul energiei, cât și cantitatea consumată.

Solarul nu este confundat cu firm power. Sistemul energetic îl integrează cu rețea, storage, hydro/nuclear/dispatchable și demand flexibility. Contractele și exportul prosumer se aliniază reglementării ANRE.

Măsuri-cheie

- Inventory suprafețe publice/condo/business; cele potrivite intră în Opportunity Platform.
- Competitive no-upfront concession/PPA/lease models, fără garanție publică de profit.
- Solar Buyers Alliance/GPO pentru agregare cerere.
- Distributed Energy Investment Facility: până la 75% finanțare, min 25% private equity, după risk/commercial test.
- Blocul Solar/Casa Eficientă și standard renewable performance pentru new complexes; retrofit old blocks.
- Public roofs: schools, hospitals, stations, depots, parking, other structures unde tehnic/economic.
- PV end-of-life recycling/research anticipat înainte de valul de waste.

Responsabilitate, cale juridică și finanțare

Element	Conținut
Proprietar politic / coordonator	Ministerul Energiei / AFM unde relevant; ANRE pentru reglementare; UAT/instituții pentru active.
Instituții de execuție	Private operators, associations, public asset owners, grid DSOs, financial institutions.
Calea juridică	Energy/prosumer, concessions/leases, state aid, building/fire/electrical, procurement.
Finanțare	Private capital/debt, Modernisation Fund/AFM/EU pentru market failures/public good, not blanket grant.
Ce reutilizăm	Prosumer schemes, AFM, public asset inventory, Opportunity Platform.

Indicatori, riscuri și multiplicatori

Indicatori-cheie	Riscuri principale	Contramăsuri
MW installed; RON/MW; private leverage; household/public bill reduction; grid export/self-consumption; project default/performance	poor roofs/structural; grid congestion; contract asymmetry	technical screening; capacity layer/storage; standard contracts/consumer protection

Legături de multiplicare

- Energy savings → household security; predictable demand → installers/manufacturing; public surfaces → revenue/low cost.

Secvențiere și poarta de continuare

- 0-100 zile: bază de referință, responsabil, inventar/date, audit juridic și primele proiecte-pilot unde sunt necesare.
- Anul 1: prime rezultate, cost real, blocaje documentate și publicarea indicatorilor.
- Anii 2-4: scalare numai pentru componentele care trec poarta de rezultat și de finanțare.
- Anii 5-10: integrare în funcționarea normală, retragerea structurilor temporare și audit periodic.

Continuarea sau extinderea cere publicarea rezultatului, costului real, sursei de finanțare, efectului asupra gospodăriilor/economiei și compatibilității juridice. Componenta neviabilă se oprește.

Integrarea europeană și condițiile legale

Solarul pe clădiri este secvențiat după categoriile, fezabilitatea și termenele EPBD, fără obligație universală imediată asupra tuturor acoperișurilor. Partajarea energiei folosește regulile românești efectiv aplicabile, măsurare și tarife transparente. Consimțământul proprietarilor, siguranța structurală și de incendiu, garanțiile, costurile de rețea și reciclarea sunt condiții contractuale; vulnerabilitatea primește sprijin țintit, nu grant comercial general.

27. Sistem Energetic Productiv: Rețea, Stocare și Valoare pe MW

Ținta nu este un surplus anual pe hârtie, ci energie fermă, flexibilă și competitivă exact unde economia o poate folosi.

România 2035 înlocuiește limbajul simplist al surplusului cu structural adequacy: suficientă producție domestică diversă, reserve margin, rețea, interconectare, storage și demand response pentru ca noile sarcini industriale să fie conectate fără a compromite securitatea furnizării.

Opportunity Platform publică, la nivel adecvat de securitate, capacity layers: MW fermi azi, MW suplimentari după lucrări mici, MW planificați și data, substație/voltaj, redundanță, lead time, congestion/curtailment și storage/flexibility. Investitorul află înainte de a cumpăra teren dacă 50 MW sunt reali.

Strategic Electricity Demand Screen / Value-per-MW compară investiția, jobs, taxes, exports, local value added, strategic/digital value, flexibility, heat reuse și resource intensity. Nu alocă central energia, dar ajută la prioritizarea infrastructurii și stimulentelor.

Măsuri-cheie

- Verified power-capacity layer pe siturile industriale/data-centre.
- Use-it-or-lose-it grid reservations cu milestones de permit/finance/commitment.
- Annual National Electricity Demand & Industrial Growth Model: households, EV, heat pumps, rail, industry, data centers, storage, H2 where justified, demographics, efficiency.
- Energy-Industrial Co-location Zones map-driven: generation/grid/storage/land/fibre/transport/workforce.
- Flexible-load products și demand response market-based.
- Waste-heat reuse score pentru data centers/industry.
- Pumped storage/hydro refurbishment + batteries + grid/interconnection + nuclear/renewables/dispatchable mix.
- Delivered Industrial Energy Cost monitor, nu doar generation LCOE.

Responsabilitate, cale juridică și finanțare

Element	Conținut
Proprietar politic / coordonator	Ministerul Energiei; ANRE regulatory; Transelectrica/DSO pentru grid data și plans.
Instituții de execuție	Transelectrica, DSOs, generators/storage, investors, UAT/industrial parks.
Calea juridică	Electricity market/network codes, connection rules, state aid, environment; capacity data sanitized for security.
Finanțare	Tariffs/regulatory investment, Modernisation/CEF/EU, private generation/storage, state support only where justified.
Ce reutilizăm	Transelectrica 10-year plan, ANRE approvals, cross-border market, Opportunity Platform.

Indicatori, riscuri și multiplicatori

Indicatori-cheie	Riscuri principale	Contramăsuri
firm MW available by zone; connection lead	generation outruns grid; queue locking;	demand model/grid planning; use-it-or-

Indicatori-cheie	Riscuri principale	Contramăsuri
time; MW speculative released; curtailment; storage/flex MW; industrial delivered cost; capital/jobs/value per constrained MW	subsidized low-value loads; annual surplus masks tight hours	lose-it; Value-per-MW; adequacy/reserve metrics

Legături de multiplicare

- Firm power + brownfield/mine + fibre/workforce → energy-ready industrial geography.

Secvențiere și poarta de continuare

- 0-100 zile: bază de referință, responsabil, inventar/date, audit juridic și primele proiecte-pilot unde sunt necesare.
- Anul 1: prime rezultate, cost real, blocaje documentate și publicarea indicatorilor.
- Anii 2-4: scalare numai pentru componentele care trec poarta de rezultat și de finanțare.
- Anii 5-10: integrare în funcționarea normală, retragerea structurilor temporare și audit periodic.

Continuarea sau extinderea cere publicarea rezultatului, costului real, sursei de finanțare, efectului asupra gospodăriilor/economiei și compatibilității juridice. Componenta neviabilă se oprește.

Integrarea europeană și condițiile legale

Modelul energetic este reconciliat cu PNIESC, obligațiile privind regenerabilele, eficiența, emisiile și interconectarea, precum și raportarea legală. ANRE și operatorii păstrează competențele asupra accesului și tarifelor nediscriminatorii. Se măsoară flexibilitatea, reducerea congestiei, securitatea aprovizionării și costul total; capacitatea rezervată nu este prezentată drept putere fermă disponibilă.

28. Independență Energetică și Coridorul Marea Neagră-Carpați-Europa Centrală

Resursele interne și infrastructura regională devin avantaj strategic numai după test de cerere, engineering, securitate și bancabilitate.

Gazul din Marea Neagră și infrastructura existentă pot sprijini consumul intern, securitatea regională și exportul spre Ungaria și Europa Centrală. Prioritatea este utilizarea infrastructurii existente - Tuzla/Podișor, BRUA și interconectări - înaintea megaproiectelor speculative.

Constanța-Midia LNG rămâne opțiune condiționată: modular/floating/onshore numai dacă adaugă valoare față de terminalele regionale accesibile și are clienți/contracte. Cooperarea caspică diferențiază realist Azerbaidjan/Georgia, Turkmenistan condiționat de route, Kazakhstan inițial ca oil/refining/logistics partner.

Un westbound oil pipeline este analizat separat, cu anchor customers și open-access bankable model. Prioritizarea producției locale se face prin instrumente compatibile cu piața internă UE, securitatea aprovizionării și obligațiile contractuale, nu prin discriminare arbitrară.

Măsuri-cheie

- Maximizarea producției interne legal/economic și eliminarea blocajelor de permit/infrastructure.
- Capacity/compressor upgrades pe coridor spre Ungaria după binding demand.
- LNG Constanța doar după comparative regional economics, demand și security gate.
- Oil corridor feasibility separat, anchor customer/open access.
- Storage, interconnection și Moldova/regional solidarity integrate.
- Emergency powers numai în limite constituționale/UE, temporar și proportional pentru crize reale.

Responsabilitate, cale juridică și finanțare

Element	Conținut
Proprietar politic / coordonator	Ministerul Energiei + Transgaz/Conpet/port authorities după activ; Guvernul pentru geopolitic.
Instituții de execuție	TSO/operators, private producers, port, ANRE, environment/security authorities.
Calea juridică	EU energy/internal market, concessions/offshore, environment, competition, sanctions/security.
Finanțare	Commercial/project finance/CEF/strategic EU; no construction before bankability.
Ce reutilizăm	BRUA/interconnectors, Black Sea production, storage, Constanța infrastructure.

Indicatori, riscuri și multiplicatori

Indicatori-cheie	Riscuri principale	Contramăsuri
domestic production; firm domestic supply; interconnector capacity booked; project bankability; import concentration; regional export revenue	stranded megaproject; geopolitical supplier risk; domestic price myth	stage gates/anchor demand; diversification; delivered-price transparency

Legături de multiplicare

- Energy security improves industrial attractiveness and regional influence.

Secvențiere și poarta de continuare

- 0-100 zile: bază de referință, responsabil, inventar/date, audit juridic și primele proiecte-pilot unde sunt necesare.
- Anul 1: prime rezultate, cost real, blocaje documentate și publicarea indicatorilor.
- Anii 2-4: scalare numai pentru componentele care trec poarta de rezultat și de finanțare.
- Anii 5-10: integrare în funcționarea normală, retragerea structurilor temporare și audit periodic.

Continuarea sau extinderea cere publicarea rezultatului, costului real, sursei de finanțare, efectului asupra gospodăriilor/economiei și compatibilității juridice. Componenta neviabilă se oprește.

Integrarea europeană și condițiile legale

Gazul intern și infrastructura aferentă sunt testate ca instrumente de tranziție și securitate, cu obligațiile privind metanul, costul carbonului și riscul activelor blocate. Programul păstrează angajamentele legale privind ieșirea din cărbune și tranziția justă a lucrătorilor. Nu promite interdicții generale de export sau energie sub cost prin încălcarea pieței interne, a solidarității ori a contractelor; proiectele transfrontaliere folosesc cooperarea regională.

29. Mine2Value: Mine Închise pentru Compute, Industrie și Infrastructură Strategică

Identificăm siturile potrivite înainte de a promite reconversia: geologia, energia, fibra și costul decid.

Minele închise și platformele industriale pot avea avantaje neobișnuite: acces controlabil, masă termică, structuri subterane, teren, utilități și comunități cu tradiție tehnică. Dar multe situri sunt nepotrivite pentru data centers sau producție sensibilă din cauza stabilității, gazelor, apei, accesului sau costului.

Mine2Value este în primul rând misiune de inventariere și clasificare. Screening-ul acoperă geologie/stabilitate, methane/radon, flood, evacuare, volume, suprafață, road/rail, grid/substation, redundant fibre, cooling/water, mediu, title, workforce, university proximity, security și cost.

Siturile trec în Opportunity Platform numai după de-risking. Preferința este adesea hybrid - activitate de suprafață plus componente securizate/subterane - nu mutarea artificială a unei fabrici obișnuite în subteran.

Măsuri-cheie

- Inventory closed/closing mines și former industrial estates.
- Weighted site ranking pentru data centre/sovereign compute, secure R&D, drone/electronics/dual-use production, storage/continuity.
- Power and fibre are high-weight variables; solar local nu este 24/7 firm power.
- University missions: mapping, sensing, robotics, digital twins, thermal/water.
- EU liaison de la screening; brownfield/JTF/industry funding where eligible.
- Pilot doar pe câteva situri după evidence; publish reject reasons where lawful.
- Heritage tourism screen pentru rejects cu valoare reală.

Responsabilitate, cale juridică și finanțare

Element	Conținut
Proprietar politic / coordonator	Ministerul Economiei/Industriei; Ministerul Energiei pentru power; Environment pentru liabilities.
Instituții de execuție	Asset owners/SOEs, universities, UAT, grid/fibre operators, security authorities.
Calea juridică	Mining closure/liability, land/title, environment, building/security/data-center/defence rules.
Finanțare	EU JTF/regional/research pentru remediation/de-risking; private capital pentru commercial conversion.
Ce reutilizăm	Mine closure inventories, industrial parks, Opportunity Platform, Energy capacity layers.

Indicatori, riscuri și multiplicatori

Indicatori-cheie	Riscuri principale	Contramăsuri
sites screened; A/B/C classifications; investment-ready sites; private capital;	romanticizing underground use; hidden	strict weighted screening; environmental liability audit; verified capacity before

Indicatori-cheie	Riscuri principale	Contramăsuri
jobs/value per site; remediation liability resolved	contamination/geotech; power/fibre absent	listing

Legături de multiplicare

- Brownfield regeneration + energy-ready geography + defence/data sector + university R&D.

Secvențiere și poarta de continuare

- 0-100 zile: bază de referință, responsabil, inventar/date, audit juridic și primele proiecte-pilot unde sunt necesare.
- Anul 1: prime rezultate, cost real, blocaje documentate și publicarea indicatorilor.
- Anii 2-4: scalare numai pentru componentele care trec poarta de rezultat și de finanțare.
- Anii 5-10: integrare în funcționarea normală, retragerea structurilor temporare și audit periodic.

Continuarea sau extinderea cere publicarea rezultatului, costului real, sursei de finanțare, efectului asupra gospodăriilor/economiei și compatibilității juridice. Componenta neviabilă se oprește.

Integrarea europeană și condițiile legale

Mine2Value păstrează remedierea, siguranța minieră, apa și obligațiile de mediu înaintea schimbării de utilizare. Fondul pentru Tranziție Justă și formarea lucrătorilor se folosesc numai unde proiectul și zona sunt eligibile. Compute sau industrie nu justifică derogări de la apă, emisii, patrimoniu ori Natura 2000; fiecare sit are cost verificat pentru închidere și operare.

30. AgroIntel România: Inteligență Agricolă, Cooperative și Tehnologie

Statul oferă informație și infrastructură de decizie; fermierul decide ce cultivă.

AgroIntel combină satelit, drone, probe de sol/laborator, vreme, apă și date agricole pentru o hartă națională dinamică. Produce recomandări privind suitability, rotație, secetă, boală, apă și ferestre de lucru unde dovezile permit, fără a aloca central culturile.

Valoarea cea mai mare apare când inteligența agronomică este legată de economie. Agricultural Value-Chain Gap Analysis identifică lipsa de cold storage, grading, processing, packaging, logistics, machinery, irrigation, cooperatives și market access, iar fiecare gap material devine Opportunity Platform record.

Universitățile agricole fac sampling, soils, drones, agronomy/GIS și placements; universitățile tehnice dezvoltă UAVs, sensors, IoT, robotics, computer vision, multispectral/hyperspectral și AI. Fermele devin test environments, iar tehnologia românească reușită poate intra în deployment/commercialization/export.

Măsuri-cheie

- Farm Land Intelligence map cu farmer autonomy.
- Value-Chain Gap Analysis integrată.
- Cooperative blueprints: governance/voting/accounting, buying, machinery, storage/logistics, sales/compliance.
- Equipment finance prioritizing shared assets where utilization makes sense.
- EU financing mandatory design pillar CAP/EAFRD/cohesion/research.
- Farm-level data protected; public mainly aggregated/anonymized unless voluntary.
- Agricultural Water Productivity Screen before water-intensive expansion.
- Technical/ag universities field missions și R&D.

Garanții și limite

- No crop-allocation central planning.
- No farm-level commercial exposure to large buyers.
- No shared machine/coop support fără economics/utilization.

Responsabilitate, cale juridică și finanțare

Element	Conținut
Proprietar politic / coordonator	Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale.
Instituții de execuție	MADR agencies, universities, cooperatives, Apele Române, MIPE liaison, private tech providers.
Calea juridică	CAP, agricultural data/GDPR, cooperatives, water, state aid, procurement.
Finanțare	CAP/EAFRD, Horizon/cohesion, national cofinance, private/co-op equity; maximize EU first.
Ce reutilizăm	LPIS/IACS and other ag data, meteorological/water data, universities and extension.

Indicatori, riscuri și multiplicatori

Indicatori-cheie	Riscuri principale	Contramăsuri
area/data coverage; recommendation adoption voluntary; post-harvest losses; shared asset utilization; farm income/value added; water productivity; AgTech pilots/commercialized	central planning perception; bad model recommendations; data misuse	advisory language/farmer choice; validation/uncertainty; privacy/governance

Legături de multiplicare

- AgroIntel data → Opportunity Platform → processing/logistics → rural jobs.

Secvențiere și poarta de continuare

- 0-100 zile: bază de referință, responsabil, inventar/date, audit juridic și primele proiecte-pilot unde sunt necesare.
- Anul 1: prime rezultate, cost real, blocaje documentate și publicarea indicatorilor.
- Anii 2-4: scalare numai pentru componentele care trec poarta de rezultat și de finanțare.
- Anii 5-10: integrare în funcționarea normală, retragerea structurilor temporare și audit periodic.

Continuarea sau extinderea cere publicarea rezultatului, costului real, sursei de finanțare, efectului asupra gospodăriilor/economiei și compatibilității juridice. Componenta neviabilă se oprește.

Integrarea europeană și condițiile legale

AgroIntel se corelează cu Planul Strategic PAC și condiționalitatea aplicabilă, inclusiv apă, nitrați, sol, pesticide, biodiversitate și bunăstarea animalelor. Datele sprijină practici rentabile și mai puțină birocrație, nu sancțiuni automate. Cooperativele păstrează libertatea de asociere și regulile concurenței; trasabilitatea și cerințele EUDR sunt activate după produs și categoria operatorului.

31. Lanț Scurt, Procesare, Logistică și Piață Agroalimentară

Mai multă valoare rămâne în România când producția este agregată, păstrată, procesată și vândută eficient.

Creșterea producției fără depozitare și cumpărători poate reduce prețul fermierului chiar în anul bun. Lanț Scurt construiește infrastructura dintre fermă și raft: regional collection hubs, cold chain, grading, packing, refrigerated transport și small-scale slaughter/processing unde volumul justifică.

Agricultural Demand Observatory folosește procurement public, consum istoric, import/export, tourism și semnale de piață pentru demand intelligence, fără contract garantat. Domestic Value-Added Opportunity Screen caută produse exportate relativ raw pentru care processing/ingredients/branding local sunt comercial plauzibile.

Cooperativele sunt susținute numai dacă au funcție economică demonstrată. Un utilaj de 300.000 EUR folosit 20 zile/an nu este modernizare; același utilaj utilizat 150 zile de mai mulți membri poate fi.

Măsuri-cheie

- Regional agro-logistics hubs și cold chain/processing where justified.
- Digital farm-to-market exchange pentru producers/coops-retail-public buyers.
- Public procurement criteria EU-neutral: freshness, seasonality, reliability, environmental/logistics resilience, nu Romanian-only.
- Agricultural Demand Observatory.
- Domestic Value-Added Opportunity Screen.
- Throughput/utilization economics obligatorii pentru processing/storage/shared machinery.
- Farm Gate-to-Shelf Transparency Index.
- Voluntary Farm Succession & Entry Marketplace: lease, partnership, management, succession.
- Solar/energy integration pentru pumping/refrigeration/processing where economic.

Logistică Electrică - Marfă Curată, Costuri Mai Mici

Electrificarea comercială prioritizează vehiculele N1/N2/N3 cu utilizare mare, rute scurte și întoarcere la depot, unde costul total și încărcarea sunt deja compatibile. Tier 1: urban/local delivery; Tier 2: distribuție regională și lanț frigorific; Tier 3 long-haul numai când infrastructura și economics justifică. Food/short-chain primește scoring suplimentar, dar programul rămâne deschis altor sectoare comerciale.

- Nu folosim voucher flat: scoring-ul urmărește sprijin public per litru de motorină eliminat, plus CO2, kilometri urbani, vechimea vehiculului, SME, short-chain, smart charging și reducerea curselor goale.
- Pentru componenta de înlocuire, vehiculul diesel este în mod normal retras definitiv; programul combină grant incremental, leasing și finanțare UE/concesională.
- Depot-first: rooftop solar + storage + smart charging + refrigeration/warehouse loads unde economics permit.
- Măsurăm diesel/an, kWh/an, RON/km, mentenanță, RON/tonne-km, transport cost/kg pentru alimente și public support/litre diesel displaced.

Multiplicator: electric freight + off-peak delivery + urban traffic fluidity + route optimization → cost energetic mai mic, mai puține minute pe livrare, mai multe livrări pe vehicul și presiune mai mică asupra prețului la raft.

Responsabilitate, cale juridică și finanțare

Element	Conținut
Proprietar politic / coordonator	MADR; Economy/Competition/Public Procurement pentru piețe și procesare.

Element	Conținut
Instituții de execuție	Cooperatives, private investors, retailers/public buyers, UAT/hubs, universities.
Calea juridică	CAP, competition, procurement, food safety, state aid, cooperatives, market standards.
Finanțare	CAP/EAFRD/cohesion/InvestEU/private debt/equity; public support only proven gap.
Ce reutilizăm	Existing rural programmes, public procurement systems, Opportunity Platform.

Indicatori, riscuri și multiplicatori

Indicatori-cheie	Riscuri principale	Contramăsuri
post-harvest loss; storage utilization; processing share; farm margin; processed exports; import gap economically substituted; hub throughput	paper cooperatives; plants without feedstock; protectionism	business function test; throughput/demand gate; nationality-neutral criteria

Legături de multiplicare

- Farm-to-Shelf + tourism = Farm-to-Visitor.
- Processing creates skilled rural jobs and stabilizes farm selling.

Secvențiere și poarta de continuare

- 0-100 zile: bază de referință, responsabil, inventar/date, audit juridic și primele proiecte-pilot unde sunt necesare.
- Anul 1: prime rezultate, cost real, blocaje documentate și publicarea indicatorilor.
- Anii 2-4: scalare numai pentru componentele care trec poarta de rezultat și de finanțare.
- Anii 5-10: integrare în funcționarea normală, retragerea structurilor temporare și audit periodic.

Continuarea sau extinderea cere publicarea rezultatului, costului real, sursei de finanțare, efectului asupra gospodăriilor/economiei și compatibilității juridice. Componenta neviabilă se oprește.

Integrarea europeană și condițiile legale

Lanțul alimentar integrează siguranța alimentelor, trasabilitatea, lanțul frigorific, sănătatea animalelor și practicile comerciale neloiale. Achiziția publică poate folosi calitate, prospețime și cost de viață obiective, fără interdicție generală asupra furnizorilor din UE. Logistica electrică folosește infrastructură, cerere și capacitate de încărcare validate; ambalajele și deșeurile alimentare sunt incluse în proiect.

32. Securitatea Apei și Adaptarea Climatică

Întâi măsurăm și modelăm sistemul, apoi blocăm investițiile de decenii pe baza dovezilor - fără să amânăm lucrările urgente.

Apa este infrastructură pentru gospodării, agricultură, industrie, energie și ecosisteme. România 2035 tratează primele 2-3 ani ca o misiune națională de cercetare: resurse/aquifers, secetă/inundații, reservoirs, drinking networks/leakage, wastewater, irrigation, industrial demand, stormwater, groundwater, wetlands și climate projections.

Universități și institute folosesc satellite/remote sensing, sensors, labs și modelling sub standarde comune. Rezultatul nu este un raport static, ci un data layer care alimentează agricultura, urban planning, industrial siting și emergency resilience.

După 2-3 ani, dovezile intră într-un National Water Security, Climate Adaptation and Resilience Plan cu investiții prioritizate, standarde și regional actions. Între timp, no-regrets safety/maintenance works continuă.

Măsuri-cheie

- National water evidence mission cu common data architecture.
- Aquifer/surface water/drought/flood/reservoir/network leakage/wastewater/irrigation/industry/stormwater/wetlands mapping.
- Monitoring technology R&D și university field work.
- Agricultural Water Productivity Screen și industrial site water screen.
- Urgent dam/network/flood safety works proceed in parallel.
- 2-3 year synthesis into national resilience plan with measurable targets.
- Maximize EU cohesion/LIFE/research/climate funding.

Responsabilitate, cale juridică și finanțare

Element	Conținut
Proprietar politic / coordonator	Ministerul Mediului / Apele Române, cu Educație/Cercetare pentru mission.
Instituții de execuție	Apele Române, utilities, universities/institutes, UAT, MADR/Energy/Industry as data consumers.
Calea juridică	Water Framework, floods, environmental assessment, data, utilities, Natura where relevant.
Finanțare	EU climate/cohesion/LIFE/Horizon, utility investments, national safety budgets.
Ce reutilizăm	Existing monitoring networks, basin administrations, university labs.

Indicatori, riscuri și multiplicatori

Indicatori-cheie	Riscuri principale	Contramăsuri
monitor coverage; leakage; water productivity; flood/drought exposure mapped; projects prioritized by evidence; EU leverage	study paralysis; data fragmentation; overbuilding irrigation	no-regrets parallel works; common standards; water productivity and lifecycle gates

Legături de multiplicare

- Water intelligence prevents bad agriculture, housing and industrial investments.

Secvențiere și poarta de continuare

- 0-100 zile: bază de referință, responsabil, inventar/date, audit juridic și primele proiecte-pilot unde sunt necesare.
- Anul 1: prime rezultate, cost real, blocaje documentate și publicarea indicatorilor.
- Anii 2-4: scalare numai pentru componentele care trec poarta de rezultat și de finanțare.
- Anii 5-10: integrare în funcționarea normală, retragerea structurilor temporare și audit periodic.

Continuarea sau extinderea cere publicarea rezultatului, costului real, sursei de finanțare, efectului asupra gospodăriilor/economiei și compatibilității juridice. Componenta neviabilă se oprește.

Integrarea europeană și condițiile legale

Cercetarea apei pe 2–3 ani merge în paralel cu remedierea imediată a obligațiilor privind apă potabilă, ape uzate, bazine și inundații. Nu amână termene legale. Restaurarea habitatelor, zonelor umede și pădurilor și protecția Natura 2000 sunt integrate în planificare; depunerea planului de restaurare și termenele sale se verifică fără a declara conformitate nedovedită. Fermierii și comunitățile participă la alegerea intervențiilor, cu compensații și finanțare legală unde sunt justificate.

33. România Recuperează: Active Publice, Brownfields și Reinvestire în R&D

Statul nu mai depozitează rugina: refolosim ce e util, valorificăm ce are valoare, reciclăm ce poate fi reciclat și curățăm ce este periculos.

România deține mii de active publice și ale întreprinderilor de stat care pot fi subutilizate, abandonate sau la finalul vieții: material rulant, șine și componente, vehicule, utilaje, depouri, depozite, clădiri administrative/industriale, terenuri și materiale. Costul nu este doar contabil; ele ocupă teren, afectează peisajul, creează hazard și blochează investiții.

Programul începe cu inventar și clasificare, nu cu vânzare. Public Asset Value Hierarchy: valoare operațională/strategică → reuse public → adaptive reuse → commercial redevelopment → material recovery → demolition/disposal. Strategic Future-Use Screen protejează coridoare feroviare, energie, porturi, apărare, apă și alte active greu de recreat.

Când activul poate fi valorificat, procesul este competitiv și verificabil: independent valuation, highest-and-best-use, sell vs lease vs concession, whole-site net recovery și Public Value Ledger. Când terenul este contaminat, polluter-pays precede banul public, iar EU Remediation Funding Screen caută resurse europene. Net proceeds eligibile sunt direcționate către R&D conform cadrului adoptat.

Măsuri-cheie

- National inventory cu GIS, ownership, condition, value, contamination, heritage, security, future need.
- Classification: operational, strategic reserve, public reuse, adaptive/commercial, material recovery, remediation/clearance; reserve periodic revalidated.
- AI/computer vision/drone/satellite poate identifica active aparent abandonate, reconciliate cu registrul.
- Independent valuation tiers; second valuation la praguri; reserve/min prices; highest-and-best-use.
- Sell vs Lease vs Concession analysis pentru property major.
- Recovery-right contracts: private dismantles/sorts/transports/recycles/clears contra share/net value.
- Whole-site net recovery accounting.
- Site Ready File: title, survey, condition, utilities, contamination, heritage, access, power/fibre.
- Polluter-pays + EU remediation screen.
- 5-year indicative recovery pipeline pentru industry capacity.
- Public Value Ledger asset → costs → net proceeds → redevelopment/R&D.
- Distinct accounting/legal path pentru central, local și SOE assets.

Garanții și limite

- Heritage/adaptive-reuse screening before demolition.
- Strategic land/corridors not sold simply because inactive.
- Beneficial ownership, bidders, award, price, amendments and completion disclosed where lawful; anomaly analytics.

Responsabilitate, cale juridică și finanțare

Element	Conținut
Proprietar politic / coordonator	Fiecare proprietar public rămâne responsabil; MF pentru fiscal/reinvestment; line ministry pentru strategic screen.
Instituții de execuție	Asset owners, MF, Economy/Industry,

Element	Conținut
	Transport/Energy/Defence/Environment/Culture as screeners, MIPE liaison, private recyclers/developers.
Calea juridică	Public property, SOE/corporate/creditor/minority rights, valuation, procurement/concession, state aid, environment/polluter-pays, heritage.
Finanțare	Valuable assets self-finance; negative-value remediation EU/national after liability screen; private redevelopment capital.
Ce reutilizăm	Asset registers, cadastru/GIS, auction/concession rules, JTF/cohesion, Opportunity Platform.

Indicatori, riscuri și multiplicatori

Indicatori-cheie	Riscuri principale	Contramăsuri
assets classified; maintenance liability removed; net value recovered; brownfields remediated; sites redeveloped; private capital/jobs; RON transferred to R&D; heritage reuses	undervaluation/corruption; premature disposal; strategic reserve abuse; cleanup cost hiding	independent tiers/open competition; future-use revalidation; Public Value Ledger/audit

Legături de multiplicare

- Dead physical capital → productive land + research capital + cleaner public realm.
- Recovered site can feed housing, industry or tourism.

Secvențiere și poarta de continuare

- 0-100 zile: bază de referință, responsabil, inventar/date, audit juridic și primele proiecte-pilot unde sunt necesare.
- Anul 1: prime rezultate, cost real, blocaje documentate și publicarea indicatorilor.
- Anii 2-4: scalare numai pentru componentele care trec poarta de rezultat și de finanțare.
- Anii 5-10: integrare în funcționarea normală, retragerea structurilor temporare și audit periodic.

Continuarea sau extinderea cere publicarea rezultatului, costului real, sursei de finanțare, efectului asupra gospodăriilor/economiei și compatibilității juridice. Componenta neviabilă se oprește.

Integrarea europeană și condițiile legale

Bunurile din domeniul public sunt inalienabile. Vânzarea cere regim juridic care o permite; trecerea în domeniul privat nu este automată și trebuie justificată legal prin încetarea uzului sau interesului public, unde este permisă. Încasările respectă titularul, creditorii, acționarii, granturile și bugetele locale înainte de reinvestirea eligibilă în R&D. Concesiunea și închirierea rămân alternative; venitul unic nu acoperă cheltuieli permanente.

34. România Curată, Patrimoniu, Turism și Economie Locală

Curățenia și reutilizarea patrimoniului nu sunt cosmetice: pot transforma experiența vizitatorului, investiția locală și încrederea comunității.

Imaginea unei destinații este formată și de intrările în oraș, gări, coridoare rutiere, waterfront-uri și foste zone industriale. Un centru istoric renovat pierde valoare dacă turistul ajunge printr-un peisaj de abandon. România Curată și România Recuperează sunt legate explicit de turism și public realm.

Tourism/Gateway Priority Layer prioritizează activele după exposure, arrival importance, proximity to attractions, heritage, visibility, nuisance, neighbouring investment și community impact. Adaptive reuse este preferată demolării numai când există structural viability, operator, demand, lifecycle cost și operating model credibil.

Destination Management Organisations pot propune oportunități, dar ownership/technical/legal validation rămâne la autoritatea competentă. Destination Portfolio Builder grupează station reuse, accommodation gap, gastronomy, trail services, public square, spa, cycling și alte elemente într-un pipeline investibil.

Măsuri-cheie

- Tourism/Gateway Priority Layer în Opportunity Platform și România Recuperează.
- Adaptive Reuse Business Case obligatoriu.
- DMO Opportunity Submission cu validare.
- Public/Private Benefit Test și beneficiary contribution unde potrivit.
- Destination Portfolio Builder și Tourism Route Opportunity Mapping.
- Visitor Arrival Corridor Plans: cleanup, signage, landscaping, lighting, pedestrian continuity.
- Public Realm Service Standards: cleaning, dumping, vegetation, graffiti, abandoned assets, toilets, waste servicing.
- Local Food & Tourism linkage / Farm-to-Visitor.
- Heritage tourism screen pentru unele Mine2Value rejects.
- Automatic EU tourism/heritage funding screen.
- Tourism Value-Added Dashboard: overnights, stay, spend, seasonality, jobs, business, revenues, resident satisfaction.
- Destination Carrying-Capacity Review unde apar housing/traffic/environment pressures.
- Universal Access Screen pentru proiecte public sprijinite.

Responsabilitate, cale juridică și finanțare

Element	Conținut
Proprietar politic / coordonator	Ministerul Economiei/Turism funcțional; UAT/DMO pentru destination; Culture pentru heritage; asset owner pentru property.
Instituții de execuție	DMOs, UAT, cultural institutions, private operators, MADR/coops, MIPE liaison.
Calea juridică	Heritage, concessions, state aid, tourism licensing, accessibility, public space/environment.
Finanțare	EU/regional/heritage for public good; concessions/private capital for commercial use; local O&M.
Ce reutilizăm	Cultural routes, DMOs, România Recuperează, Farm-to-Shelf, local public realm budgets.

Indicatori, riscuri și multiplicatori

Indicatori-cheie	Riscuri principale	Contramăsuri
visitor spend/stay; resident satisfaction; gateway service standard; private capital; heritage assets reused; local supplier spend; seasonality	vanity restoration; one-time cleanup; private subsidy; overtourism local	business case/O&M standard; benefit test; carrying capacity review

Legături de multiplicare

- Cleanup → tourism → local food/SME demand → local revenues.
- Asset recovery funds R&D while site reuse improves destination.

Secvențiere și poarta de continuare

- 0-100 zile: bază de referință, responsabil, inventar/date, audit juridic și primele proiecte-pilot unde sunt necesare.
- Anul 1: prime rezultate, cost real, blocaje documentate și publicarea indicatorilor.
- Anii 2-4: scalare numai pentru componentele care trec poarta de rezultat și de finanțare.
- Anii 5-10: integrare în funcționarea normală, retragerea structurilor temporare și audit periodic.

Continuarea sau extinderea cere publicarea rezultatului, costului real, sursei de finanțare, efectului asupra gospodăriilor/economiei și compatibilității juridice. Componenta neviabilă se oprește.

Integrarea europeană și condițiile legale

Curățenia și turismul se leagă de prevenirea poluării, protecția patrimoniului și accesibilitate. Controlul arderilor ilegale este însoțit de colectare legală și alternative accesibile; competențele de constatare și urgență rămân la autoritățile prevăzute de lege. Datele privind aerul și incidentele sunt publicate cu responsabil și plan de remediere, fără stigmatizarea comunităților.

35. Justiție, Integritate și Predictibilitate

Viteza și drepturile nu sunt opuse: o decizie corectă după ani de blocaj poate echivala cu lipsa aplicării legii.

Economia și încrederea depind de predictibilitatea administrativă și judiciară. România 2035 păstrează independența instanțelor, dar reduce fricțiunea procedurală prin digitalizare, management de caz, standarde de motivare și termene procesuale acolo unde dreptul permite.

Integritatea este construită prin transparența deciziei, conflictelor și achizițiilor, nu prin puteri discreționare noi. Deciziile automate sau analitice ale administrației au human review și appeal; instanțele și procurorii nu sunt subordonați Delivery Office.

Înaintea fiecărei inițiative, ministerul inițiator și Ministerul Justiției disting clar ce poate fi făcut prin ordin/HG, ce necesită lege și ce ar necesita revizuire constituțională, evitând atât supra-legiferarea cât și improvizația prin acte inferioare.

Măsuri-cheie

- Digital case management/interoperability și e-filing unde mature.
- Administrative/fiscal dispute timelines și backlog management, fără limitarea dreptului la apărare.
- Standardized procedures/reason-giving și publication of aggregate consistency metrics.
- Conflict/beneficial-interest transparency pentru decizii/procurement în limitele legii.
- Whistleblower/anti-corruption capacity cu due process.
- Legal Pathway section obligatoriu în fiecare major initiative și MJ pre-validation.
- Fast, final dispute-resolution mechanisms pentru proiecte publice unde compatibile cu dreptul la instanță.

Responsabilitate, cale juridică și finanțare

Element	Conținut
Proprietar politic / coordonator	Ministerul Justiției pentru legislație administrativă; CSM/instanțe/procurori în autonomia lor; SGG pentru quality of law.
Instituții de execuție	Courts, MJ, administrative bodies, ANAF appeals, integrity/anti-corruption bodies.
Calea juridică	Constituție, ECHR/EU rule-of-law, procedural codes, judicial independence.
Finanțare	Justice digitalization/cohesion/PNRR assets and regular judiciary budgets.
Ce reutilizăm	ECRIS/e-file and existing justice digitization, CSM metrics, legal drafting systems.

Indicatori, riscuri și multiplicatori

Indicatori-cheie	Riscuri principale	Contramăsuri
case duration/P90; backlog; administrative appeal time; reversal/consistency metrics; digital filing share; public procurement dispute duration	speed pressures independence; algorithmic opacity; new formalism	institutional independence; human decisions/appeal; outcome not paperwork KPIs

Legături de multiplicare

- Legal certainty lowers investment risk and protects every fast-track from arbitrary discretion.

Secvențiere și poarta de continuare

- 0-100 zile: bază de referință, responsabil, inventar/date, audit juridic și primele proiecte-pilot unde sunt necesare.
- Anul 1: prime rezultate, cost real, blocaje documentate și publicarea indicatorilor.
- Anii 2-4: scalare numai pentru componentele care trec poarta de rezultat și de finanțare.
- Anii 5-10: integrare în funcționarea normală, retragerea structurilor temporare și audit periodic.

Continuarea sau extinderea cere publicarea rezultatului, costului real, sursei de finanțare, efectului asupra gospodăriilor/economiei și compatibilității juridice. Componenta neviabilă se oprește.

Integrarea europeană și condițiile legale

Evaluarea legilor justiției se face cu CSM, magistrați și instituțiile competente, fără instrucțiuni asupra dosarelor sau ținte de condamnări. Se consolidează garanțiile pentru procurori și poliția judiciară și capacitatea de investigare legală a corupției în justiție. Declarațiile de avere, conflictele, avertizorii și lobbyingul respectă eficacitatea și protecția datelor. Predictibilitatea legislativă, consultarea efectivă și accesul la informații sunt rezultate urmărite, nu formalități.

36. Apărare, Dual-Use, Protecție Civilă și Export Tehnologic

Cererea de securitate poate construi industrie și IP numai dacă proiectele trec de test, piață, control export și stage gates.

România 2035 tratează apărarea ca funcție de securitate, nu ca schemă de subvenționare industrială. Totuși, o parte din tehnologiile moderne - drones, robotics, sensors, secure software, communications, batteries, computer vision, remote sensing - au aplicații civile și pot crea supply chains și export.

Fiecare proiect este clasificat de la început: defence-specific, dual-use likely sau civilian adapted to defence. Tiered Research Security folosește nivelul minim de clasificare necesar, pentru a nu bloca universitățile și commercialization fără motiv, dar informația sensibilă nu intră în sistemele academice generale.

Defence Innovation Procurement Track permite challenge → prototype → test → operational evaluation → procurement/scale. SME/startup applications sunt proporționale în etapa de inovare, iar stage gates opresc proiectele slabe indiferent de eticheta strategică.

Măsuri-cheie

- Dual-Use Classification și Tiered Research Security.
- Competitive prototype/pilot/field test track înainte de procurement mare.
- SME/startup-friendly: short apps, milestone contracts, proportional security, standard agreements, rapid decision.
- Dual-Use Commercialization Screen pentru civilian markets.
- Cross-Mission Technology Transfer catalogue între AgroIntel/Mine2Value/water/AI/defence.
- Export-Control-by-Design: sanctions, end-user/end-use, licensing, traceability.
- Strategic Defence Technology Portfolio pe domestic capability, NATO/EU demand, spillover, export, suppliers, universities, capital intensity.
- Capability-Based Strategic Procurement: security of supply, interoperability, lifecycle/local maintenance, resilience, tech transfer, strategic stock - nu nationality preference.
- Critical Component Map cu origin/substitution/stockpile/RO/EU alternatives; gaps → Opportunity Platform.
- Defence Innovation Stage Gates.
- Defence IP Annex la model agreements.
- Shared test infrastructure: drone/robotics/sensors/cyber/comms/EMC/environment/autonomy.
- Civil Protection Adoption Screen cu MAI-IGSU.

Responsabilitate, cale juridică și finanțare

Element	Conținut
Proprietar politic / coordonator	Ministerul Apărării pentru capability; Ministerul Economiei/Industriei pentru industrial/commercial; MAI-IGSU pentru civil protection.
Instituții de execuție	MApN, MAI-IGSU, companies/startups, universities, shared test facilities, export-control authorities.
Calea juridică	Defence procurement, classified information, export control/sanctions, EU/NATO interoperability, state aid, IP.
Finanțare	National defence budget, EDF/EIC/EDIP/other EU, industry co-investment; no indefinite subsidy after failed gates.
Ce reutilizăm	Existing defence research/procurement, universities, civil

Element	Conținut
	protection, EU instruments.

Indicatori, riscuri și multiplicatori

Indicatori-cheie	Riscuri principale	Contramăsuri
challenge→prototype time; prototype→field test; operational pass rate; SME share; dual-use licenses/revenue; EU funds; domestic/EU component resilience	subsidy capture; over/under classification; export violations; single-customer firms	stage gates; minimum necessary security; export-control-by-design; civilian/export screen

Legături de multiplicare

- Security need → R&D → product → civilian/defence export → reinvestment.

Secvențiere și poarta de continuare

- 0-100 zile: bază de referință, responsabil, inventar/date, audit juridic și primele proiecte-pilot unde sunt necesare.
- Anul 1: prime rezultate, cost real, blocaje documentate și publicarea indicatorilor.
- Anii 2-4: scalare numai pentru componentele care trec poarta de rezultat și de finanțare.
- Anii 5-10: integrare în funcționarea normală, retragerea structurilor temporare și audit periodic.

Continuarea sau extinderea cere publicarea rezultatului, costului real, sursei de finanțare, efectului asupra gospodăriilor/economiei și compatibilității juridice. Componenta neviabilă se oprește.

Integrarea europeană și condițiile legale

Apărarea conectează proiectele eligibile la SAFE, EDF și EDIP, cu regulile specifice de achiziție comună, origine, control și securitate; SAFE este împrumut, nu grant. Se evită dubla finanțare. Protecția civilă integrează reziliența fizică a entităților critice, pregătirea pentru riscuri multiple, mecanismul UE și mobilitatea militară. Obligațiile NATO sunt urmărite separat de dreptul UE; controlul parlamentar, exporturile și drepturile rămân aplicabile. Cooperarea cu Ucraina și Moldova în securitate, energie, transport și protecție civilă folosește instrumente eligibile și resurse aprobate; sancțiunile UE și controlul exporturilor sunt aplicate de autoritățile competente.

37. Cybersecuritate, Guvernanță Digitală și Protecția Copiilor Online

Un stat digital mai simplu trebuie să fie simultan mai sigur, mai explicabil și mai atent la drepturi.

Conectarea registrelor și automatizarea cresc productivitatea, dar și valoarea țintelor pentru atacatori. România 2035 proiectează cyber resilience împreună cu Statul ca Platformă: zero trust, least privilege, segmentare, logging, disaster recovery, supply-chain security și testare independentă.

Pentru copii, politica online se aliniază cadrului european și principiilor de necessity/proportionality/privacy. Age assurance și parental controls trebuie să reducă expunerea fără a crea o bază de date națională inutilă cu identitatea copiilor.

Platformele au duty of care, transparency și reporting; măsurile intruzive necesită bază legală și evaluarea eficacității. Educația digitală și instrumentele pentru familie completează enforcement-ul.

Măsuri-cheie

- National cyber reference architecture și common security services prin STS/competent cyber bodies.
- Zero-trust, IAM, segmentation, immutable logs, DR, incident exercises, supply-chain requirements.
- Independent penetration testing și resilience testing pentru shared platforms.
- Child online safety: age assurance proportională, parental controls, reporting, platform transparency/duty of care aligned EU.
- Digital literacy in schools/parents și confidential reporting routes.
- AI decisions: transparency/human review/appeal.
- Critical infrastructure cyber and sector exercises.

Responsabilitate, cale juridică și finanțare

Element	Conținut
Proprietar politic / coordonator	Instituțiile naționale competente de securitate cibernetică / STS pentru infrastructura proprie și shared technical enablement; sector ministries pentru service ownership; Education/child authorities pentru online safety.
Instituții de execuție	STS/DNSC-like competent structures, ADR, ministries, schools, platforms subject to law, operators critical infrastructure.
Calea juridică	NIS2/cyber, GDPR, DSA and child protection, constitutional privacy/free expression.
Finanțare	Digital Europe/cohesion/CEF/cyber budgets and operator obligations.
Ce reutilizăm	Existing cyber institutions, EU frameworks, government cloud/security programmes.

Indicatori, riscuri și multiplicatori

Indicatori-cheie	Riscuri principale	Contramăsuri
critical incidents; MTTD/MTTR; recovery test success; privileged access violations; child safety reporting/outcomes; appeal/reversal AI decisions	central attack surface; privacy overreach; security as pretext for censorship	federated segmentation; data minimization; judicial/parliamentary oversight and due process

Legături de multiplicare

- Secure shared infrastructure makes AI/once-only/opportunity platform viable.

Secvențiere și poarta de continuare

- 0-100 zile: bază de referință, responsabil, inventar/date, audit juridic și primele proiecte-pilot unde sunt necesare.
- Anul 1: prime rezultate, cost real, blocaje documentate și publicarea indicatorilor.
- Anii 2-4: scalare numai pentru componentele care trec poarta de rezultat și de finanțare.
- Anii 5-10: integrare în funcționarea normală, retragerea structurilor temporare și audit periodic.

Continuarea sau extinderea cere publicarea rezultatului, costului real, sursei de finanțare, efectului asupra gospodăriilor/economiei și compatibilității juridice. Componenta neviabilă se oprește.

Integrarea europeană și condițiile legale

DNSC și autoritățile competente verifică NIS2, CER și obligațiile sectoriale, distinct de rolul tehnic STS. Produsele digitale verifică Cyber Resilience Act, inclusiv raportarea aplicabilă din 11 septembrie 2026. AI respectă calendarul legal actualizat, clasificarea, evaluarea impactului și transparența. DSA, protecția consumatorilor și drepturile copilului susțin siguranța online prin măsuri proporționale; securitatea nu autorizează supraveghere generalizată sau scor social de stat.

38. Reformă Democratică Durabilă și Instituții Greu de Întors

Reforma trebuie să poată supraviețui guvernului care a adoptat-o fără să înghețe democrația sau să protejeze o majoritate temporară.

Durabilitatea se obține prin transparență, reguli, date și cost politic al rollback-ului, nu prin scoaterea politicii din democrație. România 2035 păstrează rolurile Parlamentului, instanțelor, Consiliului Fiscal, Curții de Conturi și autorităților independente.

Reforma dimensiunii/reprezentării parlamentare nu folosește o singură regulă simplistă. Senatul și Camera Deputaților primesc reguli distincte, verificate juridic, care protejează proporționalitatea, minoritățile, diaspora și un minim funcțional al circumscripțiilor. Niciun mandat în curs nu este întrerupt.

Guvernul publică governing compact, misiuni, owners, termene, costuri și orice abatere materială. Temporary mission teams au sunset, iar professional civil service și meritul reduc dependența de ciclul politic.

Măsuri-cheie

- Governing compact public cu misiuni, owners, fiscal envelope, conflict-resolution, reporting.
- Chamber-specific parliamentary representation reform după census/independent legal design.
- Minority/diaspora/constituency safeguards și no mid-term mandate interruption.
- Sunset pentru mission teams și schemes temporare.
- Public reasons/cost/legal basis pentru material departure.
- Anti-rollback: mandatory transparency, independent review, data continuity, but democratic amendment remains possible.
- Senior appointment competence/integrity/conflict disclosures required by law and remedies.

Acordul coaliției și repartizarea ministerelor

În cazul adoptării programului România 2035, partidele care acceptă implementarea și susținerea sa pot constitui o coaliție pentru aplicarea reformelor convenite. Acordul public al coaliției stabilește responsabilitățile fiecărui partid, calendarul de implementare și sprijinul politic necesar, în limitele cadrului fiscal comun.

Ministerele responsabile de componentele programului sunt atribuite partidelor ale căror priorități de politici publice se potrivesc cel mai bine cu acele componente. Atribuirea este condiționată de angajamentul explicit al partidului de a implementa reformele din portofoliul său și de a susține programul comun. Compatibilitatea priorităților și capacitatea de implementare sunt motivate în acordul public.

Portofoliile rămase, precum și cele pentru care există mai multe propuneri de atribuire, sunt decise de coaliție prin consiliul său, pe baza nominalizărilor înaintate de partidele participante. Lista rezultată este convenită cu candidatul la funcția de prim-ministru și urmează procedurile constituționale de învestire.

Fiecare partid participant dispune de cinci locuri în Consiliul coaliției și își desemnează reprezentanții. Reprezentarea în acest consiliu este egală între partide. Regulile de vot, cvorumul și procedura de soluționare a blocajelor sunt stabilite în acordul coaliției înainte de asumarea guvernării.

Partidele propun candidați pentru funcțiile ministeriale pe baza competenței, integrității și declarării conflictelor de interese. Fiecare candidat acceptă un mandat de implementare cu rezultate, termene, indicatori și resurse aprobate. Acordul public indică pentru fiecare minister partidul care a propus titularul și componentele programului pentru care acesta răspunde.

Consiliul coaliției coordonează angajamentele politice, urmărește implementarea programului și soluționează divergențele dintre parteneri. Conducerea Guvernului și coordonarea miniștrilor rămân în atribuțiile prim-ministrului; învestirea, numirea și răspunderea Guvernului urmează Constituția. Consiliul nu exercită competențe administrative proprii și nu înlocuiește instituțiile statului. Angajamentele de susținere parlamentară sunt politice, cu respectarea mandatului reprezentativ.

Temei constituțional: Constituția României, art. 69, 85, 103, 107 și 109. Acordul coaliției este publicat împreună cu repartizarea portofoliilor și mandatele de implementare.

Responsabilitate, cale juridică și finanțare

Element	Conținut
Proprietar politic / coordonator	Guvern/Parlament pentru political compact and laws; independent bodies in own remit.
Instituții de execuție	Parliament, SGG, PM Delivery, electoral authorities, Justice/constitutional procedures as applicable.
Calea juridică	Constitution, electoral law, minority rights, ECHR/EU, parliamentary procedure.
Finanțare	Primarily institutional process; elections/IT within existing budgets.
Ce reutilizăm	Parliamentary/electoral institutions, census, oversight bodies.

Indicatori, riscuri și multiplicatori

Indicatori-cheie	Riscuri principale	Contramăsuri
mission milestone publication; material departures disclosed; temporary structures sunset; parliamentary oversight hearings; public trust/service delivery metrics	entrenchment for partisan gain; over-centralization PM; reform by headline	independent legal design; distributed accountability; constitutional/democratic process

Legături de multiplicare

- Institutional durability preserves gains from all other systems across electoral cycles.

Secvențiere și poarta de continuare

- Înainte de învestire: acordul coaliției, cinci locuri în consiliu pentru fiecare partid, portofolii convenite, nominalizări și mandate de implementare publice.
- 0-100 zile: bază de referință, responsabil, inventar/date, audit juridic și primele proiecte-pilot unde sunt necesare.
- Anul 1: prime rezultate, cost real, blocaje documentate și publicarea indicatorilor.
- Anii 2-4: scalare numai pentru componentele care trec poarta de rezultat și de finanțare.
- Anii 5-10: integrare în funcționarea normală, retragerea structurilor temporare și audit periodic.

Continuarea sau extinderea cere publicarea rezultatului, costului real, sursei de finanțare, efectului asupra gospodăriilor/economiei și compatibilității juridice. Componenta neviabilă se oprește.

Integrarea europeană și condițiile legale

Consiliul coaliției coordonează exclusiv politic. Acordul său nu poate impune mandat parlamentar, numi direct miniștri sau controla autorități independente. Reforma democratică include independența editorială și guvernanța legală a mass-mediei publice, transparența proprietății și a publicității de stat conform EMFA, protecții anti-SLAPP și participarea societății civile. Acreditarea instituțiilor de drepturi ale omului se urmărește conform Principiilor de la Paris, cu independență reală.

39. Conectivitate Națională: Rutier, Feroviar, Portuar, Aeroportuar și Aviație Generală

Rețelele strategice sunt evaluate ca un sistem logistic: coridor complet, first usable service și cost de ciclu de viață.

Competitivitatea României depinde de terminarea verigilor lipsă și de conectarea modurilor. O autostradă care se termină înainte de nodul logistic sau o cale ferată modernizată fără terminal eficient livrează doar o parte din valoarea investiției. România 2035 măsoară coridorul complet și data primului serviciu utilizabil.

Constanța este tratată ca sistem port-feroviar-rutier-digital-energie, nu ca investiție izolată. Electrificarea și signaling-ul feroviar, conectivitatea rurală și accesul la aeroporturi sunt prioritizate după trafic, valoare economică, reziliență și rol TEN-T.

Aviația generală și aerocluburile sunt recunoscute pentru formare, business connectivity, urgențe și pipeline de competențe. Reforma lor urmărește acces și tarife/proceduri predictibile, fără a slăbi autoritatea operațională și standardele de siguranță.

Măsuri-cheie

- Public corridor delivery dashboard cu first usable service, nu doar % lucrări.
- Finalizarea missing links rutier/feroviar și modernizare electrificare/signaling după gates.
- Constanța: port capacity, rail/road hinterland, digital logistics, storage și energy integration.
- Aeroporturi integrate cu transport metropolitan/regional și surface access.
- General aviation/aeroclub framework: utilizare transparentă a infrastructurii, training pipeline, PPR/fees predictibile, emergency/business use, safety priority.
- Supplier performance history și lawful performance provisions/penalties.
- Lifecycle maintenance funding inclus înainte de commissioning.

Responsabilitate, cale juridică și finanțare

Element	Conținut
Proprietar politic / coordonator	Ministerul Transporturilor; operatorii/administratorii modali în responsabilitatea lor.
Instituții de execuție	CNAIR, CFR entities, CNAPM, aeroporturi, Aeroclubul României/CAA competences, UAT și utilities.
Calea juridică	TEN-T, transport modal, safety, procurement, environment, public service and airport/aviation rules.
Finanțare	Program Transport, CEF/TEN-T, Cohesion, EIB/EBRD, private concessions where bankable, national cofinance.
Ce reutilizăm	Existing strategic projects and corridors; no parallel master plans where approved projects exist.

Indicatori, riscuri și multiplicatori

Indicatori-cheie	Riscuri principale	Contramăsuri
corridor travel/freight time; rail	megaproject bias; maintenance neglected;	Capital Productivity Gate; lifecycle budget;

Indicatori-cheie	Riscuri principale	Contramăsuri
speed/reliability; Constanța throughput/dwell; first usable service date; project cost/schedule; GA training/use/access metrics	mode-by-mode optimization	corridor-level appraisal

Legături de multiplicare

- Transport expands housing/labour markets, agriculture logistics, tourism and industrial exports.

Secvențiere și poarta de continuare

- 0-100 zile: bază de referință, responsabil, inventar/date, audit juridic și primele proiecte-pilot unde sunt necesare.
- Anul 1: prime rezultate, cost real, blocaje documentate și publicarea indicatorilor.
- Anii 2-4: scalare numai pentru componentele care trec poarta de rezultat și de finanțare.
- Anii 5-10: integrare în funcționarea normală, retragerea structurilor temporare și audit periodic.

Continuarea sau extinderea cere publicarea rezultatului, costului real, sursei de finanțare, efectului asupra gospodăriilor/economiei și compatibilității juridice. Componenta neviabilă se oprește.

Integrarea europeană și condițiile legale

Conectivitatea urmează TEN-T și standardele de siguranță și interoperabilitate aplicabile, inclusiv feroviar, porturi, aviație și drepturile pasagerilor. Prioritatea merge la legături mature cu valoare economică, acces rural și transfrontalier, întreținere și reziliență climatică. Aviația generală respectă competențele AACR/EASA, spațiul aerian și protecția mediului; finanțarea aeroportuară trece testul de ajutor de stat și cerere.

40. Mediu, Deșeuri, Apă Urbană și Economie Circulară

Curățarea țării trebuie să reducă și costul viitor: colectare funcțională, repair/reuse, apă fără pierderi și material recuperat.

România Curată nu poate fi doar o campanie. Deșeurile, dumping-ul, pierderile de apă, drenajul și infrastructura degradată cer operare zilnică și investiții coordonate. Public Realm Service Standards și enforcement-ul sunt completate de infrastructură legală de colectare și reciclare.

Repair/reuse precede disposal acolo unde lifecycle economics justifică, iar Extended Producer Responsibility este folosită pentru fluxurile unde cadrul există. România Recuperează oferă cerere și pipeline pentru industria reciclării, inclusiv pentru metal și viitorul val de echipamente PV.

Apa/canal/stormwater se coordonează cu Build Once, astfel încât reabilitarea conductei și refacerea străzii să nu fie proiecte separate. Reducerea pierderilor prin metering, pressure management și rehab este evaluată înainte de extinderea supply.

Măsuri-cheie

- Predictable enforcement pentru illegal dumping + convenient lawful disposal.
- Waste traceability și construction waste controls; sensors/cameras unde lawful și proportionate.
- Repair/reuse before disposal; EPR enforcement și market development pentru recycled materials.
- Water loss reduction: metering, pressure, leak detection, prioritized rehab.
- Water/sewer/stormwater integrated with Build Once and urban resilience.
- PV/electronics/battery end-of-life R&D și processing opportunities.
- Circular material gaps publicate pe Opportunity Platform.

Responsabilitate, cale juridică și finanțare

Element	Conținut
Proprietar politic / coordonator	Ministerul Mediului / Apele Române; UAT/operatori pentru salubritate/apă.
Instituții de execuție	Environmental agencies, UAT, water/waste operators, producers/EPR organizations, recyclers.
Calea juridică	EU waste/water/nature/EIA, national waste/water laws, EPR, municipal services, GDPR for enforcement tech.
Finanțare	Cohesion/environment/LIFE, utility tariffs/investment plans, EPR/private recycling capital.
Ce reutilizăm	Existing waste/water operators, EPR systems, România Recuperează, Build Once.

Indicatori, riscuri și multiplicatori

Indicatori-cheie	Riscuri principale	Contramăsuri
illegal dumping recurrence; collection/recycling; water losses; repair/reuse rate; material recovered; lifecycle cost; service standard compliance	cleanup without prevention; recycling capacity mismatch; utility tariff shock	enforcement + legal disposal; multi-year material pipeline; phased investment/social protection

Legături de multiplicare

- Circular materials can supply manufacturing; cleaner gateways boost tourism; leak reduction protects Water Security.

Secvențiere și poarta de continuare

- 0-100 zile: bază de referință, responsabil, inventar/date, audit juridic și primele proiecte-pilot unde sunt necesare.
- Anul 1: prime rezultate, cost real, blocaje documentate și publicarea indicatorilor.
- Anii 2-4: scalare numai pentru componentele care trec poarta de rezultat și de finanțare.
- Anii 5-10: integrare în funcționarea normală, retragerea structurilor temporare și audit periodic.

Continuarea sau extinderea cere publicarea rezultatului, costului real, sursei de finanțare, efectului asupra gospodăriilor/economiei și compatibilității juridice. Componenta neviabilă se oprește.

Integrarea europeană și condițiile legale

Capitolul include explicit aerul, emisiile industriale, zgomotul, substanțele chimice, accidentele majore, natura și pădurile, alături de deșeuri și apă. MMAP publică inventarul termenelor și infringementurilor cu dovadă pentru închidere; recomandarea EIR nu este confundată cu actul obligatoriu. Colectarea separată, reciclarea, depozitarea, răspunderea producătorului și ambalajele au ținte și costuri pe flux, cu monitorizare și enforcement legal. Renovarea și încălzirea curată reduc concomitent facturile și poluarea.

41. Industrie cu Valoare Adăugată, Clustere și Scaleup European

România urmărește produsul, IP-ul, furnizorul local și exportul - nu doar hala și numărul brut de locuri de muncă.

Atragerea investiției este mai valoroasă când România păstrează etape mai multe din lanț: engineering, components, software, systems integration, service, IP și headquarters functions. Opportunity Platform, Energy-Ready Geography și Skills Demand permit o ofertă industrială bazată pe date.

Clusterele prioritare sunt evaluate periodic, nu fixate politic: semiconductors/electronics, robotics, aerospace, cybersecurity, biotechnology/health tech, advanced manufacturing, energy/storage și dual-use sunt exemple care trebuie să treacă testul capability, market, EU/NATO demand, universities, supplier depth și capital intensity.

Scaleup European folosește dreptul și instrumentele UE pentru ca firmele românești să crească fără mutarea sediului. Orice viitor cadru opțional european de tip 28th Regime este pregătit prin coordination existing ministries, standard templates și interoperable filings, nu prin inventarea prematură a unei agenții noi.

Măsuri-cheie

- Sector portfolio reviewed by evidence: productivity, wages, exports, private capital, strategic value.
- Supplier-development and Critical Component/industrial gap mapping.
- University-industry translation și shared research/test infrastructure.
- Energy/site/workforce packets pe Opportunity Platform.
- Scaleup Fast Lane prin existing Economy/Justice/Finance/Labour/ADR coordination.
- EIB/EIF/InvestEU, guarantees and private equity before grant where commercial.
- Outcome-based support: additionality, headquarters/jobs/investment/export retained.

Responsabilitate, cale juridică și finanțare

Element	Conținut
Proprietar politic / coordonator	Ministerul Economiei/Industriei, în coordonare cu Energie, Educație/Cercetare, Muncă și Finanțe.
Instituții de execuție	Investment promotion structures, regional agencies, universities, clusters, EIB/EIF partners.
Calea juridică	State aid, competition, company law, foreign investment screening, export control where relevant.
Finanțare	Private capital, InvestEU/EIB/EIF, regional/strategic EU funds, targeted state aid only with additionality.
Ce reutilizăm	Smart specialization, regional programmes, export agencies, research infrastructure.

Indicatori, riscuri și multiplicatori

Indicatori-cheie	Riscuri principale	Contramăsuri
value added/job; wages; exports; local supplier spend; IP/product ownership; private leverage; scaleups retained	subsidy bidding wars; low-value assembly only; political sector picking	Value-per-MW/additionality gates; supplier/IP KPIs; portfolio review/sunset

Legături de multiplicare

- Energy + R&D + skills + brownfields become a unified investment proposition.

Secvențiere și poarta de continuare

- 0-100 zile: bază de referință, responsabil, inventar/date, audit juridic și primele proiecte-pilot unde sunt necesare.
- Anul 1: prime rezultate, cost real, blocaje documentate și publicarea indicatorilor.
- Anii 2-4: scalare numai pentru componentele care trec poarta de rezultat și de finanțare.
- Anii 5-10: integrare în funcționarea normală, retragerea structurilor temporare și audit periodic.

Continuarea sau extinderea cere publicarea rezultatului, costului real, sursei de finanțare, efectului asupra gospodăriilor/economiei și compatibilității juridice. Componenta neviabilă se oprește.

Integrarea europeană și condițiile legale

Clusterele folosesc standarde europene, eficiență materială și energetică, decarbonizare și capacitate de export. CRMA/NZIA, CBAM și regulile produselor se verifică după activitate; statusul fiecărui instrument de simplificare și al regimurilor societare propuse este urmărit separat. Capitalul privat și instrumentele financiare sunt mobilizate cu risc transparent; proiectul nu presupune granturi, cote de cumpărare națională sau protecție comercială nelegală.

Anexa A - Harta celor 60 de transferuri inter-sistem

Fiecare transfer are un proprietar unic, un trigger, un destinatar și un KPI. PM Delivery Office menține registrul și escaladează blocajele, fără a executa sarcina sectorială. Principiul este: vizibilitate centrală, responsabilitate distribuită.

#	Transfer	Owner	Trigger	Destinatar	KPI
1	Public need/asset → Opportunity Platform	PM Delivery Office	Ministry/UAT study identifies actionable need, asset, shortage or investable opportunity above threshold	Romania 2035 Opportunity Platform	% qualifying opportunities registered within SLA; % with complete/verified data
2	Opportunity → EU funding screen	MIPE / EU Funds function	Opportunity reaches validated/feasibility status	EU Funds Liaison Network	% opportunities screened; days to screen; € EU funding identified/mobilised
3	Opportunity → permit/preparation support	MDLPA	Opportunity moves toward an actual project	County shared services / UAT / competent permitting authorities	Median validation-to-permit-ready time; % complete first submission
4	Small opportunities → investable portfolio	PM Delivery Office	Multiple similar opportunities below efficient investment size	Opportunity Platform Portfolio Builder	€ opportunities bundled; % portfolios financed vs standalone
5	Confirmed investment → skills demand	Ministry of Labour / ANOFM	Project reaches financing/implementation or credible hiring commitment	National Skills Demand Engine	% major investments with skills forecast within 30 days
6	Skills demand → education/training capacity	Ministry of Education & Research	Regional/occupational shortage crosses defined threshold	VET schools, universities, adult training	Training seats created vs shortage; placement rate
7	Skills demand → short-term workforce activation	ANOFM	Employer demand exceeds local qualified supply	Retraining, job matching, mobility support	Vacancy-fill time; % trainees employed in target occupation
8	Diaspora returnee → jobs/investment/research matching	Ministry of Labour / ANOFM	Returnee completes skills/CV/location profile	Opportunity Platform + employers + universities	% returnees receiving qualified matches; placement/startup/research rate
9	Embassy return case → domestic reintegration	Ministry of Foreign Affairs	Return/reintegration case opened abroad	Labour, Education, Interior, Health, local authorities	% cases transferred without duplicate submission; case completion time
10	Childcare shortage → service opportunity	Family/Education early-childhood function	Capacity map shows verified shortage	Opportunity Platform / municipality / providers	Shortage-to-listing time; new places; labour-hours unlocked
11	Elder-care shortage → service opportunity	Ministry of Labour / social services	Elder-care map identifies inadequate capacity	Opportunity Platform / local authorities / licensed providers	Additional care capacity; unpaid-care hours displaced; work hours preserved
12	Growth-area population → childcare/school/health trigger	MDLPA	Population/projected population crosses service threshold	Education, Health, Labour, UAT	% capacity reviews on time; service capacity by occupancy milestone
13	Transport investment → housing-supply response	MDLPA	Major accessibility investment changes node catchment	Local planning authorities / metropolitan compact	Permitted housing capacity vs forecast; Housing+Mobility affordability
14	New growth area → employment/commercial opportunities	MDLPA	Growth Readiness A/B and projected population crosses threshold	Opportunity Platform	Commercial/service opportunities listed before shortage
15	Metro growth → transport-service response	Ministry of Transport + metropolitan/UAT	Jobs-reachable model shows binding mobility constraint	Transport operators / infrastructure managers	Additional jobs reachable within 45/60 min per leu
16	AgroIntel finding → value-chain opportunity	MADR	Gap in storage, processing, logistics, machinery, cooperative capacity	Opportunity Platform	% material gaps converted; investment mobilised

#	Transfer	Owner	Trigger	Destinatar	KPI
17	AgroIntel → water screen	MADR	Crop/value-chain proposal requires significant new water	Environment/Water authority	% screened; value added/m³; unsustainable projects avoided
18	Agricultural demand signal → producer/processor opportunity	MADR	Demand Observatory finds persistent unmet demand/import dependence	Cooperatives, investors, Opportunity Platform	Domestic supply response; losses/import gap reduced where economic
19	Farm succession need → entry marketplace	MADR	Farmer voluntarily registers succession/lease/partnership intention	Farm Succession & Entry Marketplace	Matches completed; hectares/businesses transferred/leased
20	Grid capacity → investable industrial geography	Ministry of Energy	Transelectrica/DSO verified capacity or planned upgrade becomes available	Opportunity Platform	% industrial sites with verified MW data; MW matched to productive projects
21	Large load request → strategic electricity screen	Ministry of Energy	Large connection request above threshold	ANRE / Transelectrica / DSO	Value-per-MW assessment; connection decision time
22	Grid reservation → maturity enforcement	ANRE	Project misses financing/permitting/commitment milestone	Transelectrica/DSO	MW released from stalled reservations; queue maturity rate
23	National demand forecast → grid plan	Ministry of Energy	Annual Electricity Demand & Industrial Growth Model update	Transelectrica / DSOs / ANRE	Grid plan aligned to common demand scenario; forecast error
24	Mine2Value candidate → technical industrial/data-centre screen	Economy/Industry function	Mine/site enters candidate inventory	Energy, Environment, telecom, local authority, universities	% candidates fully screened; sites investment-ready
25	Mine2Value site → investment opportunity	Economy/Industry function	Site passes technical/economic screen	Opportunity Platform	Days classification-to-listing; investor engagement; capital mobilised
26	Obsolete public asset → classification	Asset-owning ministry/institution	Asset exceeds inactivity/under-utilisation threshold	România Recuperează registry	% eligible assets classified on time; share unjustified
27	Recoverable/redevelopable asset → Opportunity Platform	Asset-owning institution	Asset classified for redevelopment/concession/sale	Opportunity Platform	% eligible assets published with Site Ready File
28	Asset → strategic/heritage/environmental screen	Asset owner	Disposal/recovery classification proposed	Transport/Energy/Defence/Culture/Environment as applicable	% disposals cleared; post-sale strategic conflicts
29	Contaminated brownfield → EU remediation screen	MIPE function	Environmental liability established and public remediation may be needed	EU Funds Liaison + environmental authority	% qualifying sites screened; EU share of remediation
30	Asset monetisation → R&D reinvestment	Ministry of Finance	Net monetisation proceeds certified	Ring-fenced national research fund	% net proceeds transferred within SLA; RON reinvested in R&D
31	Asset recovery → public-value reporting	Asset owner	Sale/recycling/concession/remediation completed	Public Value Ledger	100% major transactions linked to proceeds + redevelopment/R&D outcome
32	National problem → Applied Research Mission	Ministry of Education & Research	Government/industry/public body publishes validated Research Challenge	Universities/research institutes	Challenge-to-call/project time; number/quality of teams
33	Research mission → interdisciplinary project teams	Participating university rectorate	Mission award/project approval	Faculties / Bachelor-Master-PhD teams	% projects genuinely involving ≥2 domains; quality/completion
34	Advanced project → leadership practice	Participating university	Master/PhD student enters project phase	Vertical student teams	% completing leadership role; 360° scores
35	Research result → commercialization classification	University / shared TTO network	Stage-gate after prototype/result	Research-to-Market Pipeline	% projects classified within SLA; % promising progressing
36	Successful research → IP/licensing/spinout	University	Result reaches transfer candidate stage	Shared TTO network/private market	Licensing/spinout rate; net proceeds; time-to-deal
37	Commercialized IP → 60/40 distribution	University + Ministry of Finance	Net commercial proceeds received	National research fund / university	Correct distribution within SLA; statutory inventor payments before residual allocation; researcher/student awards
38	Commercial success → tuition/researcher reward	University	Genuine commercialization transaction closes	Qualifying student/research contributors	% eligible participants rewarded; disputes/appeals

#	Transfer	Owner	Trigger	Destinatar	KPI
39	Research capability/equipment → industry access	Ministry of Education & Research	Public lab/equipment has verified external capacity	Research Capability layer / companies	Utilisation rate; external projects; avoided duplicate capex
40	Defence/security need → R&D challenge	Ministry of National Defence	Capability gap or validated future need	Applied Research Missions / industry	Challenge-to-prototype time; % reaching operational test
41	Defence prototype → innovation procurement	Ministry of National Defence	Prototype passes technical stage gate	Defence Innovation Procurement Track	Prototype-to-field-test time; % pilots meeting objectives
42	Defence technology → civilian-market screen	Economy/Industry function	Defence R&D reaches validated prototype	TTO/industry/civil-protection	% dual-use candidates assessed; civilian licences/revenues
43	Civil technology → defence/civil-protection screen	MApN / MAI-IGSU by use case	Mission catalogue flags potentially relevant technology	Defence/civil protection	Cross-mission technologies field-tested/adopted
44	Critical component gap → industrial opportunity	Economy/Industry function	Critical Component Map identifies dependency risk	Opportunity Platform	Strategic gaps listed; domestic/EU alternative suppliers established
45	Tourism/heritage degradation → recovery opportunity	Local authority / certified DMO	Gateway/route assessment identifies site/service gap	Opportunity Platform + asset owner	% validated opportunities listed; identification-to-action time
46	Recovered heritage/public asset → adaptive reuse	Asset owner / local authority	Heritage screen + viable business case passed	Opportunity Platform / concession	Reuse rate; private capital; operator sustainability
47	Tourism demand → local food opportunity	MADR + DMO	Destination portfolio identifies food/gastronomy gap	Farm-to-Shelf/coops/ Opportunity Platform	Local supplier participation; visitor spend retained locally
48	Tourism site → EU funding screen	MIPE function	Validated public heritage/public-realm project	EU Funds Liaison	EU contribution secured; national co-financing leverage
49	Public administrative burden → redesign candidate	SGG / ADR function	Process Inventory ranks workflow above burden threshold	Competent ministry/shared services	High-burden process entering redesign within SLA
50	Process redesign → shared service/digital automation	Responsible ministry	Eliminate/Simplify/ Standardize/Share review completed	Shared Services / ADR / STS	Processing-time; documents eliminated; cost/transaction
51	Digital replacement → legacy retirement	Responsible ministry	New system reaches stable production	ADR/STS oversight / Finance	% legacy retired; duplicate entry eliminated
52	Automation → certified productivity gain	Ministry of Finance	Transformation shows recurring released cost/time	Fiscal Lock / budget process	Verified recurring savings; hours redeployed; service KPI
53	Procurement/shared-service anomaly → audit feedback	Central Government Audit Task Force	Analytics/audit identifies abnormal cost/process	Responsible ministry / Process Inventory	Corrective-action closure; recurrence reduction
54	Major law/Cabinet measure → Fiscal Lock	Ministry of Finance	Proposal enters formal approval	Fiscal Council + Cabinet/Parliament	% major measures with Fiscal Compliance Certificate
55	Fiscal Lock analysis → independent review	Fiscal Council	Fiscal Compliance Certificate generated	Cabinet/Parliament/public	% opinions published before decision; explicit overrides
56	Forecast saving → certified saving	Ministry of Finance	Claimed efficiency/compliance gain reaches measurement period	Budget process	Forecast-vs-certified gap; permanent commitments backed by certified savings
57	EU-funded project → post-EU sustainability check	MIPE + Ministry of Finance	Project approaches approval	Sponsoring ministry/UAT	% with lifecycle operating-cost funding identified
58	Major investment → Capital Productivity Gate	Ministry of Finance	Public capital project exceeds threshold	PM Delivery Office / Cabinet	% projects with alternatives/lifecycle/benefit assessment; ex-post realization
59	Salary modifier → justification/revalidation	Ministry of Labour + Ministry of Finance	National modifier review cycle / role change	Employing public institution	% modifiers role-validated; spend/payroll; unsupported supplements removed
60	Validated savings/revenue → fiscal resilience framework	Ministry of Finance	Annual budget/medium-term update	Government/Parliament/ public	Structural deficit path; interest/revenue; debt-risk; Fiscal Lock compliance

Anexa B - Reguli comune de finanțare, drepturi și continuare

- Fiscal Lock: permanent spending numai din permanent funding/structural verified savings/revenue sau reformă cu expiry.
- EU Funding Screen pentru investițiile materiale; dacă finanțarea eligibilă nu este urmărită, motivul se publică.
- Capitalul privat și instrumentele financiare preced grantul pentru investiții comerciale; grantul este justificat de public good, vulnerability sau market failure.
- AI și automatizarea nu înlocuiesc human accountability în decizii juridice; audit logs și appeal rămân obligatorii.
- Stage gates se aplică proiectelor de investiții, research, growth areas, defence innovation și asset redevelopment.
- Publicarea KPI-urilor nu justifică divulgarea datelor personale, secretelor comerciale sau informațiilor clasificate.
- La fiecare 6 luni, PM Delivery și proprietarii sectoriali publică handoff completion și funnels; anual, Fiscal Credibility și Expenditure Productivity Reviews sunt actualizate.

Anexa C Obligații europene și calendar

Inventar inițial de domenii pentru verificare la 30 septembrie 2026. Acesta nu declară îndeplinită transpunerea sau închise dosarele României. Registrul operațional extinde fiecare rând la act, articol, status, responsabil, termen legal, remediere, cost și probă verificabilă. Ministerul sectorial validează detaliul; MIPE coordonează angajamentele de finanțare și MJ verifică instrumentul juridic.

Domeniu și capitole	Statut	Responsabil și bază	Termen și acțiune
Fiscal / EDP 6, 7, 9	Obligație legală	MF Consiliul 8.07.2025; Regulamentul 2024/1263	2027–2030: 4,6%; 4,4%; 4,2%; 4,0% cheltuieli nete
PNRR / RRF 5 și toate finanțările	Lege și condiții de finanțare	MIPE / ministere Regulamentul 2021/241 și decizia RO actuală	31.08.2026 jaloane; verificare închidere și nereversare
Semestru european 6, 7, 19, 27, 13–17, 21	Recomandare	MF / coordonatori Recomandarea C/2026/3936 din 10.07.2026	Recomandări; plan de răspuns și raportare
Identitate și servicii digitale 3, 4, 16	Obligație legală	ADR / SGG eIDAS 2024/1183; SDG; Interoperable Europe	Portofel UE până la sfârșit 2026; restul pe act
AI 3, 8, 17, 21, 37	Obligație legală	Autorități competente AI Act și modificările Omnibus în vigoare	Transparență 2.08.2026; Anexa III 2.12.2027; Anexa I 2.08.2028
Cyber și reziliență fizică 3, 36, 37	Obligație legală	DNSC / MAI / sectoare NIS2; CER; CRA 2024/2847; DORA în domeniul său	CRA raportare 11.09.2026; obligații principale 11.12.2027
Date și servicii online 3, 10, 17, 21, 37	Obligație legală	ANSPDCP / autorități GDPR; DSA; norme consumatori	Continuu; evaluare înaintea accesului sau achiziției
Clădiri și solar	Obligație	MDLPA / Energie	Transpunere EPBD 29.05.2026; plan

Domeniu și capitole	Statut	Responsabil și bază	Termen și acțiune
23, 24, 26	legală	EPBD 2024/1275; RED III	final renovare 31.12.2026; solar etapizat
Energie și climă 27, 28, 29, 41	Obligație legală	Energie / MMAP PNIESC; ESR; LULUCF; RED; EED; metan	Ținte naționale și raportare pe act; tranziție justă
ETS2 și protecție socială 9, 24, 25, 28	Obligație legală	MMAP / MIPE / MF ETS modificat; Regulamentul SCF 2023/955	ETS2 operațional 2028; plan și cofinanțare SCF de verificat
Apă 30, 32, 40	Obligație legală	MMAP / operatori Water Framework; Drinking Water; Floods; Wastewater	Termene specifice, inclusiv obligații scadente; fără amânare prin studiu
Natură și păduri 29, 30, 32, 34, 40	Obligație legală	MMAP / MADR Habitate; Păsări; Natura 2000; NRR 2024/1991	Proiect plan restaurare 1.09.2026; verificare depunere și remediere
Trasabilitate EUDR 30, 31, 40	Obligație legală	MMAP / Vamă / MADR EUDR 2023/1115 și modificări aplicabile	30.12.2026 / 30.06.2027 după operator; produse noi 30.12.2027
Aer și industrie 28, 29, 34, 40, 41	Obligație legală	MMAP / autorități Air Quality; NEC; IED; Seveso; REACH; zgomot	Standarde actuale plus transpuneri și etape viitoare de validat
Deșeuri și circularitate 31, 34, 40, 41	Obligație legală	MMAP / UAT / producători Waste Framework; Landfill; PPWR; fluxuri specifice	Ținte și derogări legale pe flux; costuri operare și enforcement
Agricultură și alimente 30, 31	Obligație legală	MADR / ANSVSA PAC RO; nitrați; pesticide; alimente; animale; UTP	Calendar PAC și obligații continue pe activitate
Transport 24, 25, 31, 39	Obligație legală	Transport / UAT TEN-T 2024/1679; AFIR; siguranță; pasageri	Coridoare și standarde pe etapă, tip de rețea și mod
Muncă și accesibilitate 7, 13–18, 22–24	Obligație legală	Muncă / Educație Egalitate; transparență salarială; muncă–viață; accesibilitate	Transpuneri și obligații după act și operator
Copii și incluziune 13–17, 21, 23	Lege și recomandări	Muncă / Educație / MS Garanția pentru copii; Pilon social; acces și nediscriminare	Recomandări distincte de drepturi obligatorii; rezultate costate
Sănătate 21	Lege și recomandări	MS / CNAS EHDS 2025/327; îngrijire transfrontalieră; dispozitive; One Health	EHDS aplicare 2027; faze majore 2029 și 2031

Domeniu și capitole	Statut	Responsabil și bază	Termen și acțiune
Migrație și frontieră 16, 36	Obligație legală	MAI / IGI Pactul migrație și azil; Schengen; drepturi fundamentale	Pact aplicabil din 12.06.2026; implementare și capacitate
Stat de drept și mass-media 35, 38	Lege și recomandări	MJ / Parlament / autorități Raport 2026; EMFA; anti-SLAPP; avertizori	Separare recomandări de obligații legale și dosare în curs
Achiziții și ajutor de stat Toate schemele	Obligație legală	MF / autorități / CC TFUE 107–109; directive achiziții; regulamente ajutor	Înainte de lansare/contract/plată; notificare sau exceptare validă
Vamă și comerț 11, 12, 31, 41	Obligație legală	Vamă / ANAF / Economie Union Customs Code; CBAM; sancțiuni; AML	CBAM definitiv 1.01.2026; obligații după produs și prag
Industrie și apărare 19, 29, 36, 41	Lege și condiții de finanțare	Economie / Apărare CRMA; NZIA; SAFE; EDF; EDIP; export control	Eligibilitate și termene pe instrument; SAFE cu datorie
Uniune economică și euro 6, 41	Obligație legală	MF / BNR Tratate și criterii de convergență; piață unică	Pregătire legală și ERM II conform criteriilor, fără dată impusă
Fonduri și audit 5, 19, 33, 36, 41	Lege și condiții de finanțare	MIPE / MF / autorități CPR; programe; OLAF/EPPO; condiții contractuale	Cofinanțare, achiziții, DNSH unde cerut, audit și recuperare

Fiecare înregistrare primește status: obligație în vigoare, obligație cu aplicare etapizată, condiție de finanțare, recomandare sau propunere. Termenele UE și actele consolidate se reverifică la proiectare, adoptare și lansare; statutul unui infringement se stabilește din dosarul oficial, nu dintr-un articol de presă.

Anexa D Cadrul de constituționalitate și implementare legală

Ierarhia și competența

Fiecare măsură respectă Constituția, dreptul UE aplicabil și tratatele privind drepturile omului. Art. 148 guvernează îndeplinirea obligațiilor UE. Registrul indică actul și articolul în forma în vigoare, autoritatea competentă și jurisprudența relevantă; o recomandare nu devine obligație doar prin includerea în program.

Instrumentul legal

MJ și juriștii ministerului validează instrumentul: act administrativ în competența existentă, HG pentru executarea legii, ordonanță în limitele abilitării, lege ordinară sau organică după art. 73. OUG cere situație extraordinară reală, imposibilitatea amânării și motivare, în limitele art. 115; calendarul de 100 de zile nu este temei de urgență.

Fișa juridică și bugetară

Înainte de lansare se publică pentru fiecare inițiativă: norme de modificat, competență, avize și consultări obligatorii, impact asupra drepturilor și egalității, cost în anii 1–5 și pe ciclul de viață, personal, mentenanță, cofinanțare și sursă certă. MF verifică cheltuielile nete, deficitul și datoria. Costurile neestimate nu reprezintă spațiu fiscal. Se disting angajarea politică, depunerea proiectului și intrarea legală în vigoare.

Drepturi și tranziție

Se verifică neretroactivitatea, proprietatea, autonomia universitară și locală, libertatea academică, drepturile de muncă, viața privată și accesul la instanță. Restrângerea drepturilor trebuie să treacă art. 53, unde este aplicabil, și testele UE. Sancțiunile sunt prevăzute de lege, individualizate și contestabile. Datele sensibile cer temei și evaluare distincte; nu există acces general prin simpla conectare tehnică.

Instituții independente

PM Delivery și consiliul coaliției nu substituie Parlamentul, CSM, instanțele, BNR, Consiliul Fiscal, regulatorii sau Curtea de Conturi. Auditul de performanță executiv nu înlocuiește controlul prevăzut la art. 140. Pentru justiție nu se folosesc indicatori care cer soluții individuale sau condamnări. CCR exercită controlul numai prin procedurile constituționale, nu aprobă consultativ fiecare proiect.

Piața și banii europeni

Fiecare schemă verifică achizițiile, concesiunile, concurența, ajutorul de stat, cumulul, beneficiarul real, condițiile de grant, DNSH unde este cerut și evitarea dublei finanțări. Notificarea sau exceptarea trebuie documentată înainte de plată. Termenul intern și ținta de pilot nu suspendă dreptul UE sau drepturile terților.

Participare și aplicare

Legea nr. 24/2000 și Legea nr. 52/2003, în forma aplicabilă, guvernează tehnica legislativă și transparența. Se publică alternativele, distribuția beneficiilor și costurilor, răspunsul la consultare și tranziția. Termenele legale au prioritate față de secvențiere; o obligație scadentă este remediată fără a aștepta cercetarea sau pilotul. MJ și ministerul sectorial reverifică textul final și hotărârile CCR/CJUE înainte de adoptare.

Documentul de audit

Raportul de audit european și juridic România 2035 publicat împreună cu acest program conține concluziile, matricea și sursele oficiale. Programul este un cadru de politică; nu constituie certificarea integrală a transpunerilor, a bugetului sau a viitoarelor acte normative.